

Tematske odrednice u literaturi za mlade

Kotromanović, Elizabeta

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:425715>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-19**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Diplomski studij nakladništva i informatologije

Elizabeta Kotromanović

Tematske odrednice u literaturi za mlade

Diplomski rad

Mentor: doc. dr. sc. Ivana Martinović

Sumentor: prof. dr. sc. Zoran Velagić

Osijek, 2020.

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet Osijek
Odsjek za informacijske znanosti
Diplomski studij nakladništva i informatologije

Elizabeta Kotromanović

Tematske odrednice u literaturi za mlade

Diplomski rad

Društvene znanosti, Informacijske i komunikacijske znanosti, Knjižničarstvo

Mentor: doc. dr. sc. Ivana Martinović

Sumentor: prof. dr. sc. Zoran Velagić

Osijek, 2020.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napravio te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s napisanim izvorom odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasan da Filozofski fakultet Osijek trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku, datum 1.3.2021

Elizabeta Krstovanović 0122215761
ime i prezime studenta, JMBAG

Sažetak

Rad se bavi tematskim odrednicama u literaturi za mlade objavljenoj u cijelom svijetu. Rad je podijeljen na dva dijela – teorijski i empirijski. U teorijskom dijelu rada govori se o literaturi za mlade kroz obilježja, povijest i podjelu iste, kao i o čitanju i navikama čitanja (mladih) ljudi. Navode se poznata djela i autori literature za mlade, kako u Hrvatskoj, tako i u svijetu. Teorijski se objašnjavaju i teme koje se u knjigama za mlade najčešće pojavljuju kao i rezultati prijašnjeg istraživanja u kojemu se kvalitativnom metodom nastojalo utvrditi koje se teme u literaturi za mlade objavljenoj u Hrvatskoj najviše pojavljuju. U empirijskom dijelu rada donose se rezultati istraživanja kojemu je cilj bio utvrditi koje se tematske odrednice pojavljuju u knjigama za mlade te koliko se razlikuju ovisno o zemlji u kojoj su objavljene. Koristeći popis nakladnika dječje knjige koji su sudjelovali na međunarodnom sajmu dječje knjige u Bolonji, sastavio se popis od 256 knjiga kojima se analizirao sadržaj sa svrhom prepoznavanja tematskih odrednica. Rezultati istraživanja podijeljeni su prema kontinentima i zemljama nakladnika koji su knjige objavili. U rezultatima je tekstualno i tablično opisano koje se tematske odrednice pojavljuju u analiziranim knjigama, kao i kojem žanru literature za mlade pripadaju. U posljednjem dijelu rada objedinjuju se spoznaje iz teorijske podloge o literaturi za mlade općenito, čitateljskim navikama mladih te iz prethodnog istraživanja s rezultatima provedenog istraživanja, iz čega se zaključuje koje se tematske odrednice u knjigama objavljenim diljem svijeta najviše pojavljuju te postoji li razlika s obzirom na dio svijeta u kojem su iste objavljene.

Ključne riječi: čitanje, mladi, literatura za mlade, nakladnici knjiga za mlade, teme u knjigama za mlade

Sadržaj

1. Uvod.....	2
2. Tko su mladi?	3
3. Literatura za mlade.....	4
3.1. Obilježja literature za mlade.....	5
3.2. Podjela literature za mlade	6
3.2.1. Suvremena literatura za mlade	6
3.2.2. Fantastična literatura za mlade	7
3.2.3. Povijesna literatura za mlade.....	9
3.2.4. Pustolovna literatura za mlade.....	9
3.2.5. Kriminalistička literatura za mlade	10
3.2.6. Ljubavna literatura za mlade	10
3.2.7. Horor literatura za mlade.....	11
3.3. Povijest literature za mlade	11
3.3.1. Literatura za mlade u prvoj polovici 20. stoljeća	11
3.3.2. Literatura za mlade četrdesetih i pedesetih godina 20. stoljeća.....	13
3.3.3. Literatura za mlade šezdesetih i sedamdesetih godina 20. stoljeća	13
3.3.4. Literatura za mlade osamdesetih i devedesetih godina 20. stoljeća	15
3.4. Literatura za mlade u 21. stoljeću.....	16
3.4.1. Literatura za mlade u 21. stoljeću u Hrvatskoj.....	17
4. Istraživanja o literaturi za mlade	18
5. Nakladništvo knjiga za djecu i mlade.....	19
6. Čitanje i čitateljske navike mladih	21
7. Istraživanje tematskih odrednica u djelima za mlade.....	23
7.1. Cilj istraživanja.....	23
7.2. Svrha istraživanja	23
7.3. Metodologija	23
7.3.1. Postupak	24
7.3.2. Uzorak	24
7.4. Rezultati.....	25
7.4.1. Afrika.....	25
7.4.2. Australija i Oceanija	29
7.4.3. Azija	31
7.4.4. Europa	37

7.4.5.	Južna Amerika.....	62
7.4.6.	Sjeverna Amerika.....	66
7.5.	Rasprava.....	77
8.	Zaključak.....	78
	Literatura.....	81

1. Uvod

Čitanje je jedna od najstarijih navika ljudske civilizacije, a možda i jedina bez dostojne zamjene. Čitanje je strast najvećih ličnosti svih vremena.¹ Ljudi čitaju od davnina i na taj su način prenosili riječi znanja kroz generacije. Navika čitanja bitan je aspekt za stvaranje pismenog društva na globalnoj razini. Oblikuje osobnost pojedinca i pomaže mu da razvije odgovarajuće metode razmišljanja te da stvara nove ideje. Trenutno, zbog utjecaja masovnih medija, ljudi ne pokazuju veliko zanimanje za čitanje knjiga ili časopisa.² Zbog tog problema javlja se hitna potreba za razvijanjem čitateljskih navika među pojedincima u društvu, počevši od najmlađih. Učinkovito čitanje najvažniji je put do učinkovitog učenja³. Čitanje je međusobno povezano s ukupnim obrazovnim procesom, pa stoga i obrazovni uspjeh zahtijeva uspješno čitanje. Prije pojave TV-a, interneta i društvenih medija, i mladi i stari dio su slobodnog vremena provodili uz knjigu.⁴ Škole su inzistirale na dodatnom čitanju kako bi se kod mladih razvila ljubav prema čitanju iz užitka.⁵ Sada se čini da je navika čitanja izgubila na važnosti i da uvijek postoji nešto na što bi ljudi radije trošili svoje slobodno vrijeme. Što se tiče obrazovnih institucija, čini se da podučavanje učenika za ispite često predstavlja i početak i kraj obrazovnog sustava.

Mladi, kao posebna skupina pojedinaca, karakteriziraju se kao prilično ranjiva skupina na prijelazu iz djetinjstva u zrelu dob.⁶ U tom razdoblju pojedinci tragaju za identitetom i smislom. Traže odgovore na mnoga pitanja kako bi pokušali razumjeti vlastite misli i osjećaje. Mladi su isto tako i iznimno raznovrsna društvena skupina, a njihovi se problemi i potrebe razlikuju od pojedinca do pojedinca, ovisno o zemlji u kojoj žive, religiji kojoj pripadaju, društvu koje imaju, obiteljskoj situaciji, dostupnosti obrazovanja te njihovim osobnim karakteristikama.

Upravo zato što su mladi toliko raznolika skupina, moguće je zaključiti da se i njihovi čitateljski interesi razlikuju od pojedinca do pojedinca. Mladi će u ponudi knjiga tražiti ono što odgovara

¹ Usp. Lone, Fayaz Ahmad. Reading Habits of Rural and Urban College Students in the 21st century. // Library Philosophy and Practice, 3(2012), str. 3

² Usp. Palani, Kumar K. Promoting Reading Habits and Creating Literate Society. // Researchers world, 3(2012), str. 8

³ Usp. Clark, Christina, Rumbold, Kate. Reading for pleasure : a research overview. London: National Literacy Trust, 2006. Str. 7

⁴ Usp. Isto

⁵ Usp. Isto

⁶ Usp. Štefančić, V. Mladi i društvo–pitanje identiteta : kult(ura) mladocentričnosti // Bilten studija o mladima zamlade, 1(2010), str. 5.

njihovim individualnim potrebama, a teme u literaturi često su presudan čimbenik u donošenju odluke hoće li određeno djelo pročitati ili ne.⁷ Ovaj rad bavi se problematikom tematskih u literaturi za mlade. Literaturu za mlade teško se može definirati jednoznačno, ali moguće ju je razlikovati po skupu obilježja po kojima je ovakva literatura poznata od početka svoje kratke povijesti – prati probleme mladih iz perspektive pojedinaca s kojima se čitatelji mogu poistovjetiti. Posebice su istaknuta djela suvremene tematike, a postupnim nestajanjem tabu tema ta djela mogu obuhvatiti sve od jednostavnih do krajnje tragičnih problema prikazanih na razne načine, kroz razne žanrove književnosti za mlade.

Ako se doista uzme u obzir da mladi jesu raznovrsna skupina te da njihove razlike ovise o mnogim čimbenicima, može se pretpostaviti da imaju različite čitateljske interese i potrebe, a cilj je ovoga rada istražiti koje se tematske odrednice pojavljuju u najvećem broju knjiga za mlade te koliko se te odrednice razlikuju s obzirom na zemlje u kojima su knjige objavljene. U radu se koristio termin tematske odrednice, a odnosi se na riječ ili frazu koja najbolje opisuje o čemu se u djelu govori, tj. koja je glavna tema djela. Odrednice se obično koriste kako bi precizno izrazile svojstva, aspekte i aktivnosti određenih djela.

2. Tko su mladi?

Pojam "mladi" označava osobe koje se nalaze u razdoblju mladenaštva, životnog razdoblja između djetinjstva i odrasle dobi. *Mladost*, *mladenaštvo* ili *adolescencija* mogu se definirati kao „životno razdoblje između kraja puberteta (oko 14. godine) i početka zrelosti (rane 20. godine). Početak i kraj adolescencije varira ovisno o spolu te etničkim i društveno-ekonomskim čimbenicima. Dok u pubertetu dolazi do burnoga fizičkog razvitka, adolescencija se ponajviše odlikuje promjenama na emocionalnom i kognitivnom planu. To je razdoblje psihološkog sazrijevanja tijekom kojeg osoba traži svoj identitet i postupno prihvaća ulogu i odgovornosti odrasle osobe. Osobito je izražena težnja za osamostaljivanjem i neovisnošću, zbog čega adolescent može doći u sukob sa svojom sredinom, osobito s roditeljima“.⁸ Međutim, u novije vrijeme, kada su se društveni uvjeti promijenili u razvijenim zemljama, period mladosti se

⁷ Usp. Schmitt, Rita. Novi koncepti za knjižnice za mladež. Zagreb : Goethe Institut, 2001. URL: <http://www.goethe.de/mmo/priv/568480-STANDARD.pdf> (2020-10-22)

⁸ Mladost. Hrvatska enciklopedija. // Leksikografski zavod Miroslava Krležje. URL: <http://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=532> (2019-10-08)

produžio – *produljena adolescencija* – te se sada mladima mogu smatrati i pojedinci u kasnim dvadesetim ili čak ranim tridesetim godinama života.⁹

3. Literatura za mlade

Literatura ili književnost za mlade odrasle osobe ili omladinska književnost (eng. Young adult literature), *adolescentna književnost* (eng. Adolescent literature), *tinejdžerska beletristika* (eng. Teen fiction) i *maloljetnička beletristika* (eng. Juvenile fiction) sve su termini koji se pojavljuju kada se istražuje književnost ove čitateljske skupine. Književnost za mlade dio je književnosti koji se razvio iz dječje književnosti. Milan Crnković 1997. godine naglašava da je potrebno razgraničiti dječju književnost od književnosti za mlade. On navodi da se razlike vide u tematici i načinu na koji je ona obrađena. Ističe da su teme puberteta, tjeskobe odrastanja i problema općenito teme koje se pojavljuju u knjigama za mlade, dok teme djetinjstva, igre, prijateljstva i sretnih završetaka pripadaju u skupinu knjiga za djecu. Ipak, Crnković napominje da je ponekad vrlo teško odrediti granicu između dječje i književnosti za mlade.¹⁰ Literatura za mlade sve se češće pojavljuje kao zasebna kategorija i potrebno ju je istraživati kao takvu.¹¹ Kongresna knjižnica takvu literaturu kategorizira kao maloljetničku beletristiku, što se u kontekstu shvaćanja mladosti kao razdoblja koje uključuje i rane dvadesete, a ponekad i tridesete godine, sada smatra zastarjelim. Časopisi The ALAN review (Assembly on Literature for Adolescents) i SIGNAL (Special Interest Group of Adolescent Literature), koji primarno objavljuju sadržaje o literaturi za mlade, koriste termin adolescentska književnost. YALSA (Young Adult Library Services Association), nacionalno udruženje knjižničara i suradnika čija je misija proširiti kapacitet knjižnica da bolje služe tinejdžerima, preferira korištenje termina književnost za mlade odrasle osobe. Jasno je iz ovoga da u samoj zajednici ljudi koji pišu, objavljuju, čitaju i istražuju književnost za mlade postoje neslaganja oko terminologije te se postavlja pitanje razlikuju li se ti termini. Pam B. Cole 2009. godine u svom je radu *Young Adult Literature in the 21st Century* izjavila da se s obzirom na postojanje određenih negativnih konotacija uz riječi adolescent ili tinejdžer, većina stručnjaka složila oko korištenja termina književnost za mlade odrasle osobe. Iako takvo obrazloženje može biti diskutabilno, čini se da je taj termin ipak najviše koristi kada se govori o literaturi za mlade. Naglašava se potreba za

⁹ Usp. Extended adolescence: What UK and international research exists on extended adolescence? About Families Evidence Bank, Edinburgh (UK), 2012. Str. 7.

¹⁰ Usp. Vrcić-Mataija, Sanja. Prilog tipologiji hrvatskoga dječjeg romana. // *Fluminensia* 2, 23(2011), str. 144

¹¹ Usp. Isto

dodatnim istraživanjem područja literature za mlade, kako proučavanjem teksta, tako i proučavanjem samih čitatelja.¹² Ipak, neovisno o terminu koji se koristi, književnost za mlade mora imati određene karakteristike koje su mladim čitateljima privlačne. Iz toga proizlazi opća definicija prema kojoj se književnost za mlade može opisati kao književnost o mladima i za mlade. Mladi su najčešće glavni likovi i bave se problemima s kojima se čitatelji mogu poistovjetiti. Čitanjem literature za mlade čitatelji često imaju osjećaj neposrednosti, a ne nostalgije, što je ponekad slučaj u literaturi za odrasle. Ishodi radnje obično ovise o odlukama i izborima glavnih likova, a često se pojavljuju i elementi tipični za klasičnu književnost.¹³

3.1. Obilježja literature za mlade

Literatura za mlade trebala bi imati određene karakteristike koje ju razlikuju od literature za odrasle.¹⁴ Autorica Alleen Nilsen 2013. godine izjavila je da su priče u literaturi za mlade obično ispričane s narativnog gledišta tinejdžerskog (mladog) protagonista, a da su likovi tinejdžeri koji, umjesto odraslih, pronalaze načine za rješavanje središnjih problema u pričama. Likovi su i pripadnici različitih etničkih skupina i kultura, što često nije slučaj u književnom kanonu klasika. Također, djela su tematski optimistična, obično brza i sadrže narativne elemente koji privlače čitatelje (tajnost, iznenađenje i napetost). U literaturi za mlade žanrovi i predmeti su raznoliki.¹⁵

Autori Herz i Gallo 2005. godine opisuju još jednu podjelu obilježja literature za mlade, sličnu prethodno navedenoj kada su u pitanju karakteristike likova i elementi priče, ali uključuju i dodatne informacije o materijalnom opisu knjige, jeziku, književnom zapletu i dr. Autori iznose da broj stranica u literaturi za mlade u prosjeku iznosi oko 200, iako su mnoge puno duže ili nešto kraće. Jezik djela je suvremen, a rječnik je obično prilagođen čitateljima s prosječnim vokabularom. Mjesto radnje najčešće je suvremeno, ali također može biti povijesno, futurističko ili izmišljeno, ovisno o žanru kojemu djelo pripada. Odrasli likovi, najčešće roditelji, igraju sporednu ulogu; mogu biti emocionalno odsutni ili mogu biti antagonisti. Zaplet i književni stil u literaturi za mlade obično nisu komplicirani, ali nisu ni pojednostavljeni. Ipak,

¹² Usp. Hayn, Judith A.; Kaplan, Jeffrey S. Teaching young adult literature today. New York: Rowman & littlefield publishers, 2012. Str. 7-9

¹³ Usp. Glaus, Marci. Text complexity and young adult literature. // Journal of Adolescent & Adult Literacy 57, 5(2014), str. 408.

¹⁴ Usp. Miller, Ann V. Pairing young adult and classic literature in the high school english curriculum. // Electronic Theses and Dissertations 2645(2017.), str. 8

¹⁵ Usp. Isto

autori napominju, postoje i složena djela. Obično se piše u prvom licu iz perspektive tinejdžera u sadašnjosti (ne iz perspektive odrasle osobe koja se vraća u prošlost), a priče sadrže likove i probleme koji su poznati i relevantni za tinejdžere. Istaknuta je i prisutnost elemenata klasične književnosti što se često odnosi na činjenicu da tekst može imati trajnu vrijednost i nuditi uvid u kulturna, povijesna i politička iskustva čovječanstva.¹⁶ Kada se književnost za mlade dovodi u vezu s klasičnom književnosti, moguće je primijetiti razlike u navedenim podjelama. Naime, autorica Nilsen ističe da se literatura za mlade razlikuje od klasične literature zbog raznolikosti etničkih skupina i kultura likova dok autori Herz i Gallo pronalaze poveznicu između te dvije vrste literature zbog elementa književne vrijednosti koju obje vrste literature mogu imati. Iz navedenih obilježja literature za mlade može se zaključiti da su protagonisti obično tinejdžeri, a priče najčešće uključuju situacije i probleme s kojima se mladi susreću. Djela su obično napisana u prvom licu, a žanrovi su raznoliki.

3.2. Podjela literature za mlade

Književnost za mlade odrasle sastoji se od niza različitih žanrova i često se prema tim žanrovima dijeli. Književni žanrovi mogu se podijeliti na epske, lirske, dramske te tzv. lyroepic žanrove koji čine međupredmet između epa i stihova. Književni žanrovi dalje se mogu podijeliti unutar navedenih kategorija. Budući da se rad bavi temama u literaturi za mlade, bitno je naglasiti da ne postoji stroga klasifikacija žanrova po temama i često je proizvoljna.¹⁷ U nastavku je navedena gruba podjela žanrova literature za mlade po temama, a za opis konkretnih tema koristio se *Thematic Guide to Young Adult Literature* autorice Alice Trupe, kao i knjiga *Teaching Young Adult Literature Today* autora Hayn i Kaplan.

3.2.1. Suvremena literatura za mlade

Svi su mladi ljudi znatizeljni kada je u pitanju njihov identitet, imaju želju uklopiti se i važna im je percepcija drugih ljudi o njima. Stoga, nije neobično da su suvremena djela, posebice beletristika, najčešći odabir mladih čitatelja. U suvremenim romanima za mlade, likovi se nose s problemima, manjim i većim, pokušavajući ustanoviti jesu li na ispravnom životnom putu i donose li ispravne odluke. Brinu se o neizvjesnosti života, vanjskom izgledu, svojim osjećajima i stavovima, roditeljima, prijateljima i vlastitoj sreći – problemi koji su,

¹⁶ Usp. Isto, str. 9

¹⁷ Usp. Književni žanrovi i njihova obilježja. URL: <https://polipharm.ru/bs/buhgalteriya/literaturnye-zhanry-i-ih-priznaki-kakie-byvayut-literaturnye-zhanry-epos-kak/> (2020-10-26)

prema autoru Jeffreyju Kaplanu, prvi *opipljivi* problemi života pojedinaca. Romani o odrastanju bili su i još su uvijek popularni među adolescentima. Od već spomenutog *Lovca u žitu* J. D. Salingera do romana *Speak* autorice Laurie H. Anderson, mladi ljudi pronalaze utjehu u suvremenoj literaturi u kojoj čitaju o odrastanju u svijetu koji često ne razumiju i koji ne razumije njih. Danas u ovakvoj literaturi nema tabu tema. Teme u suvremenoj literaturi za mlade obuhvaćaju svaku zamislivu brigu koju mladi mogu imati: traume, otkrivanje seksualnog identiteta, samoozljeđivanje, zlostavljanje i dr. Neki dovode u pitanje koliko je prikaz takvih tema primjeren za ljude te dobi, ali jasno je da je takva literatura popularna među mladima kojima su takve patnje dio života. Još jedna tema koja se nekada smatrala neprimjerenom za mlade sada je relativno česta pojava u literaturi – samoubojstvo. Primjer takvog djela je svjetski popularan roman *Thirteen reasons why* autora Jaya Ashera. Također, suvremena literatura donosi i teme vezane uz tehnologiju koja je postala dio svakodnevnog života mladih. Život online donosi nove probleme s kojima se ljudi, posebice mladi, moraju nositi. Jedan od tih problema su česti slučajevi online zlostavljanja (eng. Cyberbullying). Ljutnja i mogućnost anonimnosti često pojedince motiviraju da nanose bol drugima, bez da vide kakve posljedice ostavljaju. Romani *Good girls* autorice Laure Ruby i *Something to blog about* autorice Shane Norris primjeri su koji ilustriraju ozbiljan fenomen online zlostavljanja. Terorizam je još jedna ozbiljnija tema u literaturi za mlade, posebice nakon terorističkog napada u SAD-u 11.9.2001. U literaturi se tada javljaju teme prijetnje i straha od nasilne smrti u terorističkom napadu. Primjer takvih djela su crossover roman *The usual rules* autorice Joyce Maynard i roman *Love is the higher law* autora Davida Levithana. Stoga, suvremena literatura za mlade ostaje prisutna u njihovim životima. Ona se mijenja, ali čitatelji u njoj mogu prepoznati svoje najveće strahove i nade, prikazane iskreno i na ozbiljan način. Autor Michael Cart iznosi da će suvremena literatura za mlade ostati popularna dok god mladi instinktivno znaju da čak i kada im je najgore, život može donijeti nadu i pozitivnu promjenu.¹⁸

3.2.2. Fantastična literatura za mlade

Fantastika, legende i znanstvena fantastika mogu imati različite oblike. Neki su tekstovi smješteni u zamišljenu prošlost ili budućnost; neki se usredotočuju na čarobne moći, čarobne ljude ili čarobna bića; neki se usredotočuju na posebna mjesta koja mogu ili ne moraju biti dostupna iz našeg svijeta. Kathryn Hume fantastiku je jednostavno definirala kao „svako

¹⁸ Usp. Hayn, Judith A.; Kaplan, Jeffrey S. Nav. dj. Str. 20-22

odvajanje od postojeće stvarnosti, svako kršenja onoga što smatramo fizičkim činjenicama“. Na primjer, J. R. R. Tolkien u romanu *Hobbit*, iz 1937. godine, i trilogiji *Gospodar Prstenova*, objavljenoj 1954. godine, stvorio je tako cjelovit i uvjerljiv svijet da obožavatelji njegovih djela mogu naučiti pisati na drugom (izmišljenom) jeziku i opsežno proučavati mnoštvo legendi koje je napisao. Također, izuzetno uspješan serijal *Harry Potter* autorice J. K. Rowling smješten je u zamišljene prostore unutar suvremene Britanije. Zamišljeni svjetovi čitatelju nude magiju, bez obzira na to koja stvorenja ili uređaji utjelovljuju tu magiju za likove koji u njima borave.¹⁹ Početkom 21. stoljeća autor Christopher Paolini objavljuje prvi roman *Eragon* u serijalu *The Inheritance Cycle*. Radnja romana smještena je u izmišljeni svijet i prati pustolovine tinejdžera i njegovog zmaja. Zanimljiva činjenica o ovom serijalu jest ta da je i autor bio tinejdžer kada ga je napisao, što je jedna od karakteristika koja ovaj serijal može činiti još privlačnijim mladoj populaciji. Neil Gaiman popularni je autor mnogih fantastičnih djela od kojih su neka prilagođena populaciji mladih. Primjer toga je roman *Knjiga o groblju* iz 2008. godine koja donosi priču o odrastanju dječaka u netipičnom, izmišljenom svijetu duhova, vampira i vukodlaka.

Žanr znanstvene fantastike već dugo funkcionira kao sredstvo društvene kritike. Društveni trendovi koje vidimo oko sebe, poput povećanog razvoja tehnologije, "oružja za masovno uništavanje" i genetskih promjena, kao i opasnosti svojstvene zanemarivanju okoliša, sugeriraju zastrašujuću budućnost. Stoga su većina priča koje prikazuju budućnost upozoravajuće priče, namijenjene upozoravanju čitatelja na potencijalne negativne ishode radnji. Takve su priče često zastrašujuće, ali nude i optimizam u zajedničkoj temi o sposobnosti ljudi da uče.²⁰ Znanstvena fantastika oslanja se na sadašnjost i zamišljenu budućnost, pozivajući čitatelja da zamisli susrete s inteligentnim bićima iz drugih svjetova. Primjer popularne znanstveno fantastične literature za mlade je serijal *The Hunger Games* autorice Suzanne Collins, iz 2008. godine. Glavne teme romana uključuju nepovjerenje u autoritet i feminizam, a roman odražava nade i strahove modernog doba dovedene do krajnosti kroz radnju u distopijskoj budućnosti.²¹ Priče iz mita i legendi opstaju u našoj kulturi jer kod nas izazivaju duboke emocionalne odgovore. Suvremena prepričavanja dokazuju svoju trajnu važnost za čitatelje. Autor može pojačati psihološki realizam priče razotkrivanjem njezinih kratko skiciranih likova, smjestiti

¹⁹ Usp. Trupe, Alice. *Thematic guide to young adult literature*. London, Greenwood Press, 2006. Str. 165

²⁰ Usp. Isto, str. 125

²¹ Usp. Isto, str. 211

priču u suvremeno okruženje, reinterpretirati temu konvencionalne priče ili ispričati priču iz perspektive lika koji se obično ne smatra glavnim junakom.²²

3.2.3. Povijesna literatura za mlade

Povijesna literatura za mlade osim što opisuje stvarne povijesne događaje, također ima zanimljive i vjerodostojne likove s kojima se čitatelji mogu poistovjetiti. Autori stvaraju priče i likove s kojima suvremeni čitatelji mogu suosjećati, a pritom ostaju vjerni kulturnim vrijednostima koje su utjecale na djelovanje pojedinaca u razdoblju o kojem se piše. Fokus povijesne literature za mlade često je sučeljavanje mlade osobe s pitanjima poput obiteljskih odnosa, ljubavi, bolesti, smrti i vojske, u određenom vremenu i na određenom mjestu.²³ Iako je povijesna literatura prisutna već stoljećima, nije se posebice isticala u literaturi za mlade do 1950-ih. Postojale su neke istaknute iznimke, kao što su knjige *The Trumpeter of Krakow* autora Erica Kellyja iz 1928. godine i *Caddy Woodlawn* autorice Carol Brink iz 1936. godine. Primjeri povijesnih djela za mlade koji počinju izlaziti nakon 50-ih godina prošlog stoljeća su popularni romani iz serijala *Dear America*, od kojih je prvi napisala Kathryn Lasky. Sva djela u serijalu napisana su u obliku dnevnika mlade žene tijekom važnih događaja ili vremenskih razdoblja u američkoj povijesti. Serijal pokriva širok raspon tema uključujući ratove, revolucije, ropstvo, imigraciju, bolesti, borbe za prava žena, itd. Povijesna djela često su napisana u formatu dnevnika, od kojih je najpoznatiji *Dnevnik Anne Frank* koji je vodila židovska djevojka u razdoblju kada se s obitelji skrivala od nacističkih okupatora. Dnevnik je objavljen 1947.²⁴

3.2.4. Pustolovna literatura za mlade

Sukob koji pokreće radnju mnogih književnih djela jest čovjek nasuprot prirodi. Ideja da se čovjek dokaže u borbi protiv vanjskih sila nije nova u zapadnoj kulturi, iako su mogućnosti za to u suvremenom društvu sve manje. Vjeruje se kako čovjek u najzahtjevnijim vremenima pokaže svoju iskonsku snalažljivost i otpornost.. Pustolovni romani za mlade često uključuju poznate klasike, ali i novija djela koja zahtijevaju od mladih da donose pametne odluke u izazovima udaljenim od društva. U većini tekstova dodana dimenzija borbe protiv društvenih

²² Usp. Isto, str. 133

²³ Usp. Isto, str. 115

²⁴ Usp. Brown, Joanne; St.Clair, Nancy. *The distant mirror : reflections on young adult historical fiction*. Oxford: The Scarecrow Press, 2006. Str. 6-10

stavova, vlastitih predrasuda i obiteljskih pritisaka daje dubinu naporu da protagonist jednostavno ostane živ.²⁵

3.2.5. Kriminalistička literatura za mlade

Mnogi čitatelji vole misterije uživajući u neizvjesnosti stvorenoj kad je počinjen zločin, a istraga o identitetu kriminalca motivira radnju. Zadovoljavajući misterij ostavlja čitatelju jasnu razlučivost, ali takve su odluke u stvarnom životu možda rijetke. U stvarnosti, krivnja može biti djelomična ili zajednička; junaci i zlikovci nisu tako grubo podijeljeni kako se možda čini; društvo može igrati značajniju ulogu od pojedinaca. Prihvatanje moralne dvosmislenosti i krivnje obilježje je odrasle dobi, a neki romani za mlade izbjegavaju jednostavna objašnjenja odgovornosti za zločine ili, u nekim slučajevima, nestanak.²⁶

3.2.6. Ljubavna literatura za mlade

Počevši od pretpostavke da su mladi zainteresirani za nešto više od *problemskih*²⁷ romana, nakladnici su krajem 20. stoljeća počeli objavljivati konvencionalne ljubavne romane za mlade čitatelje što je rezultiralo pojavom mnogih ljubavnih serijala namijenjenih prvenstveno tinejdžericama. Godine 1981. objavljena je prva knjiga serijala *Sweet dreams – PS. I love you*, autorice Barbare Conklin. Svaki se roman iz serijala bavio uobičajenim srednjoškolskim dramama i romansom, prvim spojevima, prvim ljubavima, sukobima, itd. Već spomenuti serijal *Sweet Valley High* autorice Francine Pascal bio je vrlo popularan među mladim čitateljicama. Prvi roman u serijalu izašao je 1983. godine, a nastavio je izlaziti čak 20 godina, zaključno sa 181 romanom. Ovakva djela, iako se ponekad dovodilo u pitanje pripadaju li ona *pravoj* književnosti, postala su iznimno popularna među adolescentima, što traje i danas. Takav uspon popularnosti ljubavne literature dovodi do objavljivanja tri poznata ljubavna serijala 20. stoljeća – *Gossip girl* autorice Cecily von Ziegesar iz 2002. godine, *The A-List* autorice Zoey Dean iz 2003. godine i *The Insiders* autora Bena Schranka. Svaki od navedenih serijala bavi se središnjim likovima koji su često bogati tinejdžeri više klase koji imaju sve što ikada mogu poželjeti. Priče se, naravno, razlikuju po nekim detaljima, ali teme ovih urbanih ljubavnih romana ostaju iste – isticanje moći koju novac ima nad ljudima i načina na koji utječe na

²⁵ Usp. Trupe, Alice. Nav. dj., str. 217

²⁶ Usp. Isto, str. 99

²⁷ Roman o socijalnim problemima poput roda, rasnih ili klasnih predrasuda, koji su dramatzirani kroz učinak na likove iz romana

međuljudske odnose. Godine 2005. objavljena je prva knjiga *Sumrak Sage* autorice Stephenie Meyer koja, iako pripada žanru fantastike, sadrži ljubavnu priču ključnu za radnju.²⁸

3.2.7. Horor literatura za mlade

Iako horor nije postao popularan žanr u literaturi za mlade do prije 30ak godina, zasigurno nije bio u potpunosti odsutan iz ranije literature. Čak i prije nego što je zaista postojala razlika između dječje književnosti i književnosti za mlade, horor teme često su se pojavljivale u književnosti za mlade. U tim slučajevima, horor je obično služio kao amoralna lekcija ili upozorenje, često o religioznom kontekstu. Godine 1985. Christopher Pike objavio je svoj prvi, već spomenuti, horor roman za mlade *The Slumber Party*. To je označilo početak velike popularnosti horor knjiga. Godinu poslije, 1986., R. L. Stine napisao je svoj prvi horor roman *Blind Date*. Stine se smatra jednim od istaknutijih autora horora za mlade, a njegova najpopularnija djela su romani serijala *Goosebumps* koji je počeo izlaziti 1992. godine. Mnoge radnje i teme koje se pojavljuju u klasičnim i popularnim horor filmovima, prisutne su i u horor literaturi. Razlika je u tome što su filmovi često namijenjeni samo odraslima dok su u literaturi gotove sve vrste horor priča postale dostupne i mladima. Jedan od uočljivijih trendova horor literature za mlade je nedostatak prisutnosti odraslih u knjigama. Knjige su, također, vođene brzom radnjom i usredotočene na primarnu priču, a završeci su redovito dvosmisleni, bez ikakvih trajnih odgovora na glavna pitanja u knjizi.²⁹

3.3. Povijest literature za mlade

3.3.1. Literatura za mlade u prvoj polovici 20. stoljeća

U prvoj polovici 20. stoljeća, iako literatura za mlade kakva je danas poznata nije postojala, mladi čitatelji jesu. Poboľšanje obrazovnog sustava i povećanje broja učenika srednjih škola bili su važni koraci u prepoznavanju potreba mladih čitatelja. Mladi su tada počeli više vremena provoditi zajedno što je rezultiralo pojavom prvih ljubavi i udvaranja. To je brzo prepoznao urednik časopisa *Scholastic* pa je 1936. godine započeo novu kolumnu pod

²⁸ Usp. Hayn, Judith A.; Kaplan, Jeffrey S. Nav. dj. Str. 23-24

²⁹ Usp. Steffler, Gabrielle. Rise of the Ghosts : a history of YA horror literature. URL: https://dalspace.library.dal.ca/bitstream/handle/10222/79217/YA hotline_98_4.pdf?sequence=1 (2020-10-13)

nazivom *Boy Dates Girl* koja se fokusirala na važnost manira u ljubavi, više nego na konkretne savjete za zaljubljenice.³⁰ Teme koje je autorica kolumne *Boy Dates Girl*, Margaret L. Hauser, opisivala uključivale su pravila upoznavanja i pravila ponašanja tijekom izlaska. Tekstovi kolumne bili su najviše namijenjeni djevojkama i često su ih upozoravali na pravila u ophođenju prema mladićima budući da su društvo i kultura tada bili usmjereni prvenstveno na muškarce. Iste godine autorica Helen Boylston objavljuje knjigu *Sue Barton Student Nurse* koja je opisana kao zabavna priča koja nije pripadala niti jednoj kategoriji. Knjigu su opisali previše zreloom za djecu, ali nedovoljno kompliciranom za odrasle čitatelje. Ta je knjiga brzo postala jedna od popularnijih knjiga u povijesti literature za mlade, a autorica je napisala još šest nastavaka. Ovaj je serijal označio početak tada popularnog podžanra koji se bavio pričama o karijeri, često prema vlastitim iskustvima autora. Ovakva su djela obuhvaćala čitav niz tema, tj. karijera, muških i ženskih, detaljno opisanih od strane autora koji su najčešće bili stručnjaci u polju o kojem pišu.³¹ Serijal autorice Helen Wells pod nazivom *Cherry Ames* koji je počeo izlaziti 1943. godine još je jedan primjer djela o karijeri.

3.3.1.1. Literatura za mlade u prvoj polovici 20. stoljeća u Hrvatskoj

Autor Stjepan Hranjec 2006. godine u djelu *Pregled hrvatske dječje književnosti* donosi, između ostalog, povijesni pregled hrvatske dječje književnosti. On navodi da do polovice 19. stoljeća gotovo niti jedno djelo hrvatskih pisaca nije bilo namijenjeno djeci. Dječju književnost 19. stoljeća autor opisuje kao književnost pokušaja. Autor smatra da početak 20. stoljeća označava stvarni početak hrvatske dječje književnosti, a procvat iste traje sve do polovice 20. stoljeća. To je razdoblje autor podijelio na doba Jagode Truhelke i Ivane Brlić-Mažuranić te na Lovrakovo doba.³² Iako se tada u književnosti nije isticala razlika između književnosti za djecu i mlade, već se 30-ih godina prošloga stoljeća pisalo o temama koje, iz današnje perspektive, pripadaju literaturi za mlade. Primjer toga je roman *Sedmi be* autora Jože Horvata iz 1939. godine. Taj je roman napisan u formi dnevnika, iz perspektive protagonista adolescenta koji živi u Zagrebu, a radnja opisuje turbulentno međuratno razdoblje i probleme tadašnje mladeži. U ovom se romanu očituju karakteristike romana za mlade poput opozicije tinejdžera i odraslih, te jezično odstupanje unošenjem žargonizama, barbarizama, vulgarizama i dijalektizama.

³⁰ Usp. Cart, Michael. *Young adult literature: from romance to realism*. Chicago: American Library Association, 2016. Str. 8

³¹ Usp. Isto, str. 9-12

³² Usp. Hranjec, Stjepan. *Pregled hrvatske dječje književnosti*. Zagreb: Školska knjiga, 2006. Str. 49-51

3.3.2. Literatura za mlade četrdesetih i pedesetih godina 20. stoljeća

Velik broj onih koji su proučavali povijest literature za mlade smatraju da je 1942. godine ustanovljeno novo polje književnosti za tinejdžere. Tada je objavljen roman *Seventeenth Summer* autorice Maureen Daly koji prati priču o ljetnoj ljubavi 17-godišnje djevojke i košarkaške zvijezde.³³ U tom je razdoblju i žanr znanstvene fantastike pronašao mjesto u literaturi za mlade. Godine 1947. autor Robert A. Heinlein objavio je svoje prvo djelo pod nazivom *Rocket Ship Galileo* u kojemu tri tinejdžera žele sudjelovati u pionirskom letu na Mjesec. U pedesetim se godinama nastavlja trend objavljivanja ljubavnih djela za djevojke i, osim djela znanstvene fantastike, djela o automobilima, sportu, životinjama i pustolovinama za mladiće. Postojao je i niz ozbiljnije, klasične literature koja je bila namijenjena čitateljima oba spola. U tom se razdoblju pojavio i trend pisanja o stranim kulturama. Godine 1953. Objavljen je roman *The Ark*, autorice Margot Benary-Isbert, koji prati priču njemačkih izbjeglica u razdoblju nakon Drugog svjetskog rata. Pedesete godine 20. stoljeća otvorile su put i ozbiljnijoj temi odrastanja koja je sada gotovo neizbježan element literature za mlade. Godine 1951. objavljen je poznati roman *Lovac u žitu* autora J. D. Salingera koji, iako nije bio namijenjen mladima, sada pripada u tu kategoriju djela.³⁴

3.3.2.1. Literatura za mlade četrdesetih i pedesetih godina 20. stoljeća u Hrvatskoj

Razdoblje nakon Drugog svjetskog rata Hranjec je opisao kao zrelo doba hrvatske dječje književnosti.³⁵ Međutim, u razdoblju četrdesetih i pedesetih godina prošloga stoljeća, ne ističu se osobito autori ni djela književnosti za mlade. Utjecaj svjetske književnosti za mlade u Hrvatskoj je postao izražen tek u razdoblju šezdesetih i sedamdesetih godina 20. stoljeća.

3.3.3. Literatura za mlade šezdesetih i sedamdesetih godina 20. stoljeća

Mnogi smatraju da početak zlatnog doba literature za mlade označava objavljivanje dva romana 1967. godine: *The Outsiders* autorice Susan E. Hinton u kojemu opisuje sukob između dvije suparničke bande podijeljene prema socioekonomskom statusu iz perspektive protagonista tinejdžera i *The Contender* autora Roberta Lipstyeja u kojemu radnja prati život

³³ Usp. Cart, Michael. Nav. dj. Str. 18

³⁴ Usp. Isto, str. 19-21

³⁵ Usp. Hranjec, Stjepan. Nav. dj. Str. 61

srednjoškolca, Afroamerikanca koji u svijetu droge i bandi započinje trenirati u boksačkom klubu.³⁶ Realizam kasnih 60-ih godina otvorio je vrata piscima koji su počeli istraživati pitanja relevantna za stvarni život tinejdžerskih čitatelja. Teme u romanima često su uključivale psihičko i fizičko zlostavljanje, mentalno zdravlje, nasilje, zavjere, rasizam, AIDS, homoseksualnost, socioekonomske razlike, obitelj bez roditelja, samoubojstvo, trudnoću, smrt, obitelj, prijateljstvo i ljubav. Sedamdesete godine prošloga stoljeća donose razdoblje tzv. problemskih romana koji su se bavili temama alkoholizma, zloupotrebe droga, razvoda, siromaštva, itd. Najvažnija inovacija u svijetu literature za mlade došla je 1974. godine objavljivanjem romana *The Chocolate War* autora Roberta Cormiera.³⁷ Ono što je ovaj roman promijenio u dotadašnjem shvaćanju literature za mlade je to da romani za mlade ne moraju imati isključivo sretan završetak. Sam autor naglasio je da je adolescencija razdoblje u kojemu neke odluke mogu imati strašne posljedice s kojima se pojedinci moraju nositi do kraja života. Godine 1973. YALSA je konačno počela djela isključivo namijenjena mladima uključivati u listu najboljih knjiga za mlade (iako je lista u nazivu pojam *literature za mlade* imala još od 1966. godine). Tri djela navedena u tom popisu iz 1973. bila su *A Hero ain't nothin' but a Sandwich* autorice Alice Childress, *The Friends* autorice Rose Guy i *A Day no Pigs would die* autora Roberta Newtona Pecka.³⁸

3.3.3.1. Literatura za mlade šezdesetih i sedamdesetih godina 20. stoljeća u Hrvatskoj

Šezdesetih i sedamdesetih godina 20. stoljeća u Hrvatskoj se objavljuju knjige za stariju djecu, otvaraju se tabu-teme u književnosti za djecu, a u nekim se romanima mogu primijetiti karakteristike tzv. proze u trapericama. Takvu prozu prvenstveno karakterizira mladi pripovjedač koji izgrađuje svoj stil i osporava tradicionalne i postojeće društvene i kulturne strukture.³⁹ Inspirirani poznatim romanom *Lovac u žitu* hrvatski su autori počeli pisati djela iz perspektive mladih. Godine 1976. objavljena su dva romana koji pripadaju skupini romana za mlade: *Maturanti* autora Ivica Ivanca i *Smogovci* autora Hrvoja Hitreca.⁴⁰ Ti romani prikazuju sliku života tinejdžera i mladenačkog mentaliteta, kao i teme zagađenja okoliša, industrijskog društva i suvremenog načina odgoja mladih ljudi. Roman *Sat očeva* autorice Nade Iveljić

³⁶ Usp. Cart, Michael. Nav. dj. Str. 31-32

³⁷ Usp. Isto, str. 42

³⁸ Usp. Isto

³⁹ Usp. Flaker, Aleksandar. Proza u trapericama. Zagreb: Liber, 1983. Str. 36

⁴⁰ Usp. Hranjec, Stjepan. Nav. dj. Str. 203

objavljen je 1978. godine i govori o raspadu obitelji te iskustvima protagonistice u svijetu prostitucije.

3.3.4. Literatura za mlade osamdesetih i devedesetih godina 20. stoljeća

Osamdesetih godina literatura za mlade donekle se vratila u razdoblje kada su mladi najviše čitali ljubavna djela. Tada se objavljuju serijali u mekom uvezu poput *Sweet Valley High* autorice Francine Pascal i *Wildfire* koji se bave ljubavnim temama. Ljubavni serijali tada su, prvi puta, namijenjeni isključivo tinejdžerskoj publici. Također, u tom se razdoblju knjige počinju masovno prodavati u trgovačkim centrima što je dovelo do toga da su mladi masovno kupovali knjige koje su ih zanimale. 80-te su godine, osim uspjeha ljubavnih djela, označile i razdoblje velikog uspjeha horora u literaturi za mlade. Godine 1985. autor Christopher Pike objavio je roman *Slumber Party* i započeo novi trend u literaturi za mlade. Brzo nakon njega R. L. Stine počinje pisati horor romane za mlade po kojima je i danas poznat. Prvi takav roman je *Blind Date*, objavljen 1987. godine.⁴¹ U razdoblju devedesetih godina prošloga stoljeća horor literatura za mlade nastavila je napredovati. Autori Pike i Stine objavljuju horor djela koja postižu goleme uspjehe među populacijom mladih. Osim toga, nastavljaju se objavljivati i razni, novi i stari, ljubavni serijali. Devedesete su godine donijele novi trend u literaturi za mlade – prosječna dob protagonista smanjila se sa 16 ili 17 na 12 do 14 godina. Do te je pojave došlo između ostalog i zato što su se sve knjige kategorizirane kao knjige za mlade počele svrstavati među dječje knjige u knjižarskim lancima. Stoga, nije neobično da je broj knjiga za mlade postupno opadao; često samo zato što se nije pravila razlika između dječjih knjiga i knjiga za mlade.⁴²

3.3.4.1. Literatura za mlade devedesetih godina 20. stoljeća u Hrvatskoj

Devedesetih godina prošloga stoljeća u literaturi za mlade autori nastavljaju pisati o tabu temama. U romanu *Pokušaj zaboraviti*, iz 1996. godine, autor Miro Gavran pisao je o temama silovanja i fizičkog zlostavljanja. Tematika droge i ovisnosti u hrvatskoj književnosti za mlade pojavljuje se u romanima *Kad pobijedi ljubav* autorice Maje Brajko-Livaković, iz 1997. godine, i *Ljudi bez mjesta* autorice Tonče Anković, iz 1998. godine. Osim toga, Sanja

⁴¹ Usp. Cart, Michael. Nav. dj. Str. 50

⁴² Usp. Cart, Michael. From Insider to Outsider : the evolution of young adult literature. // Voices from the Middle 9, 2(2001), str. 96

Pilić 1990. godine objavila je roman *O mamama sve najbolje* u kojemu je opisala život nestereotipne obitelji iz perspektive majke, što nije često obilježje literature za mlade, ali roman je popularan među mladim čitateljima zbog opisa nekonvencionalne obiteljske situacije, a mladi kad zađu u pubertet postaju buntovni i žele se odmaknuti o onoga što smatraju uobičajenim.

3.4. Literatura za mlade u 21. stoljeću

Početak 21. stoljeća u književnosti za mlade donosi nove uzbudljive zbirke originalnih kratkih priča. Primjer toga je zbirka priča *On the Fringe* koju je objedinio autor Donald R. Gallo, a nudi uvid u popularnost i pritisak vršnjaka, prihvaćanje i mržnju kroz provokativne likove i radnje koje su mladima poznate iz svakodnevnog života. *I Believe in Water* također je zbirka kratkih priča autorice Marilyn Singer u kojoj se opisuju poznate dvojbe o vjeri i identitetu. Nadalje, autor James Howe pozabavio se temama gubitka i nade kroz zbirku priča *The Color of Absence* u kojima se opisuju svaki oblik gubitka u životu mlade osobe: smrt roditelja, bake i djeda ili ljubimca, odlazak ili nestanak prijatelja ili braće i sestara, kraj veze ili čak kraj istaknutog poglavlja u životu mlade osobe. *Love and Sex: ten stories of truth* autora Michaela Carta također je primjer takve literature u kojoj se prenose priče o različitim aspektima ljubavi i seksualnosti. Početkom stoljeća počela se isticati i važnost vizualnih elemenata u dizajnu knjiga za mlade odrasle. Dobar primjer toga je roman *Monster* autora Waltera D. Myersa koji se bavi temama identiteta, rase, pritiska vršnjaka i kriminala. Primjer su i grafičke biografije *Pedro and Me* autora Judda Winicka o AIDS-u te *Nobody Particular: One Woman's Fight to Save the Bays* autorice Molly Bang o zaštiti okoliša. Razdoblje početka 21. stoljeća obilježeno je i kao zlatno doba fantastike za mlade odrasle osobe. Za to je uvelike odgovoran serijal *Harry Potter* autorice J. K. Rowling, ali i *Zlatni Kompas* autora Phillipa Pullmana koji je jedan od prvih crossover naslova⁴³ i vrhunac nove spekulativne⁴⁴ fikcije.⁴⁵

U današnjoj literaturi za mlade gotovo da nema teme koja je zabranjena. Čitatelji u literaturi pronalaze teme seksualnosti, bolesti, psihičkog i fizičkog zlostavljanja, roditeljstva, mističnih bića, ubojstva, politike, okoliša, društva i budućnosti. Format literature za mlade sada je raznolikiji i dinamičniji nego ikad prije. Djela predstavljena kao slikovnice, scenariji, dnevnici, grafički romani ili stripovi postaju rado čitana među tinejdžerima. Čini se da literatura za mlade

⁴³ Crossover literatura odnosi se na beletristiku koja prelazi s dječje na odraslu ili s odrasle na dječju publiku.

⁴⁴ Spekulativna fikcija je žanr koji obuhvaća znanstvenu fantastiku, fantastiku i nadnaravni horor.

⁴⁵ Usp. Hayn, Judith A.; Kaplan, Jeffrey S. Nav. dj. Str. 18-19

nastavlja ići u korak s tinejdžerskom kulturom i da je usklađena s onime što se događa u njihovim životima i društvu općenito. Kako se književnost za mlade nastavlja razvijati, žanrovi u njoj postaju sve mutniji. Sve je češće da knjige pripadaju u nekoliko žanrova, umjesto da se uredno uklapaju u karakteristike samo jednoga žanra.

3.4.1. Literatura za mlade u 21. stoljeću u Hrvatskoj

Početak 21. stoljeća Sanja Pilić objavila je svojevrsnu trilogiju koja uključuje romane *Sasvim sam pubertetio* (2002.), *Jesam li se zaljubila?* (2006.) i *Što mi se to događa?* (2007.). Protagonisti svih triju romana u potrazi su za prvim ljubavima, nesigurni su i osjetljivi. Protagonisti dva romana trilogije žive u obitelji bez oca i iznose probleme koji dolaze s necjelovitom obitelji. Zanimljiva karakteristika ovih romana je ta da ne završavaju na način kako se čini da bi protagonisti htjeli, već shvaćaju da ono što su željeli ipak nije najbolje za njih.⁴⁶ Silvija Šesto Stipaničić 2000. godine objavljuje roman *Vanda* u kojemu se bavi pričom zagrebačke tinejdžerice s tipičnim problemima odrastanja – nesretna ljubav, spoznaja da je svijet drugačiji od onoga kako ga zamišlja, obiteljski problemi, itd. U romanu *Debela*, objavljenom 2002. godine, autorica prati priču tinejdžerice koja osim uobičajenih problema odrastanja ima i problem s viškom kila. Taj je problem česta pojava u životu mladih i nadilazi sve ostale probleme. U romanu *Tko je ubio Pašteticu* iz 2003. godine autorica se opet osvrnula na temu univerzalnih pubertetskih problema, ali uz probleme koje stvaraju odrasli bezdušnim intrigama.⁴⁷ Romani *Gumi-gumi* autora Zorana Pongrašića iz 2001. godine i *Poljubit ću je uskoro, možda* autora Šime Storića bave se temom zloćudne bolesti, a u djelu *Volite li medenjake* autorica Julijana Matanović piše o smrti. Tema seksualnosti obuhvaćena je u romanu *Balada o Buginim gaćicama* autora Tomislava Zagoda koji je objavljen 2004. godine.⁴⁸

Dubravka Težak, koja je u svom radu pisala o povijesti, trendovima, djelima i autorima literature za mlade u Hrvatskoj, iznosi kako hrvatski mladi čitatelji često odabiru vedre i šaljive romane u kojima radnja prati odrastanje tinejdžera i njihove probleme.⁴⁹ Iako hrvatski autori slijede svjetske trendove tabu tema u literaturi za mlade, pokazalo se da to ne čine u tolikoj

⁴⁶ Usp. Isto

⁴⁷ Usp. Isto

⁴⁸ Usp. Isto

⁴⁹ Usp. Težak, Dubravka. Dvije spisateljice romana za mlade odrasle. // Kolo 3(2008). URL: <https://www.matica.hr/kolo/309/dvije-spisateljice-romana-za-mlade-odrasle-20529/> (2020-10-12)

mjeri. Znatno je više djela koja odišu optimističnim porukama i čitatelju ostavljaju nadu za bolju budućnost.

4. Istraživanja o literaturi za mlade

Istraživanja o literaturi za mlade provode se na razne načine. Ponekad se istražuju žanrovi u literaturi. Takvo istraživanje provedeno je u Turskoj 2012. godine među učenicima srednjih škola.⁵⁰ Rezultati tog i sličnih istraživanja dovode u vezu žanr literature za mlade s čitateljskim interesima mladih. Iako se često istraživanja o literature za mlade provode tako da se mlade čitatelje ispituje što od takve literature vole čitati, postoje i istraživanja kojima je cilj analizirati samu literaturu za mlade i utvrditi koja se obilježja u takvoj literaturi pojavljuju te po čemu se razlikuje od literature za odrasle. Takvo istraživanje proveo je Jonathan Stephens 2007. godine. Objavljenih istraživanja o konkretnim tematskim odrednicama u literaturi za mlade, posebice onih u kojima su se analizirale knjige iz cijeloga svijeta nema. Postoje istraživanja kojima se nastojalo utvrditi koje se teme pojavljuju u literaturi za mlade u određenoj zemlji. Tom temom bavilo se istraživanje (Martinović, Grgić, Kotromanović) provedeno 2018./2019. godine u Hrvatskoj.

Većina mladih odraslih čitatelja rado čita literaturu za mlade, prvenstveno zato što su priče napisane za njih i o njima.⁵¹ Za razliku od odraslih koji knjige biraju na temelju svojih unaprijed zadanih vrijednosti, mladi se odlučuju za knjige koje zadovoljavaju njihovu znatiželju u traganju za idejama, informacijama i vrijednostima koje povezuju sa svojom osobnošću, tj. istražuju razne mogućnosti povezivanja priča koje su pročitali s vlastitim životom. Stoga, literatura za mlade trebala bi se baviti pričama i problemima koji su mladim čitateljima poznati iz stvarnog života, kao i likovima s kojima dijele karakteristike. Do istog zaključka došao je i autor Jonathan Stephens u knjizi *Young adult: A book by any other name* u kojoj je opisao istraživanje kojemu je cilj bio ispitati trendove u literaturi za mlade objavljenoj početkom 21. stoljeća. Rezultati tog istraživanja pokazali su da književnost za mlade odrasle uključuje priču koja se bavi teškim problemima s kojima se susreću i odrasli, ali do tih problema dolazi tijekom

⁵⁰ Usp. Kutay, Veli. A survey of the reading habits of Turkish high school students and an examination of the efforts to encourage them to read. United Kingdom: University of Loughborough, 2014. Str. 73. URL: <https://dspace.lboro.ac.uk/dspace-jspui/bitstream/2134/15786/3/Thesis-2014-Kutay.pdf> (2020-10-22)

⁵¹ Usp. Too, Wei-Keong. Young adult literature : an alternative genre in the classroom reading list. // *The English Teacher*, 35(2007), str. 42

razdoblja adolescencije. Priča je uvijek ispričana iz perspektive tinejdžera, a ima jednak potencijal za književnu vrijednost kao i književnost za odrasle.⁵²

U današnje vrijeme literatura za mlade uključuje širok spektar tema. Mladi čitatelji u takvoj literaturi mogu čitati gotovo o svakom aspektu tinejdžerskog života. U takvim djelima mogu čitati o svim problemima odrastanja i načinima na koje protagonisti te probleme rješavaju. Mladi, također, u takvoj literaturi mogu istraživati magične svjetove, događaje i bića, kao i naučiti određene povijesne činjenice. Literatura za mlade uključuje i razne ljubavne probleme s kojima se mladi često susreću. Kroz povijest literature za mlade pokazalo se da su i horori popularan izbor među mladim čitateljima. Konkretno teme u literaturi za mlade analizirale su se istraživanjem (Martinović, Grgić, Kotromanović) iz 2018./2019.⁵³ Cilj tog istraživanja bio je donijeti pregled tema prisutnih u knjigama za mlade objavljenim u Hrvatskoj u razdoblju od 2016. do 2019. godine. Rezultati istraživanja pokazali su da su najzastupljenija fantastična djela (33%), tj. djela koja uključuju teme mističnih bića, magije, mitologije, životinjskih pustolovina, znanstvene fantastike te izmišljenih i paralelnih svjetova. U realističnim djelima (18%) prevladavaju teme obitelji, prijateljstva te problema pojedinaca i društva. Religijska djela također čine dobar dio uzorka ovoga istraživanja (17%), a najčešće opisuju životne priče svećenika, odnos prema životu i smrti te donose savjete za mlade. Ljubavna (7%) i pustolovna djela (7%) također se pojavljuju kao zasebne kategorije. Ljubavna djela najčešće sadržavaju i elemente drugih žanrova, ali prepoznaje ih se po neizbježnoj ljubavnoj priči kao glavnoj karakteristici djela. U pustolovnim djelima koja su se analizirala moglo se primijetiti da nerijetko sadrže element misterija i tajni. Također, pojavljuju se povijesna (3%) i kriminalistička djela (2%). U povijesnim djelima pojavljuje se tema rata, ali i povijesti svijeta. U kategoriji ostalih djela (12%) pojavljuju se humoristična djela te vodiči, priručnici i savjetnici, a bave se temama poput igrice, ljudske anatomije te samopoštovanja i motivacije.

5. Nakladništvo knjiga za djecu i mlade

Zadaća je nakladnika, tvrdi Gabriel Zaid, „u svijetu knjige spojiti beskrajno mnoštvo čitatelja s beskrajnim mnoštvom dostupnih knjiga – tako da svaka knjiga pronađe svoje čitatelje

⁵² Usp. Miller, Ann V. Nav. dj. Str. 8

⁵³ Usp. Grgić, Ivona; Kotromanović, Elizabeta; Martinović, Ivana. Užitek u čitanju : teme u literaturi za mlade objavljenoj u hrvatskoj 2016. – 2019. Godine. // Anafora 6, 2(2019). Str. 8-33

i da svaki čitatelj pronađe knjige koje će ga radovati i koje će mu koristiti“.⁵⁴ Nakladnici, između ostalog, neprestano prate promjene u raznim područjima te primjećuju nove interese čitatelja. Pokušavaju predvidjeti trendove ili događaje koji će zainteresirati javnost te objavljuju djela u kojima su teme u skladu s trendovima.⁵⁵ Stoga, nakladnici imaju veliku odgovornost u oblikovanju čitateljskih navika i interesa od najranije dobi, a to se postiže objavljivanjem tema koje su djeci i mladim čitateljima aktualne, zanimljive i korisne.

Promatrajući knjigu kao jedan od nakladničkih proizvoda, nakladništvo je moguće podijeliti na općetržišno, obrazovno te akademsko i profesionalno nakladništvo. Općetržišno nakladništvo podrazumijeva objavljivanje knjiga za odrasle i za djecu. Dječje knjige dijele se s obzirom na dob djeteta i način čitanja u četiri grupe:

- Knjige za djecu u dobi do 5 godina
- Knjige za djecu u dobi od 5 do 8 godina
- Knjige za djecu u dobi od 9 do 12 godina
- Knjige za djecu iznad 12 godina⁵⁶

Knjige za djecu do 5 godina uključuju razvoj motorike, inventivnosti i sl. Za djecu te dobi objavljuju se tzv. knjige otkrića. U toj se kategoriji javljaju slikovnice od tvrdog kartona čije su korice i knjižni blok napravljeni od istog materijala. Tu spadaju i knjige za kupanje, bojanke, knjige s pitanjima i odgovorima, trodimenzionalne knjige (eng. Pop-ups) u kojima se oblici izdižu sa stranice te jednostavnije slikovnice. Obilježje takvih knjiga je da moraju biti izdržljive pa se često koriste platneni, plastični i tvrdi uvezi. Svrha takvih knjiga je da djeci približe knjige spajanjem doživljaja čitanja i igre.⁵⁷ Knjige za djecu u dobi od 5 do 8 godina uključuje knjige za djecu koja tek počinju čitati i djecu koja čitaju na dječjoj razini. U ovoj se kategoriji posebno ističu slikovnice u kojima je su tekst i ilustracije podjednako važni. Slikovnice obično imaju 32 stranice, a mogu imati od nekoliko riječi, do nekoliko tisuća riječi. Djeca u ovom razdoblju počinju čitati i kratke romane, često objavljene u mekom uvezu i u manjim formatima.⁵⁸ Knjige za djecu u dobi od 9 do 12 godina uključuju duže ilustrirane priče i duže romane, do 35,000 riječi. Tu se, također, pojavljuju žanrovski serijali namijenjeni masovnom tržištu. Knjige za djecu iznad 12 godina uključuju beletristiku za djecu i mlade, a često se objavljuju u mekom

⁵⁴ Isto, str. 23

⁵⁵ Usp. Clark, Giles; Phillips, Angus. O nakladništvu iznutra. Osijek: Filozofski fakultet, 2017. Str. 143

⁵⁶ Usp. Velagić, Zoran. Uvod u nakladništvo. Osijek: Filozofski fakultet, 2013. Str. 19-20

⁵⁷ Usp. Clark, Giles; Phillips, Angus. Nav. dj. Str. 90

⁵⁸ Usp. Isto, str. 91

uvezu ili kao e-knjige. Publicistička djela, često bogato ilustrirana, pokrivaju sve dobne skupine.⁵⁹

Danas se u nakladništvu knjiga za djecu i mlade fokus stavlja na nove autore koje se može dobro promovirati, na afirmirane autore knjiga za odrasle ili na slavne osobe koje pišu za djecu. Stvaranje autorskih brendova važno je obilježje nakladništva knjiga za djecu i mlade. Također, kao što je slučaj kod knjiga za odrasle, može se primijetiti podjela knjiga po spolu, na što utječe i tržište drugih proizvoda za djecu. Nakladnici danas objavljuju sve duže tekstove, često od 20,000 do 20,000 riječi. Ističe se i posebna važnost marketinga u nakladništvu za djecu i mlade. Iako su serijali u povijesti literature za mlade često doživjeli velike uspjehe, danas se za mlade češće objavljuju samostalni naslovi poput romana *I was here* autorice Gayle Forman i *Mosquitoland* autora Davida Arnolda.⁶⁰ Godine 2012., prema *Nielsen BookScan* podacima, knjige za djecu i mlade zauzele su oko 30% općeg tržišta knjiga.⁶¹ Kada je u pitanju literatura za mlade koja se danas objavljuje, pokazalo se da romani uključuju širok spektar žanrova i tema od kojih su najčešća avanturistička djela, fantastika, povijesna djela, horori i priče iz svakodnevnog života.

6. Čitanje i čitateljske navike mladih

Autorice Clark i Rumbold raspravljaju o mogućim načinima motiviranja ljudi, posebice mladih, na čitanje iz užitka. Tvrde da je uloga roditelja iznimno važna u razvijanju ljubavi prema čitanju iz užitka. Također, naglašavaju da učitelji trebaju pobuditi i zadržati interes za čitanje kod svojih učenika, imajući u vidu različite interese i razine sposobnosti učenika. Zanimanje za interese, navike i probleme čitanja u Hrvatskoj javlja se šezdesetih godina 19. stoljeća. Prvi radovi na temu čitanja javljaju se u kontekstu potrebe za prosvjećivanjem naroda i najčešće imaju pedagoški značenje. Navika čitanja je čin čitanja koji se provodi tijekom života na konstantan, redovit i kritičan način, što je rezultat toga što ga pojedinac doživljava kao potrebu i izvor zadovoljstva. Navika čitanja osnova je cjeloživotnog učenja. U svrhu da pojedinac bude netko tko uči tijekom čitavog svog života, nužno je da se čin čitanja redovito provodi tijekom života.⁶² Do sada su provedena

⁵⁹ Usp. Isto

⁶⁰ Usp. Gilman, Mirna. Analiza tržišta i trendova u području nakladništva dječje knjige: Primjeri prakse u Velikoj Britaniji : diplomski rad. Osijek: Filozofski fakultet, 2015. Str. 28-32

⁶¹ Usp. Clark, Giles; Phillips, Angus. Nav. dj. Str. 90

⁶² Usp. Erdem, Aliye. A research on reading habits of university students : sample of Ankara university and Erciyes university. // *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 174(2015), str. 3984

mnoga istraživanja o čitateljskim navikama mladih, a rezultati takvih istraživanja najčešće pokazuju da se količina dobrovoljnog čitanja među mladima smanjuje s godinama, kao i da djevojke čitaju više nego mladići. Takva istraživanja učestalila su se od šezdesetih godina prošloga stoljeća kada je došlo do prodora tzv. neknižne kulture. Istraživali su se mogući uzroci nečitanja. Jedan od razloga je taj da mladi češće odabiru svoje slobodno vrijeme provoditi na druge načine. Brzi tehnološki napredak omogućio je ljudima da u svakom trenutku mogu komunicirati s prijateljima, igrati igrice, gledati filmove i serije i dr., pa mladi često radije odabiru na te načine provoditi slobodno vrijeme. Još jedan od razloga zašto mladi ne čitaju je taj da uz sve obaveze, školske i poslovne, jednostavno ne stignu istražiti ponudu knjiga i odabrati nešto što bi ih zanimalo. Iako povezani, čitateljski interesi i navike nisu sinonimi. Čitateljski interesi odnose se na preferencije žanrova i tema u literaturi.⁶³ Još jedan od razloga zašto mladi nemaju učestale čitateljske navike zasigurno je i taj da ne pronalaze knjige koje ih zanimaju. Pokazalo se da čak 69% mladih u dobi od 12 do 14 godina i 65% mladih u dobi od 15 do 17 godina tvrdi da bi čitali više kada bi uspjeli pronaći knjige koje im se sviđaju.⁶⁴

Autorica Kerry Friesen tvrdi da postoje tri tipa mladih koji ne čitaju knjige. Prvi tip uključuje mlade koji „mrze čitati i čitanje je za njih akademsko mučenje“. Zatim govori o mladima koji su „sposobni čitatelji koji čitaju za akademske potrebe, ali rijetko čitaju iz užitka“. Posljednji tip uključuje mlade koji su voljeli čitati u mlađoj dobi, ali su ljubav prema čitanju kasnije izgubili. Autorica u nastavku navodi razloge zašto neki mladi više ne vole čitati. Mnogi tvrde da im je škola nametanjem literature uništila knjige i čitanje i smatraju da određeni klasici jednostavno nisu za svakoga te da se njihove osobne interpretacije tih djela često zanemaruju. Mladima je puno lakše povezati se s literaturom za mlade jer, za razliku od klasične literature, radnja je brža, a čitatelji mogu lakše razumjeti i kritizirati djela.⁶⁵ Učenicima je važno dati i slobodu da sami odaberu knjige koje ih zanimaju. Iz toga proizlazi i važnost raznolike ponude knjiga, tj. tema koje se u tim knjigama pojavljuju.⁶⁶ Jedan od bitnijih elemenata koji uvelike utječe na proces čitanja, kod mladih i odraslih ljudi, jest motivacija za čitanje. Motivirani čitatelji čitaju više, imaju veći vokabular, koriste složenije kognitivne strategije i tako postaju bolji čitatelji. Mnogi mlađi čitatelji prilično su sposobni za čitanje i često čitaju s entuzijazmom i izvan škole, a opiru se obaveznom čitanju

⁶³ Usp. Sabolović-Krajina, Dijana. Čitateljske navike tinejdžera u Hrvatskoj. URL: http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/sabolovic-krajina_1993.htm (2020-21-05)

⁶⁴ Usp. Kids and Family Reading Report. UK: Scholastic, 2015. URL: <https://www.scholastic.com/content/dam/KFRR/InternationalReports/kfrruk.pdf> (2020-10-19)

⁶⁵ Usp. Friesen, Kerry. Using young adult literature as the cornerstone of literacy :pairing young adult novels with the classics. Oklahoma: Sveučilište, 2016. Str. 27-31

⁶⁶ Usp. Clark, Christina, Rumbold, Kate. Nav. dj. Str. 9-10

u školi. Jedna od metoda poboljšanja čitateljske sposobnosti i motivacije mladih i u školi jest izabrati tekstove koji su privlačniji i imaju veze s vanjskim svijetom.⁶⁷

7. Istraživanje tematskih odrednica u djelima za mlade

7.1. Cilj istraživanja

Cilj ovoga istraživanja bio je donijeti pregled tematskih odrednica koje se pojavljuju u literaturi za mlade. Uz utvrđivanje tematskih odrednica koje se u tim djelima pojavljuju, ovim istraživanjem želi se saznati i postoje li razlike u tim tematskim odrednicama s obzirom na dio svijeta u kojem se literatura za mlade objavljuje.

Istraživačka pitanja:

- Koje se tematske odrednice u literaturi za mlade najčešće pojavljuju?
- Razlikuju li se tematske odrednice u literaturi za mlade s obzirom na zemlje u kojima je literatura objavljena?

7.2. Svrha istraživanja

Svrha ovoga istraživanja je utvrditi koje se tematske odrednice pojavljuju u literaturi za mlade te razlikuju li se te odrednice s obzirom na zemlju objavljivanja kako bi se ispitalo postoji li veza između tematskih odrednica u knjigama za mlade sa situacijama, problemima i drugim obilježjima u zemljama gdje su knjige objavljene. Rezultati ovoga istraživanja mogu pokrenuti raspravu i dodatna istraživanja o tematskim odrednicama u literaturi za mlade kojima se može utvrditi veza između tih tematskih odrednica i čitateljskih navika mladih. Na taj se način i nakladnike može potaknuti da objavljuju literaturu koju će mladi doista željeti čitati u slobodno vrijeme.

7.3. Metodologija

Za potrebe ovoga istraživanja koristila se kvalitativna metoda analize sadržaja knjiga za mlade objavljenih u svijetu.

⁶⁷ Usp. Ciampa, Katia. Reading in digital age : using electronic books as teaching tool for beginning readers. // Canadian Journal of Learning and Technology 38, 2(2012), str. 2-3

7.3.1. Postupak

Istraživanje je provedeno u kolovozu i rujnu 2020. godine proučavanjem kataloga nakladnika koji su 2019. godine sudjelovali na Sajmu dječje knjige u Bolonji. Na službenoj stranici sajma⁶⁸ navedeni su svi nakladnici, agencije, tiskari, ilustratori, itd. koji su sudjelovali na sajmu i predstavljali određene zemlje. Daljnjim proučavanjem njihovih stranica i kataloga, te kontaktiranjem organizatora sajma autorica ovoga rada nastojala je utvrditi koje se tematske odrednice najčešće pojavljuju u knjigama objavljenim u različitim državama te razlikuju li se i koliko od zemlje do zemlje tematske odrednice knjiga za mlade. Pregledane su mrežne stranice barem jednog nakladnika iz svake države te su se proučavali njihovi katalogi i online ponuda knjiga. Najčešće se proučavao jedan nakladnik iz jedne zemlje, ali ako je taj nakladnik u ponudi imao ograničen broj knjiga za mlade, a još je jedan nakladnik iz iste zemlje zadovoljavao uvjete o kojima će se u nastavku govoriti, za potrebe istraživanja analizirala su se i djela drugog nakladnika. Nakladnici su odabrani na osnovi toga objavljuju li knjige za mlade, a ne samo dječje knjige, te imaju li mogućnost ponudu knjiga ograničiti s obzirom na dob čitatelja. Također, isključeni su nakladnici koji su se specijalizirali za samo određeni žanr knjiga, kao i oni koji u ponudi literature nisu uključili kratak sadržaj. Tražile su se mogućnosti filtriranja ponude knjige pomoću ključnih riječi na mrežnim stranicama kao što su „Young adult“, „Youth“ i „Teenager“ ili „13+“ i „15+“ te su se proučavale sve knjige koje je nakladnik u tim kategoriji naveo. Nadalje, čitanjem kratkih sadržaja i već ponuđenih predmetnih odrednica (ako ih je bilo) nastojalo se utvrditi koje teme prevladavaju u određenim knjigama. Svi kratki sadržaji na stranim jezicima prevodili su se pomoću usluge *EU Council Presidency translator*. Odabrani nakladnici i knjige podijeljeni su prema kontinentima. Knjige su podijeljene prema žanrovima, a zatim prema tematskim odrednicama.

7.3.2. Uzorak

Sajam dječje knjige u Bolonji vodeći je svjetski profesionalni događaj posvećen dječjoj izdavačkoj industriji koji privlači preko 1400 izlagača i oko 30000 posjetitelja iz oko 80 zemalja. Sajam je vodeći događaj u industriji koji uspijeva okupiti jedinstvenu i raznoliku publiku zahvaljujući više od 50 godina iskustva. Rezultat toga je svjetsko središte za razmjenu

⁶⁸ Usp. Bologna Children's Book Fair : directory. URL: <http://www.bolognachildrensbookfair.com/en/directory/exhibitor-directory-2019/911.html> (2020-08-04)

autorskih prava kada je u pitanju izdavanje.⁶⁹ S obzirom na to da nakladnici dječje knjige literaturu često dijele prema dobi čitatelja, a mladi se uglavnom svrstavaju među djecu, popis nakladnika koji su sudjelovali na sajmu u Bolonji koristan je izvor informacija o proizvodima nakladnika, kako dječjim, tako i onim za mlade.

Uzorak ovoga istraživanja čini 256 knjiga za mlade objavljenih diljem svijeta. U taj broj ulaze razne knjige beletristike i publicistike te knjige raznih žanrova. Također, proučavale su se knjige neovisno o godini izdanja i tome je li knjiga na izvornom jeziku ili je prijevod.

7.4. Rezultati

7.4.1. Afrika

Egipat

Elias Modern Publishing House egipatska je nakladnička kuća koja svoj rad započinje 1913. izdavanjem dvojezičnih rječnika većine europskih jezika na arapski i obrnuto. Sada se bave izdavanjem obrazovnih knjiga, beletristike i publicistike. Knjige *Pharaoh's Bride*, *Behind the Secret Door* i *The Enchanted Horse* (Yacoub El Sharouny) dio su Šeherezada zbirke i bave se tematikom odnosa između osobe na vlasti i njegove robinje, odnosa među vršnjacima, odnosa u obitelji te prijateljstva sa životinjama. Najzastupljeniji su elementi društvene hijerarhije, ljubavi i pustolovine, ali i problemi zlostavljanja u društvu. Elias također objavljuje knjige u kojima je naglašena tema postizanja univerzalnog mira uz elemente (znanstvene) fantastike, ali i isticanje stvarnih, trenutnih problema u svijetu kroz likove s drugih planeta ili životinjske likove. Primjeri takvih djela su *Strange War* (Martina Auera) i *Animal Conference* (Ericha Kastnera). Nadalje, djela *Solly and the Sacred Lake*, *Moody and the Hieroglyphic Gun* i *Mona and the Tree of Osiris* (Susan Shenouda) bave se temama neočekivanih prijateljstava i odnosa u obitelji, uz naglasak na važnost čuvanja okoliša. Knjiga *Siwa: A Tiny Little Love Story* (Ranie Amin) bavi se temom prijateljstva i zanemarivanja jezičnih i kulturnih barijera.⁷⁰

Tablica 1. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Egipta

Nakladnik	Knjiga	Autor	Žanr Tematske odrednice
-----------	--------	-------	----------------------------

⁶⁹ Usp. Bologna Children's Book Fair : about. URL: <http://www.bookfair.bolognafiere.it/en/about/bologna-childrens-book-fair/5656.html> (2020-08-04)

⁷⁰ Usp. Elias Modern Publishing House : Children books. URL: http://www.eliaspublishing.com/children_books.html (2020-08-04)

Elias Modern Publishing House	<i>Pharaoh's Bride</i>	Yacoub El Sharouny	Suvremeno djelo Društvena hijerarhija
	<i>Behind the Secret Door</i>	Yacoub El Sharouny	Suvremeno djelo Obiteljski odnosi
	<i>The Enchanted Horse</i>	Yacoub El Sharouny	Suvremeno djelo Odnos prema životinjama
	<i>Strange War</i>	Martina Auera	Znanstvena fantastika Svemir
	<i>Animal Conference</i>	Ericha Kastnera	Fantastika Životinjski protagonisti
	<i>Solly and the Sacred Lake</i>	Susan Shenouda	Suvremeno djelo Priateljstvo
	<i>Moody and the Hieroglyphic Gun</i>	Susan Shenouda	Suvremeno djelo Obiteljski odnosi
	<i>Mona and the Tree of Osiris</i>	Susan Shenouda	Suvremeno djelo Zaštita okoliša
	<i>Siwa: A Tiny Little Love Story</i>	Ranie Amin	Suvremeno djelo Jednakost

Gana

Sub-Saharan Publishers nakladnička su kuća koja posluje od 1992. godine kada su počeli izdavati dječje knjige o okolišu. I danas je ta tema zastupljena u velikom broju djela koja objavljuju. Primjer je *The Canoe's Story* (Meshack Asare) u kojoj je se ističu problemi u okolišu i moralni problemi koji dolaze uz to. U knjigama *The Deliverer* (Kwabena Ankomah-Kwakye), *Faceless* (Amma Darko) i *The Mystery of the Haunted House* (Ruby Yayra Goka) djeca i mladi Afričkog podrijetla glavni su likovi, a teme koje su obuhvaćene uključuju odnose u obitelji, život s invaliditetom te trgovanje djecom.⁷¹

Tablica 2. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Gane

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
-----------	--------	--------	----------------------------

⁷¹ Usp. Sub-Saharan Publishers. URL: <https://subsaharanpublishers.com/> (2020-08-05)

Sub-Saharan Publishers	<i>The Canoe's Story</i>	Meshack Asare	Suvremeno djelo Zaštita okoliša
	<i>The Deliverer</i>	Kwabena Ankomah-Kwakye	Suvremeno djelo Obiteljski odnosi
	<i>Faceless</i>	Amma Darko	Suvremeno djelo Posebne potrebe
	<i>The Mystery of the Haunted House</i>	Ruby Yayra Goka	Suvremeno djelo Trgovina ljudima

Južnoafrička Republika

New Africa Books započinje s radom 1971. godine i objavljuje djela političke, povijesne i kulturne tematike na svim južnoafričkim jezicima. Neke od knjiga koje je ovaj nakladnik objavio su *Boy in da City* i *No problem, man!* i bave se temama prijateljstva, seksualnosti i imigracije. *My African World* zbirka je poezije iz raznih dijelova Afrike u kojima se ističe ljepota i uživanje u životu u Africi. *The Amazing Adventures of Equiano* jedna je od poznatijih knjiga koja se bavi tematikom ropstva te mladog dječaka koji od roba postaje slobodan čovjek i sudjeluje u pokretu protiv ropstva. *New Africa Books* izdaje i publicistiku biografija, enciklopedija, vodiča i sl. Knjiga *Marcus Garvey* biografija je poznatog političara sa snažnom porukom protiv rasizma.⁷²

Tablica 3. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Južnoafričke Republike

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
<i>New Africa Books</i>	<i>Boy in da City</i>	Rusleen Malbusch	Suvremeno djelo Seksualnost
	<i>No problem, man!</i>	Biron Alnam	Suvremeno djelo Imigracija
	<i>My African World</i>	Robin Malan	Lirska poezija Opis krajolika
	<i>The Amazing Adventures of Equiano</i>	Jean-Jacques Vayssieres	Povijesno djelo Ropstvo

⁷² Usp. *New Africa Books*. URL: <https://newafricabooks.com/> (2020-08-07)

Marcus Garvey

Suzanne Francis-Brow

Biografija

Jean-Jacques

Rasizam

Vayssières

Ruanda

Nakladnička kuća *Mudacumura Publishing* posluje od 2013. godine i objavljuje širok raspon knjiga za djecu i tinejdžere. Gotovo sve knjige koje ovaj nakladnik objavljuje kroz priču o ljudima i/ili životinjama prenose poruke o važnosti pomaganja drugima, nadilaženju problema s posebnim potrebama, zauzimanja za samoga sebe i svoje dostojanstvo. Primjer takvih knjiga su *Kibuno mpa amaguru* (eng. My hips give me legs)⁷³, *Impano idasanzwe* (Extraordinary gift) i *Kanyange na nyiramurobyi* (Kanyange and the fisherman).⁷⁴

Tablica 4. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Ruande

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
	<i>Kibuno mpa amaguru</i>	Rica Rwigamba Fiston Mudacumura	Fantastika Životinjski protagonisti
<i>Mudacumura Publishing</i>	<i>Impano idasanzwe</i>	Gilbert Iradukunda	Suvremeno djelo Posebne potrebe
	<i>Kanyange na nyiramurobyi</i>	Fiston Mudacumura	Suvremeno djelo Odnos prema životinjama

Uganda

Jedan je nakladnik iz Ugande sudjelovao na sajmu knjiga u Bolonji – *Uganda Children's Writers and Illustrators Association* (UCWIA). UCWIA je nakladnik koji posluje više od 20 godina s ciljem okupljanja pisaca i ilustratora dječjih knjiga koje potiče na pisanje prikladnih materijala za čitanje s afričkim dodirima. Neke od knjiga koje su objavili uključuju *Ngonzaki and her decorated letters*, *Kaheru the orphan* te *How hare became a king*. U knjigama se ističu

⁷³ Za djela koja nisu službeno prevedena na engleski jezik, autorica diplomskog rada navodi vlastiti prijevod naslova radi postizanja bolje razumljivosti teksta rada

⁷⁴ Usp. Mudacumura Publishing House. URL: <http://mudacumurapublishing.com/> (2020-08-07)

teme adolescencije i samootkrivanja, prijateljstva i ljubavi, gubitka roditelja i problema s kojima se ljudi i vođe svakodnevno susreću.⁷⁵

Tablica 5. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Ugande

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
	<i>Ngonzaki and her decorated letters</i>	E. L. Barongo	Suvremeno djelo Odrastanje
<i>Uganda Children's Writers and Illustrators Association (UCWIA)</i>	<i>Kaheru the orphan</i>	E. L. Barongo	Suvremeno djelo Smrt u obitelji
	<i>How hare became a king</i>	E. L. Barongo	Fantastika Životinjski protagonisti

7.4.2. Australija i Oceanija

Australija

Allen & Unwin australska je nakladnička kuća koja posluje od 1988. godine i jedna je od vodećih neovisnih nakladničkih kuća u Australiji. Godišnje objavljuju oko 250 naslova koji uključuju beletristiku i publicistiku za djecu i mlade. Neki od najprodavanijih naslova među mladima su *Lenny's Book of Everything*, *The Cruel Prince*, *Illuminae*, *Angel Mage* i *The Surprising Power of a Good Dumpling*. Navedena djela bave se temama obitelji, terminalnih bolesti, hrabrosti, mentalnog zdravlja, često uz fantastične elemente s posebnim naglaskom na magiju.⁷⁶

Još jedna od australskih nakladničkih kuća koja objavljuje knjige za djecu i mlade je *MidnightSun Publishing*. Ova nakladnička kuća bavi se izdavanjem slikovnica te romana za djecu i mlade s temom socijalne svijesti. Knjige *River Stone*, *Crush*, *No Neat Endings* bave se temama prijateljstva i ljubavi, kao i seksualnosti, jednakosti među spolovima, uz elemente

⁷⁵ Usp. Uganda Children's Writers and Illustrators Association. URL: <http://www.ucwia.or.ug/> (2020-08-07)

⁷⁶ Usp. Allen & Unwin : young adults. URL: <https://www.allenandunwin.com/browse/young-adults> (2020-08-10)

fantastike. Osim toga, u knjigama *An Ordinary Epidemic* i *A Cardboard Palace* spominju se problemi siromaštva i svjetske epidemije koja je dovela do izolacije.⁷⁷

Tablica 6. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Australije

Nakladnici	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
	<i>Lenny's Book of Everything</i>	Karen Foxlee	Suvremeno djelo Posebne potrebe
	<i>The Cruel Prince</i>	Holly Black	Fantastika Magija
<i>Allen & Unwin</i>	<i>Illuminae</i>	Amie Kaufman Jay Kristoff	Znanstvena fantastika Budućnost
	<i>Angel Mage</i>	Garth Nix	Fantastika Magija
	<i>The Surprising Power of a Good Dumpling</i>	Wai Chim	Suvremeno djelo Mentalno zdravlje
	<i>River Stone</i>	Rachel Hennessy	Fantastika Izmišljeni svijet
	<i>Crush</i>	Simone Corletto	Suvremeno djelo Problemi mladih
<i>MidnightSun Publishing</i>	<i>No Neat Endings</i>	Dominic Carew	Suvremeno djelo Problemi mladih
	<i>An Ordinary Epidemic</i>	Amanda Hickie	Suvremeno djelo Bolesti
	<i>A Cardboard Palace</i>	Allayne L. Webster	Suvremeno djelo Siromaštvo

Novi Zeland

OneTree House neovisna je nakladnička kuća za djecu i mlade iz Novog Zelanda, koja posluje od 2017. godine. Objavljuju knjige za djecu od predškolske do srednjoškolske dobi uključujući slikovnice, beletristiku te dvojezične i obrazovne naslove. Knjige *Afaksi Woman*, *Take your Space* i *Make a Hard Fist* naglašavaju probleme s kojima se žene susreću s ljubavi, obitelji, zlostavljanjem i poslovnim uspjesima. U cilju im je osnažiti mlade žene kroz hrabre i

⁷⁷ Usp. MidnightSun Publishing. URL: <https://midnightsunpublishing.com/category/title/> (2020-08-10)

uspješne protagonistice. Klimatske promjene također su često zastupljene teme u ovim knjigama. Knjige *White Moko: stories from my life* i *Half my Life* bave se temama obitelji i problemima s kojima se mladi ljudi susreću kada su dio disfunkcionalne obitelji. Mentalno zdravlje, silovanje te zlostavljanje od strane vršnjaka tematski su elementi također zastupljeni u navedenim knjigama. Nadalje, knjiga *Cuz* bavi se temama preživljavanja, prirodnim lijekovima te upoznavanjem krajolika jedne regije Novoga Zelanda, uz pouke o važnosti prijateljstva, obitelji i zajedništva⁷⁸.

Tablica 7. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Novog Zelanda

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
OneTree House	<i>Afaksi Woman</i>	Lani Young	Suvremeno djelo Feminizam
	<i>Take your Space</i>	Jo Cribb Rachel Petero	Vodič Feminizam
	<i>Make a Hard Fist</i>	Tina Shaw	Suvremeno djelo Zlostavljanje
	<i>White Moko: stories from my life</i>	Tim Tipene	Suvremeno djelo Seksualno zlostavljanje
	<i>Half my Life</i>	Diana Noonan	Suvremeno djelo Mentalno zdravlje
	<i>Cuz</i>	Liz van der Laarse	Pustolovno djelo Preživljavanje

7.4.3. Azija

Indija

Tara Books neovisna je nakladnička kuća iz Indije koja je s radom započela 1994. godine. Od tada objavljuju knjige za djecu i mlade u obliku slikovnica, beletristike, publicistike te ručno rađene knjige. Djela beletristike koje je ova nakladnička kuća objavila bave se temama izrabljivanja djece, uništavanja okoliša, odrastanja, prijateljstva ljubavi. Primjeri takvih djela su *David Days and Mona Nights* i *Trash!*. Primjer djela publicistike objavljenog u Indiji je

⁷⁸ Usp. OneTree House. URL: <https://www.onetree-house.com/> (2020-08-11)

Travels through South Indian Kitchens, a bavi se tradicionalnim receptima i kuharima iz Južne Indije naglašavajući osebujan način življenja ljudi.⁷⁹

Tablica 8. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Indije

Nakladnik	Knjiga	Autor	Žanr Tematske odrednice
Tara Books	<i>David Days and Mona Nights</i>	Andreas Steinhöfel Anja Tuckermann	Suvremeno djelo Prijateljstvo
	<i>Trash!</i>	Anushka Ravishankar Gita Wolf	Suvremeno djelo Izrabljivanje djece
	<i>Travels through South Indian Kitchens</i>	Nao Saito	Vodič Domaća kuhinja

Japan

POPLAR Publishing jedna je od vodećih nakladničkih kuća u Japanu koja posluje više od 70 godina. S radom započinje kao izdavač knjiga za djecu te do danas nastoji objavljivati knjige u kojima će djeca i mladi uživati. Knjige *The New Kid can See Ghosts!*, *Possessed Kid*, *Even Monsters Get the Flu* i *The Magic Garden* donose elemente fantastike predstavljanjem glavnih likova koji su duhovi, čudovišta i čarobnjaci. *The Spy Girls* serijal donosi pametne i hrabre likove djevojaka koje zajedno rješavaju slučajeve uz naglasak na važnost prijateljstva i zajedništva. *POPLAR* objavljuje i djela publicistike i mange u kojima su zastupljene razne teme uključujući i opis poslova tzv. *gaming* industrije. Primjer toga je manga *Gaming Careers* koja opisuje sve načine na koji se može u toj industriji raditi i pomaže djeci i mladi odabrati polje u kojemu će se u budućnosti najviše pronaći. *A Family in Hiroshima* donosi priču o obitelji koja je sretno živjela prije nego što je atomska bomba bačena na Hirošimu i skreće pažnju na posljedice rata i okrutnosti.⁸⁰

Tablica 9. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Japana

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
<i>POPLAR Publishing</i>	<i>The New Kid can See Ghosts!</i>	Yoko Tomiyasu	Fantastika Duhovi

⁷⁹ Usp. Tara Books. URL: <https://tarabooks.com/> (2020-08-11)

⁸⁰ Usp. *POPLAR Publishing Co.*. URL: <https://www.poplar.co.jp/foreignRights/index.html> (2020-08-12)

<i>Possessed Kid</i>	Yoko Tomiyasu	Fantastika Čudovišta
<i>Even Monsters Get the Flu</i>	Yoko Tomiyasu	Fantastika Čudovišta
<i>The Magic Garden</i>	Yasuko Ambiru	Fantastika Magija
<i>The Spy Girls</i>	Kumiko Kun	Kriminalističko djelo Prijateljstvo
<i>Gaming Careers</i>		Suvremeno djelo Tehnologija i igrice
<i>A Family in Hiroshima</i>	Yasuko Ambiru	Povijesno djelo Rat

Južna Koreja

Nakladnička kuća *Sakyejul Publishing Ltd.* iz Južne Koreje posluje od 1982. godine. U svojem početku, ova nakladnička kuća objavljivala je knjige iz područja humanističkih i društvenih znanosti, ali kasnije se proširuje i počinje objavljivati knjige za raznu publiku, uključujući i djecu i mlade. Djela *The Sea, a Girl, and Kiss*, *The First Snow Falls*, *More Red* i *Youth Stories* bave se temama kao što su usamljenost, emocionalni problemi, izlječenje, prijateljstvo, ljubomora, problemi sa školom i ocjenama, intimne potrebe i ljubav. Još je jedna tema naglašena u knjigama koje je ovaj nakladnik objavio, a to je jednakost. Primjer toga su knjige *Del Mundo* i *We are All Same, but Just Different*, jedna od kojih govori o djeci s invaliditetom, a druga o djeci iz cijeloga svijeta, a obje naglašavaju da svi žele jednak tretman, neovisno o fizičkim ili geografskim razlikama.⁸¹

Tablica 10. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Južne Koreje

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
<i>Sakyejul Publishing Ltd.</i>	<i>The Sea, a Girl, and Kiss</i>	Choi Sang Hee	Suvremeno djelo Problemi mladih
	<i>The First Snow Falls</i>	Jin Hee	Suvremeno djelo Ljubomora

⁸¹ Usp. Sakyejul Publishing Ltd.. URL: <http://www.sakyejul.co.kr> (2020-08-12)

<i>More Red</i>	Kim Sun Hee	Suvremeno djelo Usamljenost
<i>Youth Stories</i>	Lee Guem Ee	Suvremeno djelo Odrastanje
<i>Del Mundo</i>	Choi Sang Hee	Suvremeno djelo Jednakost
<i>We are All Same, but Just Different</i>	Kim Sung Hee	Suvremeno djelo Posebne potrebe

Kina

China Children's Press & Publication Group (CCPPG) najveća je nakladnička kuća za djecu i mlade u Kini. CCPPG vlasnik je pet novina, 11 časopisa i godišnje objavljuju preko 140 milijuna primjeraka od 500 različitih naslova. Njihova nakladnička djelatnost obuhvaća objavljivanje slikovnica, stripova, romana te povijesnih naslova za djecu i mlade. *The Long Way Home* i *A Dog Named Ghost* knjige su čiji su glavni likovi psi koji nakon traume prolaze kroz život pun nepovjerenja, odgovornosti, ali i prijateljstva, moći i ljubavi. Još jedan primjer knjige u kojoj su glavni likovi životinje je *The Cat King*, serijal koji prati živote i pustolovine mačke kraljevske obitelji. Fantastični roman koji opisuje probleme u obitelji i ljubavi, uključuje zavjere i tugu, te na samom kraju oprost. Nadalje, CCPPG objavljuje knjige u kojima glavni junaci imaju posebne potrebe i susreću se s izazovima koji uz te potrebe dolaze. Primjer je pustolovni roman koji poteškoće i mogućnosti dječaka s Downovim sindromom, uz elemente magije te pouke o važnosti obitelji i prijateljstva - *Dingding and Dangdang*. Također, roman *Beautiful Mind* donosi priču o mladoj djevojci koja nakon nesreće završi u kolicima i bori se s depresivnim mislima. Bavi se ozbiljnim temama koje uključuju samoubojstvo i važnost podrške ljudima koji se bore s depresijom. Romani *Bronze and Sunflower* i *The Straw House* bave se temom života na selu, naglašavajući prednosti i nedostatke istoga. Knjige donose priče o prijateljima od kojih se svaki suočio s vlastitim traumama, ali usprkos njima, uspijevaju se povezati u prijateljstvu i ljubavi. CCPPG objavljuje i velik broj romana u kojima su glavni likovi djevojčice, u magičnim ili realnim pustolovina. Roman *Luo Ling's Magic* bavi se životom djevojke koja otkriva da potječe s drugog planeta i posjeduje moći. Bori se sa svojom sudbinom u želji da čini dobro i spasi svoj planet. Knjiga *Red Chili* također donosi priču o djevojci koja

se borila u ratu protiv Japana. Ovaj knjiga je ratna priča napisana za djecu i opisuje stvarne situacije s kojima su se djeca u Kini tada (1940-ih) susretala.⁸²

Tablica 11. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Kine

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
China Children's Press & Publication Group (CCPPG)	<i>The Long Way Home</i>	Huang Chunhua	Fantastika Životinjski protagonisti
	<i>A Dog Named Ghost</i>	Cerelchimeg Blackcrane	Fantastika Životinjski protagonisti
	<i>The Cat King</i>	Huang Chunhua	Fantastika Životinjski protagonisti
	<i>Dingding and Dangdang</i>	Cao Wenxuan	Suvremeno djelo Posebne potrebe
	<i>Beutiful Mind</i>	Yu Liji	Suvremeno djelo Mentalno zdravlje
	<i>Bronze and Sunflower</i>	Cao Wenxuan	Suvremeno djelo Prijateljstvo
	<i>The Straw House</i>	Cao Wenxuan	Suvremeno djelo Prijateljstvo
	<i>Luo Ling's Magic</i>	Chen Lihuan	Znanstvena fantastika Magija
	<i>Red Chili</i>	Lu Zhenzhong	Povijesno djelo Rat

Palestina

Jedan je nakladnik iz Palestine sudjelovao na sajmu knjiga u Bolonji - *Tamer Institute for Community Education*. Ova nakladnička kuća započinje s radom 1993. godine te od tada objavljuje visokokvalitetne i interaktivne knjige za djecu i mlade. Njihove knjige usmjerene su na teme kao što su nacionalni identitet, raznolikost, jednake mogućnosti i dječja prava – teme koje pružaju prostor za rast i razvoj morala, vrijednosti te zajedništva. Primjeri takvih romana

⁸² Usp. China Children's Press & Publication Group : young adults. URL: <http://www.ccppg.com.cn/en/pro/Young%20Adults/> (2020-08-13)

su *The Oil's Secret Tale*, *Zanoubia*, *Dragon of Bethlehem*, *Those Who Do Not Exist*, *AL-Bonsiana Tree* i *Santa Claus in Baghdad and Other Stories about Teens in the Arab World*. U ovim djelima autori na razne načine opisuje nepovoljne situacije s kojima se mladi protagonisti susreću tijekom svog života na mjestima koja su već godinama zahvaćena ratom. Opisuju se i problemi djece imigranata koji se nose i s problemima zlostavljanja od strane vršnjaka, siromaštva te činjenice da su okruženi zločinima i strahom za vlastiti život. Opisuje se na koji su način životi djece koja odrastaju u takvim okolnostima drugačiji od života djece u zemljama Prvog svijeta. Kroz ove romane čitatelj može dobiti uvid u život, radosti, tuge, probleme i svakodnevni život mladih u različitim dijelovima arapskoga svijeta. Još jedna tematika koja se provlači kroz neke od romana ove nakladničke kuće je organizirani brak i trgovina ljudima. Primjer takve knjige je *The Last Closed Doors*. Također, u romanu *The Diaries of an Elementary Student* opisuje se problem s kojim se mladi susreću kada im roditelji stvaraju prevelik pritisak kada je u pitanju škola i učenje, sve u svrhu čuvanja obiteljske reputacije.⁸³

Tablica 12. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Palestine

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
	<i>The Oil's Secret Tale</i>	Waleed Daqqa	Suvremeno djelo Rat
	<i>Zanoubia</i>	Doro Hornaman	Suvremeno djelo Imigracija
	<i>Dragon of Bethlehem</i>	Hanane Kai	Suvremeno djelo Rat
Tamer Institute for Community Education	<i>Those Who Do Not Exist</i>	Simon Stranger	Suvremeno djelo Imigracija
	<i>AL-Bonsiana Tree</i>	Ahlam Bisharat	Biografija Rat
	<i>Santa Claus in Baghdad and Other Stories about Teens in the Arab World</i>	Elsa Marston	Suvremeno djelo Rat
	<i>The Last Closed Doors</i>	Ibtissam Abu Mayaleh	Povijesno djelo Trgovina ljudima

⁸³ Usp. Tamer Institute for Community Education : products. URL: <https://www.tamerinst.org/en/products/list/94> (2020-09-09)

7.4.4. Europa

Belgija

De Eenhoorn je belgijska neovisna nakladnička kuća. Osnovana je 1990. godine s ciljem objavljivanja knjiga za djecu i mlade, svih žanrova. Danas imaju isti cilj te objavljuju oko 50 novih naslova godišnje za mlade svih dobi, kao i dječji informativni časopis. Neki od romana koje ovaj nakladnik objavljuje inspirirani su stvarnim događajima. Primjer takvog djela je roman *Basement Child* koji opisuje život mladića koji je odrastao zatvoren u malom, mračnom podrumu, bez znanja o tome tko ga je zatočio. Još jedan roman kroz koji se provlače elementi stvarnih događaja je *Say Something!* čiji su glavni likovi tinejdžeri s teretom traumatičnog događaja iz prošlosti, terorističkog napada na Zaventem aerodromu u Belgiji. Protagonisti kroz priču pronalaze način otvoriti se jedno drugome te si na taj način pomažu suočiti se s traumama koje su prošli. Osim toga, roman *Everyone continued to eat bread* bavio se temom odrastanja mladih u doba Prvog Svjetskog rata, uz prikaz jada i okrutnosti koji dolaze uz rat, ali ističući otpor i hrabrost likova. Nadalje, neki se romani koje je ovaj nakladnik objavio bave temama vezanim uz obitelj. *Heads or Tails* roman je koji se bavi temom smrti i tajni u obitelji; *False Nest* i *No-man's daughters* opisuju živote mladih u udomiteljskim obiteljima koji se suočavaju s tragičnim događajima, ljubomorom te pronalaskom vlastite snage i volje u teškim okolnostima. *Babel* je roman za mlade u kojemu se naglašava koliko novac i religija dijele čovječanstvo kroz trenutne probleme u svijetu, uključujući terorizam i migraciju. Osim toga, De Eenhoorn je u djelima koja objavljuje ponudio i temu tehnologije i *gaminga* kroz roman *Game over* u kojemu mladić većinu svoga vremena provodi uz računalo i igrice, ali nakon otmice mora prihvatiti život bez tehnologije.⁸⁴

Tablica 13. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Belgije

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
<i>De Eenhoorn</i>	<i>Basement Child</i>	Kristien Dieltiens	Biografija Otmica

⁸⁴ Usp. De Eenhoorn. URL: <https://www.eenhoorn.be/nl/> (2020-09-09)

<i>Say Something!</i>	Reine De Pelseneer	Suvremeno djelo Terorizam
<i>Everyone continued to eat bread</i>	Do Van Ranst	Povijesno djelo Rat
<i>Heads or Tails</i>	Karen Rastelli	Suvremeno djelo Smrt u obitelji
<i>False Nest</i>	Beatrijs Peeters	Suvremeno djelo Udomiteljska obitelj
<i>No-man's daughters</i>	Annie van Gansewinkel	Suvremeno djelo Udomiteljska obitelj
<i>Babel</i>	Jan De Leeuw	Suvremeno djelo Terorizam
<i>Game over</i>	Frank Geleyn	Suvremeno djelo Tehnologija i igrice

Danska

Književna agencija *Carlsen* na sajmu je predstavila najvećeg nakladnika dječje knjige – *Forlaget Carlsen*. Ovaj nakladnik posluje od 1942. godine i donosi najbolje i popularne naslove mladim danskim čitateljima. Tematika u neki romanima ovog nakladnika uključuje probleme s kojima se mladi homoseksualci susreću. Primjeri toga su *Where the Sun Shines at Night* i *The Heart is 1 Organ* gdje glavni likovi otkrivaju svoju seksualnost, jedan u zemlji gdje je homoseksualnost smrtni grijeh, a druga zarobljena od strane depresije, anksioznosti i potrebe za samoozljeđivanjem. Priča vodi likove kroz put oslobođenja od samoga sebe i okoline i pronalaska kontrole nad svojim životom. Tema mentalnog zdravlja pojavljuje se i u romanu *The Bird Man* u kojem je glavni lik djevojka koja se bori s mentalnom bolesti i halucinacijama. *In the Dark* suvremeni je roman koji se bavi temom seksualnog zlostavljanja te stereotipom o odgovornosti koju zlostavljane žene nose. Zlostavljanje od strane vršnjaka i online zlostavljanje teme su romana *21 Ways to Die* u kojemu se opisuje situacija u kojoj se djevojka našla nakon svađe s prijateljicom. U njoj se javlja želja za smrću nakon što se suočava sa zlostavljanjem na društvenim medijima i usamljenosti nakon gubitka prijatelja. Također, javljaju se i teme političkog uspjeha i etike, posebice u romanu *The Choice* gdje se protagonistica pronade u

dilemi između političke karijere koju je uvijek htjela i etičnosti prema djevojčici iz Sirije koju je upoznala i svim imigrantima u Danskoj.⁸⁵

Tablica 14. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Danske

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
Forlaget Carlsen	<i>Where the Sun Shines at Night</i>	Annie Bahnson	Suvremeno djelo Seksualnost
	<i>The Heart is 1 Organ</i>	Sarah Engell	Suvremeno djelo Mentalno zdravlje
	<i>The Bird Man</i>	Sarah Engell	Suvremeno djelo Mentalno zdravlje
	<i>In the Dark</i>	Lilian Brogger Kristina Aamand	Suvremeno djelo Seksualno zlostavljanje
	<i>21 Ways to Die</i>	Sarah Engell	Suvremeno djelo Zlostavljanje
	<i>The Choice</i>	Sarah Engell	Suvremeno djelo Politika

Francuska

Amaterra je francuska nakladnička kuća koja godišnje objavljuje oko 20 knjiga za djecu i mlade. Knjige za mlade bave se temama adolescencije i odrastanja te samopouzdanja i ljubavi prema samome sebi. *Adolescence: Discoveries and new questions* bavi se temama kao što su seksualnost, veze i briga za vlastito tijelo, te daje odgovore na pitanja koja mladi možda ne bi postavljali roditeljima. *Become your friend / Self-confidence, instructions for use* svojevrsan je vodič za načine kako se brinuti o sebi, kako se osjećati ugodno u vlastitom tijelu, s obitelji, prijateljima i u školi. Amaterra je također objavila znanstveno fantastični roman koji se bavi temom tehnologije i ogromnog utjecaja koji ima na ljude – *My Name is Zero*. Priča prati život mladića duboko izoliranog od ljudi i okruženog tehnologijom sve dok svi sustavi u svemiru ne postanu onemogućeni i on kreće u pustolovinu.⁸⁶

⁸⁵ Usp. Carlsen Agency. URL: <https://www.carlsenagency.dk/> (2020-09-10)

⁸⁶ Usp. Éditions Amaterra. URL: <https://www.amaterra.fr/> (2020-09-11)

Nakladnik *Helium* također je sudjelovao na sajmu dječje knjige. Ova nakladnička kuća objavljuje oko 30 dječjih knjiga, počevši od onih za najmlađe, sve do knjiga za kasnu tinejdžersku dob. Romani *Kid at the 1st Animal Summit* i *The Last Bee* bave se tematikom čuvanja okoliša uz isticanje važnosti očuvanja svih životinjskih vrsta. Velik broj knjiga za mlade koje je Helium objavio bavi se temama vezanim uz obitelji. Posebice je česta tema gubitka u obitelji. Primjer tomu su romani *Henry K. Larsen's Diary despite himself*, *Bird*, *The Statement*, *Optimists Die First* u kojima obitelj pokušava prebroditi smrt nekog od članova bliže obitelji, a glavni su likovi adolescenti koji osim kroz gubitak prolaze i kroz teško razdoblje odrastanja, otkrivajući obiteljske tajne i noseći se s kontinuiranom griznjom savjesti. Osim toga, u knjigama se javlja tema obitelji sa samohranim roditeljima i miješanim obiteljima. Primjer tomu su romani *We're all made of molecules*, *Dear George Clooney, don't you want to marry my mother?* i *Me, Ambrose, King of Scrabble* u kojima se glavni likovi prilagođavaju životu u manje tipičnim obiteljskim okolnostima, prisiljeni su pronaći razumijevanje za razlike među ljudima. Helium objavljuje i romane u kojima je tema glazba. *The Marquesas Saga* i *Astor, the Street Riff* priče su postavljene u 19. st. s mladim glazbenim potencijalima kao glavnim likovima koji otkrivaju početke glazbenih žanrova i instrumenata. Helium obuhvaća i temu odrastanja mladih s određenim tjelesnim ili mentalnim poteškoćama. U romanima *Finding Jack* i *Colin Fischer, an Extraordinary Boy* protagonisti s posebnim potrebama nastoje živjeti uzbuđljiv život kroz pronalazak ljubavi, prijatelja i pustolovina.⁸⁷

Nakladnička kuća *L'école des Loisirs* posluje od 1965. te od samog osnutka teži biti dobar posrednik između autora i čitatelja. Specijalizirali su se za objavljivanje dječjih knjiga, od slikovnica do romana za mlade odrasle osobe. Velik broj knjiga koje je ova nakladnička kuća objavila bavi se temama društvene svjesnosti i političke korektnosti. Primjer tomu su knjige *In the name of Catherine*, *There Someone*, *Akata Witch*, *Krimo, my brother*, *Eden* i *Boo* u kojima se kroz različite priče opisuju suvremeni društveni pokreti i problemi feminizma, siromaštva, prihvaćanja razlika fizičkih karakteristika, ovisnosti, nasilja, zaštite okoliša i zabrane oružja. Romani uključuju fantastične, ljubavne i pustolovne elemente te na različite načine ukazuju na važnost društvene osviještenosti.⁸⁸

Tablica 15. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Francuske

Nakladnici	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
------------	--------	--------	----------------------------

⁸⁷ Usp. Hélium éditions. URL: <https://helium-editions.fr/> (2020-09-11)

⁸⁸ Usp. L'école des Loisirs. URL: <https://www.ecoledesloisirs.fr/> (2020-09-11)

	<i>Adolescence: Discoveries and new questions</i>	Isabelle Maroger Sylvie Misslin	Suvremeno djelo Odrastanje
<i>Amaterra</i>	<i>Become your friend / Self-confidence, instructions for use</i>	Isabelle Maroger Marie-José Auderset	Vodič Briga o sebi
	<i>My Name is Zero</i>	Luigi Ballerini	Suvremeno djelo Tehnologija i igrice
	<i>Kid at the 1st Animal Summit</i>	Gwenaël David	Suvremeno djelo Zaštita okoliša
	<i>The Last Bee</i>	Bren MacDibble	Suvremeno djelo Odnos prema životinjama
	<i>Henry K. Larsen's Diary despite himself</i>	Susin Nielsen	Suvremeno djelo Smrt u obitelji
	<i>Bird</i>	Crystal Chan	Suvremeno djelo Smrt u obitelji
	<i>The Statement</i>	Gemma Malley	Suvremeno djelo Smrt u obitelji
	<i>Optimists Die First</i>	Susin Nielsen	Suvremeno djelo Smrt u obitelji
<i>Helium</i>	<i>We're all made of molecules</i>	Susin Nielsen	Suvremeno djelo Obiteljski odnosi
	<i>Dear George Clooney, don't you want to marry my mother?</i>	Susin Nielsen	Suvremeno djelo Obiteljski odnosi
	<i>Me, Ambrose, King of Scrabble</i>	Susin Nielsen	Suvremeno djelo Obiteljski odnosi
	<i>The Marquesas Saga</i>	Marrie-Pierre Farkas Muriel Bloch	Povijesno djelo Glazba
	<i>Astor, the Street Riff</i>	Richard Harland	Povijesno djelo Glazba
	<i>Finding Jack</i>	Mel Darbon	Suvremeno djelo Posebne potrebe

	<i>Colin Fischer, an Extraordinary Boy</i>	Ashley Edward Miller Zack Stentz	Suvremeno djelo Posebne potrebe
	<i>In the name of Catherine</i>	Julia Billet	Suvremeno djelo Feminizam
	<i>There Someone</i>	Eddy Pallaro	Suvremeno djelo Siromaštvo
	<i>Akata Witch</i>	Nnedi Okorafor	Suvremeno djelo Prijateljstvo
<i>L'école des Loisirs</i>	<i>Krimo, my brother</i>	Mabrouck Rachedi	Suvremeno djelo Smrt u obitelji
	<i>Eden</i>	Rebecca Lighieri	Fantastika Izmišljeni svijet
	<i>Boo</i>	Neil Smith	Fantastika Život poslije smrti

Grčka

Kastaniotis Editions S.A grčki je nakladnik koji s radom započinje 1968. godine. Danas je jedan od najvećih nakladnika u Grčkoj i objavljuje knjige suvremene grčke i strane književnosti, klasične književnosti, knjige o društvenim i humanističkim znanostima, povijesti, politici, filozofiji, ekonomiji, ekologiji, itd., uz naglasak na razne kategorije dječjih knjiga i knjiga za mlade. Velik broj knjiga za mlade koje ovaj nakladnik objavljuje bavi se temom odrastanja i problema s kojima se mladi mogu susresti. Primjer tomu je roman *My blue lake is green today* koji se bavi temom majčinstva u razdoblju adolescencije. Također, u romanu *I do not love you, Paulus* opisuje se život djevojke koja se nosi s problemom niskog samopouzdanja.⁸⁹

Kedros Publishers, osnovana 1954. godine, jedna je od vodećih grčkih izdavačkih kuća, koja izdaje knjige u sljedećim kategorijama: moderna grčka fantastika, strana fantastika, poezija, kazalište, knjige za djecu i tinejdžere, obrazovanje, publicistika, ezoterična filozofija, šah, itd. u knjigama za mlade koje ovaj nakladnik objavljuje javljaju se razne teme i problemi s kojima se ciljna publika često susreće. U romanima *The Summer I Grew up* i *Melina's Silence*.

⁸⁹ Usp. Kastaniotis Editions S.A. URL: <https://www.kastaniotis.com/> (2020-09-14)

An almost true story autorice opisuju veliki problem obiteljskog nasilja, uz bitnu poruku da se izlaz iz takve situacije uvijek može naći. Knjiga *Wild Games* u svojoj radnji dodiruje fenomen nasilja unutar škole, kako fizičkog, tako i psihološkog koje u posljednje vrijeme uz pomoć tehnologije poprima opasne razmjere. *The Museum of Dried Emotions* roman je u kojem se ulazi u svijet adolescentske depresije i Aspergerovog sindroma, hvatajući aspekte školskog nasilja prema onima koji se smatraju dosadnima, smiješnima ili prijeteće nastrojenima. Ovaj nakladnik objavljuje i romane za mlade koji imaju detektivske i misteriozne teme. Primjer toga je roman *Gutter*, detektivska priča o mladiću koji je zarobljen u sredini koja mu ne odgovara, s ocem koji se suprotstavlja njegovim snovima i mučnom ljubavi prema djevojci, dok pokušava doći do istine. Još jedan roman misteriozne tematike je *Poison Words*, priča puna tajni i laži u kojoj se kroz otmicu mlade djevojke otkrivaju licemjerja modernog društva. Kedros nakladnička kuća objavljuje i djela o napretku i utjecaju tehnologije na čovječanstvo. *The Robot of the Rocks* fascinantant je roman o mogućnostima i granicama umjetne inteligencije i donosi priču o robotu koji posjeduje gotovo ljudske karakteristike.⁹⁰

Tablica 16. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Grčke

Nakladnici	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
Kastaniotis Editions S.A	<i>My blue lake is green today</i>	Utah Tripper	Suvremeno djelo Trudnoća
	<i>I do not love you, Paulus</i>	Ages Desart	Suvremeno djelo Manjak samopouzdanja
Kedros Publishers	<i>The Summer I Grew up</i>	Andri Antoniou	Suvremeno djelo Obiteljsko nasilje
	<i>Melina's Silence. An almost true story</i>	Anna Vasileiadi	Suvremeno djelo Obiteljsko nasilje
	<i>Wild Games</i>	Maroula Kliafa	Suvremeno djelo Zlostavljanje
	<i>The Museum of Dried Emotions</i>	Thodoris Koukias	Suvremeno djelo Mentalno zdravlje
	<i>Gutter</i>	Dorina Papaliou	Kriminalističko djelo Obiteljski odnosi

⁹⁰ Usp. Kedros Publishers. URL: <https://www.kedros.gr/> (2020-09-15)

<i>Poison Words</i>	Maite Karantha	Suvremeno djelo Otmica
<i>The Robot of the Rocks</i>	Lena Kapnia- Arapostathi	Suvremeno djelo Tehnologija i igrice

Hrvatska

Hrvatsko društvo književnika za djecu i mlade (HDKDM) osnovano je 2004. godine s namjerom promicanja književnosti za djecu i mlade. Danas izdaju romane, slikovnice i poeziju za djecu i maloljetnike. Velik broj knjiga koje HDKDM pod kategorijom *Velika Biblioteka* bavi se problemima mladih u modernom društvu. Roman *Eva, mala žena* (eng. *Eva, the little woman*) opisuje život tinejdžera u društvenim prilikama sve većeg socijalnog raslojavanja prikazujući kako u današnje vrijeme odrastaju djeca lošijeg materijalnog stanja. Roman se bavi i pitanjem samohranih roditelja, bolestima te društvenog (ne)prihvatanja razlika. Knjiga *Derbi* (eng. *Derby*) također se bavi temom odrastanja glavnih junaka koji se suočavaju s nizom životnih događaja i problema kao što su problemi s drogom, nezadovoljstvo s vlastitim izgledom, prve ljubavne situacije, nasilje među mladima, itd. U romanu *Nemreš bit pametan* (eng. *You can't be smart*) osvjetljavaju se teškoće disleksije koje mogu dovesti do iskrivljene slike o vlastitoj vrijednosti. Roman donosi i opise niza drugih životnih situacija: odnosa u obitelji, odnosa polusestara i polubraće te emocionalno sazrijevanje. Tema obitelji i obiteljski problema česta je u romanima za mlade. *Tisov brijeg* (eng. *Tis's hill*) bavi se čestim slučajem razvoda roditelja i utjecaja koji taj razvod ima na djecu u osjetljivim godinama. Maloljetničko nasilje velik je problem i stoga česta tema u knjigama za mlade. Roman *Djeca gnjeva* (eng. *Children of anger*) preuzeo je veliku pedagošku ulogu te govori o teškim posljedicama nasilja, nepotizma, korupcije i kriminala u obrazovnom sustavu. Knjiga se bavi i temama ubojstva i samoubojstva te posljedicama istih. *Služba reklamacija* (eng. *Complaints service*) također se bavi tragičnim događajima, ali prikazuje i društvenim kontekst poslijeratne Hrvatske čiji se sustav vrijednosti srozao, a posljedice toga jako osjete djeca i mladi. Još jedna tema koja se provlači u velikom broju romana za mlade je siromaštvo. Roman *Jackpot* socijalna je kritika društva i priča o odrastanju mladih u otežanim okolnostima. Priča donosi i probleme nevjere u braku, bolesti, ostajanja bez posla te tipične pubertetske probleme.⁹¹

⁹¹ Usp. Hrvatsko društvo književnika za djecu i mlade (Klub prvih pisaca). URL: <http://www.hdkdm-klubprvihpisaca.hr/> (2020-09-15)

Tabela 17. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Hrvatske

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
Hrvatsko društvo književnika za djecu i mlade (HDKDM)	<i>Eva, mala žena</i>	Vlasta Golub	Suvremeno djelo Društvena hijerarhija
	<i>Derbi</i>	Ratko Bjelčić	Suvremeno djelo Odrastanje
	<i>Nemreš bit pametan</i>	Sonja Zubović	Suvremeno djelo Odrastanje
	<i>Tisov brijeg</i>	Tamara Lovey	Suvremeno djelo Razvod
	<i>Djeca gnjeva</i>	Svebor Vidmar	Suvremeno djelo Obrazovni sustav
	<i>Služba reklamacija</i>	Ratko Bjelčić Silvija Šesto	Suvremeno djelo Rat
	<i>Jackpot</i>	Ivona Šajatović	Suvremeno djelo Odrastanje

Italija

Piccola Casa Editrice neovisna je nakladnička kuća iz Italije koja posluje od 1997. Od tada objavljuje knjige i časopise za djecu, tinejdžere i mlade. Romani *The Nice Room* i *Time for New Things* bavi se temom obitelji uz mnoge mladima poznate elemente: roditelji prezauzeti karijerom, nepažljivi roditelji, buntovnost, sramežljivost i problemi adolescenata. Roman *The Golden Veil* bavi se pričom o mladoj Nigerijki koja dolazi u Italiju u migracijskim valovima devedestih godina noseći se s problemima neprihvatanja, siromaštva i iskorištavanja.⁹²

Giralangolo je talijanska nakladnička kuća, osnovana 2007. godine. Ovaj nakladnik objavljuje slikovnice, beletristiku i publicistiku za djecu i mlade čitatelje, sljedeći visoke standarde kvalitete u književnosti, ilustraciji, dizajnu i produkciji. Objavljuje knjige čiji je cilj upoznati djecu s užitkom u čitanju, kao i serije posebno orijentirane na multikulturalna pitanja i izražavanje roda te protiv stereotipa. Roman *La scelta di Rudi* (eng. *The scene of Rudi*) postavlja radnju u pedesete godine prošloga stoljeća, na krajnjoj periferiji Sovjetskog Saveza i prepričava tinejdžerske godine mladića koji ima veliki talent i strast prema plesu, skriven od

⁹² Usp. *Piccola Casa Editrice*. URL: <http://www.piccolacasaeditrice.it/> (2020-09-16)

obitelji i usred mnogih poteškoća. Roman *Le Variazioni Lucy* (eng. *The Lucy Variations*) također opisuje strast prema glazbi i klaviru koja postepeno nestaje zbog prevelikih obiteljskih očekivanja. Mlada djevojka mora se osloboditi pritiska kako bi doista opet uživala u fascinantnom svijetu klasične glazbe. Glazba je tema koja se provlači i kroz roman *Il ritmo dell'estate* (eng. *The rhythm of summer*) koji opisuje život prijatelja koji su u rock bendu te odlučuju putovati za vrijeme ljetnih praznika što ih vodi na divlje koncerte, u slikovita sela i anonimne motele. Pustolovine učvršćuju njihovo prijateljstvo i osvjetljavaju sliku budućnosti kakvu žele. Tema ljetnih pustolovina prisutna je i u romanu *L'indimenticabile estate di Abilene Tucker* (eng. *Abilene Tucker's unforgettable summer*) koji donosi priču o djevojci prisiljenoj da provede dosadno ljeto s nepoznatim ljudima koje se pretvori u dugu pustolovinu punu misterija, strasti i prijateljstva. *Ferma Così* (eng. *Stop like this*) roman je koji se bavi temama prijateljstva i samoubojstva. Prati priču djevojke čija je prijateljica počinila samoubojstvo, zbog čega osjeća grižnju savjesti dok pokušava nastaviti sa životom. U romanu *Buio* (eng. *Dark*) glavni lik je tinejdžerica koja se prepusti radikalnosti islama, uz naglasak na snagu društvenih mreža. Romani *Quattro ragazzi per due papà* (eng. *Four boys for two dads*) i *Alex & Alex* bave se modernim društvenim pitanjima transrodnosti, homoseksualnosti, religije i nacionalnosti te predrasudama koje uz to dolaze.⁹³

Tablica 18. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Italije

Nakladnici	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
	<i>The Nice Room</i>	Laura Blandino	Suvremeno djelo Obiteljski odnosi
<i>Piccola Casa Editrice</i>	<i>Time for New Things</i>	Laura Blandino	Suvremeno djelo Obiteljski odnosi
	<i>The Golden Veil</i>	Laura Blandino	Biografija Imigracija
	<i>La scelta di Rudi</i>	Françoise Dargent	Povijesno djelo Ples
<i>Giralangolo</i>	<i>Le Variazioni Lucy</i>	Sara Zarr	Suvremeno djelo Glazba
	<i>Il ritmo dell'estate</i>	Nina LaCour	Suvremeno djelo Glazba

⁹³ Usp. EDT. URL: <https://www.edt.it/catalogo/genere/bambini-e-ragazzi/genere/young-adults> (2020-09-16)

<i>L'indimenticabile estate di Abilene Tucker</i>	Clare Vanderpool	Pustolovno djelo Ljubav
<i>Ferma Così</i>	Nina LaCour	Suvremeno djelo Samoubojstvo
<i>Buio</i>	Patrick Bard	Suvremeno djelo Religija
<i>Quattro ragazzi per due papà</i>	Dana Alison Levy	Suvremeno djelo Seksualnost
<i>Alex & Alex</i>	Alyssa Brugman	Suvremeno djelo Transrodnost

Mađarska

Nakladnička kuća *Mora* vodeći je nakladnik dječje knjige u Mađarskoj, osnovana 1955. godine. Objavljuje široku paletu knjiga, od klasičnih do suvremenih, od domaćih do stranih autora, u različitim formatima. Znanstveno fantastični roman *Föld 2 záróvizsga* (eng. Earth 2 final exam) opisuje pustolovine glavnih junaka, adolescenata u svemiru dok pokušavaju opravdati pogreške čovječanstva i dokazati da se ljudima ipak može vjerovati. Zbirka kratkih znanstveno fantastičnih priča pod nazivom *2050 - Ifjúsági novellák a jövőről* (eng. 2050 - Youth short stories about the future) bavi se temom budućnosti adolescenata u Mađarskoj 2050. godine. Priče opisuju svakodnevni život tinejdžera, od obiteljskih do ljubavnih problema, sredinom 21. stoljeća. Ovaj nakladnik objavljuje i djela publicistike s aktualnim temama u modernom društvu. Primjer je knjiga *Greta vagyok* (eng. I'm Greta) koja donosi istinitu priču o mladoj djevojci koja je probudila savjest cijele generacije po pitanju klimatskih promjena, uz rezultate znanstvenih istraživanja i statistika o procesima koji se događaju na planetu te implikacije za sadašnjost i budućnost. Još jedna istinita priča prikazana je u djelu *Szökőév* (eng. Leap year). Radnja se odvija sredinom prošlom stoljeća i daje autentičnu kroniku kraja rata te holokausta u Mađarskoj kroz priču o dvojici pustolovnih mladića. Romani o obiteljskim problemima također se pojavljuju u katalogu ovoga nakladnika. Primjer tomu je roman *Cinder és Ella* (eng. Cinder and Ella) u kojemu se protagonistica nosi s tragičnom smrću majke i vlastitim ozljedama od nesreće, dok se pokušava prilagoditi životu s ocem kojega nikada nije vidjela i novim članovima njegove obitelji. Teme samoubojstva, mentalnih bolesti, usamljenosti i nasilja prikazane su u romanu *Amikor ezt olvasod, én már nem leszek* (eng. When you read this, I will no longer be), kroz priču o djevojci koja je nijema i puna kompleksa zbog čega želi

pobjeći od svega i svakoga. Ljubavni romani čine velik dio ponude ovoga nakladnika i donose različite priče o mladi zaljubljenim ljudima. Primjer toga je roman *Lángoló nyaram - Dávid és Dorte* (eng. My Flaming Summer - David and Dorte) u kojemu mladi Mađar upoznaje djevojku na ljetnom odmoru u koju se odmah zaljubi i s njom istražuje skrivene uvale i neobične atrakcije grčkog otoka. Velik broj knjiga koje je ovaj nakladnik objavio bave se fantastičnim temama i uključuju likove zombija, vampira i demona koji prolaze kroz vlastite bitke i pustolovine. Primjer takvih romana su *A sötétség vadászai, Árny* (eng. Hunters of Darkness, Shadow) i *Zom-B Város* (eng. Zom-B City).⁹⁴

Tablica 19. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Mađarske

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
	<i>Föld 2 záróvizsga</i>	Gáspár András Gáspár	Znanstvena fantastika Svemir
	<i>2050 - Ifjúsági novellák a jövőről</i>	Móra Könyvkiadó	Znanstvena fantastika Budućnost
	<i>Greta vagyok</i>	Valentina Giannella	Suvremeno djelo Zaštita okoliša
	<i>Szökőév</i>	Várad Z. Ferenc	Povijesno djelo Rat
<i>Mora</i>	<i>Cinder és Ella</i>	Kelly Oram	Suvremeno djelo Smrt u obitelji
	<i>Amikor ezt olvasod, én már nem leszek</i>	Julie Anne Peters	Suvremeno djelo Posebne potrebe
	<i>Lángoló nyaram - Dávid és Dorte</i>	Gábor Nógrádi	Pustolovno djelo Ljubav
	<i>A sötétség vadászai, Árny</i>	Darren Shan	Fantastika Vampiri
	<i>Zom-B Város</i>	Darren Shan	Fantastika Zombiji

Nizozemska

⁹⁴ Usp. Móra. URL: <https://mora.hu/> (2020-09-17)

Gottmer Publishing Group jedna je od vodećih nakladničkih kuća dječje knjige u Nizozemskoj. Objavljaju kvalitetne dječje knjige za svaku dob: slikovnice, knjige za djecu prije puberteta i mlade odrasle ljude, uključujući beletristiku i ilustriranu publicistiku. U autobiografiji *Christiane F.* (Christiane Felscherinow) autorica opisuje svoju ovisnost o heroinu s kojom se borila kada je bila tinejdžerica. Knjiga je napisana prije više od 30 godina, ali sada je ponovno tražena zbog mladih ljudi i njihovih eksperimenata s drogama i alkoholom. U romanu *Het vuur in mij* (Scars like Wings) opisuje se život djevojke koja je u požaru izgubila sve – roditelje, najbolju prijateljicu, dom i lice. Knjiga donosi priču o prijateljstvu dvije osobe koje su preživjele tragediju i međusobno si pomažu nastaviti sa životom. Roman *De dag van Eden* (Eden Summer) uzbudljiv je triler za mlade koji uključuje teme tuge, individualnosti i besmislenog nasilja te opisuje nestanak mlade djevojke dok ju njezina prijateljica pokušava pronaći. Knjiga *De liefdesbrieven van Abelard en Lily* (The Love Letters of Abelard and Lily) donosi duhovitu i romantičnu priču mladih ljudi koji se moraju nositi s ADHD-om i autizmom. Roman opisuje na koje se načine mladi par nosi sa svojim poremećajima i kakve probleme zbog toga imaju u vezi. *Gottmer* nakladnička kuća kroz neke se knjige koje objavljuje bavi i temom homoseksualnosti. Romani *Liefde is voor losers* (Love is for Losers) i *Gebr* (Brothers) na različite načine pristupaju toj temi. U jednom romanu, glavni lik je mlada djevojka koja pronalazi vjeru u ljubav kada upozna drugu djevojku i pokuša kroz pisanje dnevnika objasniti što joj se događa. Drugi se roman bavi pričom mladića koji nakon gubitka brata otkriva da je jedino on znao njegovu najveću tajnu, a to je da ga više privlače mladići nego djevojke. U jednom od romana koje je ovaj nakladnik izdao pojavljuje se i tema neplanirane trudnoće u mladoj dobi. *Onverwacht* (Unpregnant) roman je o mladoj i popularnoj djevojci koja pred početak studiranja ostaje trudna i mora u tajnosti otići u kliniku za abortus kako njezini konzervativni roditelji ne bi saznali.⁹⁵

Tablica 20. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Nizozemske

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
<i>Gottmer Publishing Group</i>	<i>Christiane F.</i>	Christiane Felscherinow	Biografija Ovisnost
	<i>Het vuur in mij</i>	Erin Stewart	Suvremeno djelo Posljedice tragedije

⁹⁵ Usp. *Gottmer Publishing Group*. URL: <https://www.gottmer.nl/> (2020-09-17)

<i>De dag van Eden</i>	Liz Flanagan	Suvremeno djelo Otmica
<i>De liefdesbrieven van Abelard en Lily</i>	Laura Creedle	Suvremeno djelo Posebne potrebe
<i>Liefde is voor losers</i>	Wibke Brueggemann	Suvremeno djelo Seksualnost
<i>Gebr</i>	Ted van Lieshout	Suvremeno djelo Seksualnost
<i>Onverwacht</i>	Jenni Hendriks Ted Caplan	Suvremeno djelo Trudnoća

Norveška

Vigmostad & Bjørke norveška je nakladnička kuća koja s radom započinje početkom ovoga stoljeća. Od svog početka do danas objavljuje norvešku fantastiku, kriminalistiku, prijevode poznatih knjiga, knjige za djecu i mlade te publicistiku koja uključuje biografije, povijesna djela, kuharice, knjige o prirodi i sl. Romani u kojima se javljaju teme s kojima se mladi danas mogu poistovjetiti često su proizvod ovoga nakladnika. Primjer tomu je roman *#Kampklar* (eng. *Back ready*) koji prikazuje mračne strane društvenih medija s kojima se djevojka mora boriti nakon što se gotovo svi školski kolege okrenu protiv nje putem digitalnog nasilja. Roman *Fri* (Clean) obuhvaća teme ovisnosti, poremećaja prehrane, transrodnost i dr. Bavi se životima mladih pacijenata koji se na rehabilitaciji pokušavaju oporaviti od poremećaja koje imaju, bez pristupa tehnologiji i vanjskom svijetu. Knjiga *Denne boka er homo* (This Book is Gay) ističe koliko je svaki pojedinac poseban, jedinstven i potpuno normalan, bez obzira na njegovu seksualnost. U ovoj knjizi mladi traže odgovore na pitanja o ljubavi, identitetu i seksualnosti, bez predrasuda. Tema prekida veze i posljedica nakon prekida javlja se u romanu *Ord som slutter på skap* (eng. *Words ending in closet*). Tema zaštite okoliša česta je u knjigama koje ovaj nakladnik objavljuje. U romanu *Vinter på savannen* (eng. *Winter on the savannah*) ističu se prava životinja i važnost očuvanja raznolikosti prirode kroz priču o djevojci koja se nosi s obiteljskim gubitkom. Knjiga *Hva er greia med klima?* (eng. *What's the matter with climate?*) također se bavim temom okoliša i klimatskih promjena. Autori, koji se inače bave ekologijom u ovoj knjizi zaranjaju duboko u trajnu klimatsku krizu i proučavaju što će se dogoditi, zašto, kakve će posljedice biti i što se eventualno može napraviti kako bi se situacija popravila. U katalogu ovoga nakladnika našao se i povijesni roman koji opisuje događaje za

vrijeme Drugog Svjetskog rata u Norveškoj pod nazivom *April 9, 1940 and May 8, 1945*. Točnije, ovaj roman opisuje dva bitna dana u norveškoj povijesti, onaj kada je rat u Norveškoj započeo te onaj kada je rat konačno završio. Knjiga *50 hendelser som formet Norge* (eng. 50 events that shaped Norway) čitatelje vodi kroz norvešku povijest, od 793. godine do danas. Obuhvaća teme uvođenja školstva za svu djecu, formiranje prve političke stranke, emigracije u SAD, borbe za ženska prava i dr.⁹⁶

Tablica 21. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Norveške

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
Vigmostad & Børke	<i>#Kampklar</i>	Nina Rassing	Suvremeno djelo Društveni mediji
	<i>Fri</i>	Juno Dawson	Suvremeno djelo Ovisnost
	<i>Denne boka er homo</i>	Juno Dawson	Suvremeno djelo Jednakost
	<i>Ord som slutter på skap</i>	Sanne Mathiassen	Suvremeno djelo Prekid veze
	<i>Vinter på savannen</i>	Levi Henriksen Leah Henriksen	Suvremeno djelo Odnos prema životinjama
	<i>Hva er greia med klima?</i>	Ole Mathismoen Jenny Jordahl	Suvremeno djelo Zaštita okoliša
	<i>April 9, 1940 and May 8, 1945</i>	Jon Ewo	Povijesno djelo Rat
	<i>50 hendelser som formet Norge</i>	Jon Ewo	Povijesno djelo Povijest zemlje

Njemačka

Atrium Verlag njemačka je nakladnička kuća koja se bavi izdavanjem knjiga za mlade u dobi od 8 do 11 godina. Atrium objavljuje suvremenu beletristiku i publicistiku njemačkih autora te poznate svjetske uspješnice. Romani *Ferryman* i *Schatten der Magie* (An Unkindness of Magicians) primjeri su fantastike u katalogu ovoga nakladnika. Bave se temama paralelnih

⁹⁶ Usp. Vigmostad & Børke. URL: <https://www.vigmostadbjorke.no/Boeker/Barn-og-ungdom/12-aar?offset=0> (2020-09-18)

svjetova u kojima vlada magija, duhovima i života poslije smrti. Također, priče iz nordijske mitologije dosta su zastupljene kod ovog nakladnika. Primjeri takvih djela su *Nordische Götter* (Nordic Gods), *Nordische Wesen* (eng. Nordic beings) i *Die Rabenringe – Odinskindu* (The Raven Rings – Odin's Child) u kojima se pojavljuju poznati likovi iz nordijske mitologije Odin, Thor i Loki, te mitološki svjetovi trolova, vilenjaka i zmajeva. Atrium objavljuje i beletristiku u kojoj se javljaju suvremene teme za mladu populaciju čitatelja. *Meine Augen sind hier oben* (My Eyes Are Up Here) i *Moxie* romani su u kojima radnja prati život i probleme mladih djevojaka srednjoškolske dobi. Djevojke se pokušavaju izboriti za jednakost i osloboditi se stereotipa i nepotrebnih pravila. Teme smrti, bolesti i gubitka također se pojavljuju u romanima za mlade. Roman *Sicherheit ist eine verdammt fiese Illusion* (eng. Safety is a bloody nasty illusion) bavi se temama gubitka roditelja, bolesti te pronalaska ljubavi i sigurnosti. Shizofrenija je psihijatrijski poremećaj predstavljena u romanu *Wörter an den Wänden* (Words on Bathroom Walls) kroz priču o mladiću koji čuje glasove i halucinira, ali istovremeno isprobava eksperimentalni lijek koji mu daje nadu za budućnost. *Eine wie wir* (People Like Us) i *Norra Latin – Die Schule der Träume* (In Dreams) romani su u kojima se teme tragedija i misterija isprepliću, uz elemente prijateljstva, ljubavi, nasilja, izdaje i tuge.⁹⁷

Tablica 22. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Njemačke

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
Atrium Verlag	<i>Ferryman</i>	Claire McFall	Fantastika Magija
	<i>Schatten der Magie</i>	Kat Howard	Fantastika Duhovi
	<i>Nordische Götter</i>	Johan Egerkrans	Fantastika Mitologija
	<i>Nordische Wesen</i>	Johan Egerkrans	Fantastika Mitologija
	<i>Die Rabenringe – Odinskindu</i>	Siri Pettersen	Fantastika Mitologija
	<i>Meine Augen sind hier oben</i>	Laura Zimmermann	Suvremeno djelo Predrasude

⁹⁷ Usp. W1-Media : produkte. URL: <https://www.w1-media.de/produkte?ausgabe=allebuecher&kategorie=jugendliche&genre=alle> (2020-09-18)

<i>Moxie</i>	Jennifer Mathieu	Suvremeno djelo Jednakost
<i>Sicherheit ist eine verdammt fiese Illusion</i>	Kyra Groh	Suvremeno djelo Smrt u obitelji
<i>Wörter an den Wänden</i>	Words on Bathroom Walls	Suvremeno djelo Mentalno zdravlje
<i>Eine wie wir</i>	Dana Mele	Suvremeno djelo Posljedice tragedije
<i>Norra Latin – Die Schule der Träume</i>	Sara B. Elfgren	Suvremeno djelo Prijateljstvo

Poljska

Zielona Sowa poljska je nakladnička kuća koja posluje od 1995. godine. i objavljuje oko 400 naslova godišnje za djecu i mlade. Njihove knjige pomažu mladima u širenju znanja, razvijaju maštu i potiču na otkrivanje ljepota svijeta. Roman *To już nie ma znaczenia* (eng. It does not matter anymore) bavi se temom nestanka mlade djevojke čiji je život naizgled savršen. Grupa prijatelja pokušava odgonetnuti što joj se dogodilo i otkrivaju da je da zapravo bilo usamljena, tužna te psihički i fizički povrijeđena od strane ljudi koji su joj bili bliski. Temom nestanka i otmice bavi se i roman *Dziennik z bunkra* (The Bunker Diary) u kojemu mladić nakon gubitka majke bježi i pokuša živjeti na ulici prije nego što završi otet, zatočen u bunkeru s drugim ljudima. Roman dobro prikazuje fluidne granice mogućeg ponašanja ljudi u ekstremnim situacijama. U knjizi *To kłamstwo cię zabije* (This Lie Will Kill You) opisuje se čin ubojstva za koje je osumnjičeno pet tinejdžera od kojih nitko ne priznaje što se uistinu dogodilo. Osvetnički nastrojena osoba pozove ih sve na isto mjesto kako bi došla do istine. Još jedna priča o prijateljima koji su se na neki način upleli u misterioznu smrt mlade osobe je roman *Dzisiaj umrzesz ty* (Your Turn to Die). Prijatelji otkrivaju mračnu prošlost kuće i shvaćaju da postoje tajne koje mogu predstaviti opasnost i za njih. Tema seksualnog zlostavljanja pojavljuje se u romanu *Honor Code* gdje djevojka sanja o upisu na prestižni fakultet i saznaje da je cijena upisa jako visoka što dovodi u pitanje njezinu čast i dostojanstvo. U romanu *Bezsenna* (Sleepless) također se javlja problem s kojim se mladi često susreću – velik

pritisak za školskim uspjehom. Očajni da postignu vrhunske rezultate, mladi u ovom romanu počinju koristiti eksperimentalnu drogu koja sa sobom nosi teške posljedice.⁹⁸

Tablica 23. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Poljske

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
Zielona Sowa	<i>To już nie ma znaczenia</i>	Jagiełło Joanna	Suvremeno djelo Nestanak
	<i>Dziennik z bunkra</i>	Kevin Brooks	Suvremeno djelo Otmica
	<i>To kłamstwo cię zabije</i>	Chelsea Pitcher	Kriminalističko djelo Ubojstvo
	<i>Dzisiaj umrzesz ty</i>	Sue Wallman	Kriminalističko djelo Ubojstvo
	<i>Honor Code</i>	Kiersi Burkhart	Suvremeno djelo Seksualno zlostavljanje
	<i>Bezsenna</i>	Lou Morgan	Suvremeno djelo Školski problemi

Rusija

KompasGuide ruska je nakladnička kuća, specijalizirana za objavljivanje literature za srednjoškolce i mlade odrasle ljude. Kroz knjige koje objavljuju nastoje pronaći novi jezik za razumijevanje onoga što se događa u suvremenom svijetu. Distopijska trilogija *Thomas Drimm* bavi se temama utjecaja tehnologije na društvo, ljudske psihologije pod stresom te života nakon smrti. U ovim romanima isprepleteni su svi ti motivi, uz dodan glavni motiv odrastanja glavnog junaka. U romanu *Renovation* glavni su likovi tinejdžeri koje se ne može nazvati sretnima; njihovi najbliži su im prijatelji, a budućnost im se ne čini dobrom. Želja za slobodom i bijegom od nepoštenog života tema je u kojoj se pronalazi puno mladih ljudi. Slična tema obuhvaćena je u romanu *Insomnia*. Radnja prati život mladića koji pokušava pobjeći od budućnosti koja mu je nametnuta od strane oca, ali nije siguran što od budućnosti uopće želi. Najveća želja mu je sloboda i mogućnost istraživanja svijeta prije nego što odraste. Tzv. Steampunk⁹⁹ estetika

⁹⁸ Usp. Zielona Sowa : literatura. URL: <https://www.zielonasowa.pl/ksiazki/15-lat/literatura/> (2020-09-21)

⁹⁹ Steampunk je retro, futuristički podžanr znanstvene fantastike koji uključuje tehnologiju i estetski dizajn nadahnut industrijskim strojevima na parni pogon iz 19. Stoljeća

pojavljuje se u romanu *Almost Midnight*, a postignuta je kroz priču o krađi sata koji pomicanjem kazaljki unatrag vraća vrijeme u prošlost. Ipak, posljedice vraćanja vremena postaju vrlo tragične i prijete tisućama ljudi. Roman *Cloud Regiment* bavi se temom rata i ratnih junaka. Likovi predstavljeni u ovom romanu prošli kroz opasne situacije, vatrene borbe, čekajući trenutke radosti u beskrajnoj noćnoj mori.¹⁰⁰

Tablica 24. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Rusije

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
KompasGuide	<i>Thomas Drimm</i>	Didier Van Cauwelaert	Znanstvena fantastika Distopijska budućnost
	<i>Renovation</i>	Svetlana Potapova	Suvremeno djelo Sloboda
	<i>Insomnia</i>	Eugene Rudashevsky	Suvremeno djelo Sloboda
	<i>Almost Midnight</i>	Antoni Ino Kombreksel	Znanstvena fantastika Steampunk
	<i>Cloud Regiment</i>	Eduard Verkin	Povijesno djelo Rat

Slovenija

Miš Založba slovenska je nakladnička kuća koja od 2003. godine slovenskom književnom tržištu pruža djela velike umjetničke vrijednosti, usredotočujući se na kvalitetu tekstova, ilustracija i potrebe svojih čitatelja. Roman *Survival* donosi priču o mladiću koji se nakon nesreće mora odreći svog sportskog sna. U pokušaju dokazivanja svoje sposobnosti ocu, u divljini upoznaje djevojčicu koja bježi od otmičara. Ovaj avanturistički i kriminalistički roman nudi adekvatne opise preživljavanja u divljini, posebno u šumama. Knjiga *From Different Planets* donosi ljubavnu priču dvoje tinejdžera koji se razlikuju u jednoj bitnoj stvari – vjeri. Djevojka je religiozna, mladić nije i to im je velika prepreka u ljubavi. Kroz ovu ljubavnu priču, roman se bavi katoličkom religijom, posebice u životu mladih. Tema seksualnog zlostavljanja zastupljena je u romanima *In a Wrong Story*, *Run!* i *The Lost Forest*.

¹⁰⁰ Usp. KompasGuide Publishing house : books. URL: https://www.kompasgid.ru/en/books?age_range=15-18&page=1 (2020-09-21)

Prvi od njih bavi se pričom djevojke zaljubljene u svog oženjenog srednjoškolskog profesora, čije potrebe ne odgovaraju njezinim očekivanjima od ljubavne veze. Drugi roman bavi se životom djevojke koja je zlostavljana od strane moćnog političara, te posljedice s kojima se ona i njezina majka moraju nositi kada se glasine počnu širiti. Roman pokazuje koliko su „obični“ ljudi nemoćni kada se bore protiv sustava. U posljednjem romanu koji se bavi temom zlostavljanja, opisuje se život mladića kojemu se život preokreće kada ga stariji svećenik započne zlostavljati pod izgovorom posebne molitve. Mladić se kroz knjigu nosi s posljedicama tog iskustva, ali kada se ponovno susretne sa svećenikom, otkriva da je sposobnost opraštanja jedna od najvećih vrlina. Roman *Without* bavi se pričom delinkventnog mladića koji dolazi iz loše obiteljske situacije. Otac mu je u zatvoru, majka je upoznala novog muškaraca, a mladić je zaljubljen u djevojku koja ne želi imati veze s njegovim lošim ponašanjem. U romanu *The Tribe* također se javlja tematika života problematičnih adolescenata koji se upoznaju i shvaćaju da dolaze iz sličnih životnih situacija – gubitak majke, problematičan otac. Roman prenosi snažnu poruku pronalaženja vlastitog puta i donošenja vlastitih presuda, uz elemente multikulturalizma.¹⁰¹

Tablica 25. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Slovenije

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
	<i>Survival</i>	Igor Karlovšek	Kriminalističko djelo Preživljavanje
	<i>From Different Planets</i>	Cvetka Sokolov	Suvremeno djelo Religija
	<i>In a Wrong Story</i>	Cvetka Sokolov	Suvremeno djelo Seksualno zlostavljanje
Miš Založba	<i>Run!</i>	Igor Karlovšek	Suvremeno djelo Seksualno zlostavljanje
	<i>The Lost Forest</i>	Zoran Šteinbauer	Suvremeno djelo Seksualno zlostavljanje
	<i>Without</i>	Janja Vidmar	Suvremeno djelo Obiteljski odnosi

¹⁰¹ Usp. Miš Publishing : young adult. URL: <https://www.miszalozba.com/en/categories/young-adult/> (2020-09-21)

Srbija

Kreativni centar, nakladnička kuća iz Beograda, osnovana je 1989. godine. Sljedeći svoje osnovne ciljeve koji uključuju razvijanje dječje kreativnosti, poboljšanje kreativnih metoda u obrazovanju, njegovanje boljih odnosa između ljudi i prirode, itd. ovaj nakladnik postao je vodeći i najnagrađivaniji izdavač knjiga za djecu u Srbiji. Od svog osnutka objavljuje djela beletristike i publicistike. Knjige *Furam feminizam* (eng. I support feminism) i *Kakva ženska!* (eng. What a woman!) bave se temom feminizma kroz priče o ženama koje su ostavile povijesni trag te odgovore na pitanja koja mlade djevojke često postavljaju o pravima i stereotipima žena. Priručnici koji mogu pomoći mladima u raznim životnim situacijama česta su pojava u katalogu ovoga nakladnika. *Tvoj dan bez stresa* (Stress Less: Tips and Tools to Help You Chill) vodič je za mlade koji imaju previše obaveza i ne znaju se nositi sa stresom. Knjiga *Moć da se spreči samoubistvo* (The Power to Prevent Suicide) vodič je za tinejdžere koji jedni drugima mogu pomoći. Iz ove knjige mogu saznati zašto bi netko htio umrijeti, što sve treba znati o samoubojstvu, kako prepoznate neke znakove upozorenja suicidalne osobe, itd. *Knjiga za djevojke i njihove momke* (eng. A book for girls and their boys) vodič je za mlade djevojke i mladiće na pragu seksualnog života. Knjiga donosi sve savjete koji su mladi potrebni prije nego što se za taj korak odluče. Pravila lijepog ponašanja za mlade navedena su u knjizi *Druženje, izlasci i zabavljanje* (How Rude!) u kojoj mladi mogu saznati kako ostaviti dobar dojam, kako započeti razgovor, kako slušati, kako naći nove prijatelje, i sl. Primjeri beletristike koju ovaj nakladnik objavljuje su romani *Hodati, trčati, leteti* (eng. Walk, run, fly), *17 godina i neviđeno zgodan* (eng. 17 years old and unbelievably handsome), *Sjaj zvezda na plafonu* (eng. Shine star on the ceiling) i *Ja kao ti* (eng. Me like you). U ovim romanima glavni likovi su mladi ljudi koji prolaze kroz tipične životne situacije i najčešće se bore s problemima smrti roditelja, nasilja među vršnjacima, bolesti, nadmetanje s kolegama i pogrešnih odluka koje mogu dovesti do tragičnih posljedica.¹⁰²

Tablica 26. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Srbije

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
-----------	--------	--------	----------------------------

¹⁰² Usp. Kreativni centar : knjige. URL: <https://kreativnicentar.rs/knjige.php> (2020-09-22)

	<i>Furam feminizam</i>	Lamija Begagić Marina Veličković Ana Pejović	Biografije Feminizam
	<i>Kakva ženska!</i>	Jelena Mitrović Sonja Bajić	Biografije Feminizam
	<i>Tvoj dan bez stresa</i>	Helaine Becker	Vodič Stres
	<i>Moć da se spreči samoubistvo</i>	Richard Nelson Judith Galas	Vodič Samoubojstvo
Kreativni centar	<i>Knjiga za devojke i njihove momke</i>	Violeta Babić	Vodič Seksualnost
	<i>Druženje, izlasci i zabavljanje</i>	Alex J. Packer	Vodič Prijateljstvo
	<i>Hodati, trčati, leteti</i>	Emma Granholm	Suvremeno djelo Odrastanje
	<i>17 godina i neviđeno zgodan</i>	Emma Granholm	Suvremeno djelo Ljubomora
	<i>Sjaj zvezda na plafonu</i>	Juhana Tidel	Suvremeno djelo Smrt u obitelji
	<i>Ja kao ti</i>	Paola Capriolo	Suvremeno djelo Posljedice tragedije

Španjolska

Planeta de Libros španjolski je nakladnik koji objavljuje širok spektar knjiga za djecu i mlade u dobi od 0 do 16 godina. Knjige koje objavljuju uključuju knjige aktivnosti, slikovnice, bojanke, pop-up knjige, romane za srednjoškolce i mlade odrasle. Velik broj knjiga za mlade koje ovaj nakladnik objavljuje uključuju tematiku ljubavi, prikazanu kroz različite priče. Romani *Fidelity* i *Kisses Between the Lines* bave se ljubavnim pričama mladih ljudi koji vode težak i problematičan život. Protagonisti u ovim pričama dijele i ljubav prema književnosti koja im pomaže u usamljenim trenucima. Romani uključuju teme smrti i bolesti te načine na koje se mlada osoba s time nosi. Roman *The Boy of the Stars* također je ljubavni roman koji se bavi pričom o mladiću koji se suočavao s problemima zbog svoje seksualnosti. Tematika ljubavi pojavljuje se i u romanu *All the Girls are Named Clara* kroz priču o prekidu veze, slomljenom

srcu i pokušaju vraćanja stare ljubavi. Roman *You (And Other Natural Disasters)* bavi se pričom mlade djevojke koja je isplanirala svoju budućnost, do svakog detalja, ali zbog gubitka se suočava s nesigurnostima i sumnjom. Ovaj nakladnik objavljuje i djela publicistike. Primjer toga je *Shut up, Dude!*, feministički priručnik koji mladim djevojkama pomaže vratiti vjeru u sebe i pronaći način oduprijeti se svima koji ih dovode u neugodne situacije.¹⁰³

Tablica 27. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Španjolske

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
Planeta de Libros	<i>Fidelity</i>	Anabel Botella	Ljubavno djelo Smrt u obitelji
	<i>Kisses Between the Lines</i>	May R. Ayamonte Esmeralda Verdu	Ljubavno djelo Bolest
	<i>The Boy of the Stars</i>	Chris Puyno	Ljubavno djelo Seksualnost
	<i>All the Girls are Named Clara</i>	Jordi Sierra i Fabra	Ljubavno djelo Prekid veze
	<i>You (And Other Natural Disasters)</i>	María Martínez	Suvremeno djelo Smrt u obitelji
	<i>Shut up, Dude!</i>	Anna Pacheco Barbara Alca	Priručnik Feminizam

Švedska

Agencija *Koja* književna je agencija specijalizirana za knjige za djecu i mlade sa sjedištem u Stockholmu u Švedskoj. Zastupaju neovisne izdavače, autore i ilustratore. Na svojoj mrežnoj stranici nude knjige od najranije dobi, sve do romana za mlade odrasle ljude. U romanima koje ova agencija nudi, česta tema je prijateljstvo među mladim ljudima. Roman *Between Us* bavi se pričom djevojke koja dolaskom u srednju školu samo želi upasti u „popularno“ društvo, no nepisana pravila društva u toj školi dovode glavnu junakinju na dno školske hijerarhije. Ona tada žudi za oslobođenjem od pritiska koji uključuje granicu između djetinjstva i mlade zrele dobi. Roman *I'm Sorry, Elina* donosi priču o toksičnom prijateljstvu dvije djevojke, izdaji i osjećaju izoliranosti. Prijateljstvo, smrt roditelja, selidba u drugi grad i

¹⁰³ Usp. Planeta de Libros. URL: <https://www.planetadelibros.com/> (2020-09-22)

prva ljubav teme su koje se pojavljuju u romanu *The 13th Avenue*. Roman prati priču mladića koji nakon puno velikih životnih promjena pokušava pronaći normalan život i upoznaje misterioznog mladića čiji priču tek mora otkriti. Roman *Seriously* donosi točan prikaz ravnoteže tinejdžera, identiteta i odanosti. Bavi se pitanjima koja mladi ljudi često postavljaju o tome tko su, što žele biti i što se od njih očekuje. Roman donosi i ozbiljne teme online zlostavljanja i objavljivanje privatnih fotografija mlade djevojke. Odnos prijateljstva i religije tema je zastupljena u romanu *Tree Heart*, koji donosi priču o dvoje mladih ljudi iz potpuno drugačijih obitelji i životnih situacija. Mladić koji živi bez oca i s majkom koju nikada ne vidi upoznaje djevojku iz iznimno religiozne obitelji i zajedno pokušavaju pronaći ljubav i odobravanje. Knjiga *In My Name – A book about being transgender* bavi se temom transrodnosti kroz intervjue s mladim i odraslim transrodnim ljudima. Knjiga također uključuje činjenice o transrodnosti i savjete za ljude koji su u blizini transrodnih ljudi: školsko osoblje, prijatelji i obitelji. *The Snow Storm* roman je koji se bavi temom preživljavanja snježne oluje, kroz priču o djeci koja čekaju oca da se vrati po njih, ali shvaćaju da će morati izaći u oluju i pokušati preživjeti.¹⁰⁴

Tablica 28. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Švedske

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
	<i>Between Us</i>	Sandra Beijer	Suvremeno djelo Društvena hijerarhija
	<i>I'm Sorry, Elina</i>	Sofia Nordin	Suvremeno djelo Izdaja
	<i>The 13th Avenue</i>	François Vigneault Geneviève Pettersen	Suvremeno djelo Odrastanje
Koja	<i>Seriously</i>	Hanna De Canesie	Suvremeno djelo Odrastanje
	<i>Tree Heart</i>	Gabi Frödén	Ljubavno djelo Religija
	<i>In My Name – A book about being transgender</i>	Moa-Lina Croall	Vodič Transrodnost
	<i>The Snow Storm</i>	Sofia Nordin	Pustolovno djelo Preživljavanje

¹⁰⁴ Usp. Koja Agency : young adult. URL: <http://kojaagency.com/product-category/young-adult/> (2020-09-23)

Ujedinjeno Kraljevstvo

Nakladnička kuća *Faber&Faber* osnovana je 1929. godine u Londonu i jedna je od najvećih svjetskih nakladničkih kuća. Objavljuje najistaknutije naslove iz beletristike, publicistike poezije i drame i, između ostalog, dječje knjige koje uključuju širok raspon knjiga od onih za najmlađe, do knjiga za mlade odrasle. Roman *The Chaos of Now* bavi se temom online zlostavljanja koje dovodi do samoubojstva mladića te osvetom koju žele njegovi prijatelji. Ipak, ono što je počelo kao bezopasna zabava, prijatelje mladića uskoro može klasificirati kao nove zlostavljače. U romanu *The Land of Neverendings* opisuje se avantura, ali i iskren prikaz tuge za mlade čitatelje koji pokazuje da, iako tuga u svijetu postoji, nema potrebe odreći se sreće. *Sprinkle of Glitter Diary 2017* dnevnik je poznate YouTube zvijezde koja u svojoj knjizi donosi savjete kako postati kreativan, inspiriran i imati godinu punu zabave. Strah od otvorenog prostora (agorafobija) opisan je u romanu *Highly Illogical Behaviour* kroz priču o prijateljstvu mladića koji nije izišao iz kuće godinama i djevojke koja želi upisati vrhunski program psihijatrije. Ona smatra da će sigurno upisati program ako izliječi mladićevu fobiju, no iz tog prvotno sebičnog pokušaja upoznavanja mladića, razvija se pravo prijateljstvo. Roman *Dead Ends* bavi se temom neočekivanog prijateljstva između pametnog buntovnika i mladića s Downovim sindromom. Naizgled potpuno različiti, našli su se u sličnoj situaciji – očevi su im nestali. Odlučuju zanemariti međusobne razlike i pomoći jedan drugome pronaći odgovore. Roman *After Iris* kombinacija je konvencionalnih dnevničkih zapisa i transkripata videozapisa koje je autorica snimila kamerom. Roman se bavi pričom djevojke čiji su roditelji uvijek prezauzeti, mladić u kojeg je zaljubljena odabire njezinu stariju sestru i nitko ne želi razgovarati o stvarnom problemu koji pati tu obitelj: taj da je sestra blizanka glavne junakinje umrla godinu dana prije. Horror priče također se pojavljuju u katalogu ovoga nakladnika. Primjer takvog djela je roman *Between the Devil and the Deep Blue Sea* koji donosi ljubavnu priču djevojke koja iznajmljuje kuću mladiću s tajanstvenom prošlošću. Kada se sablasne i mračne stvari počnu događati, djevojka se upita koliko je iskren mladić bio prema njoj i koliko je zapravo opasan. Uzbudljiva priča o pobuni i neočekivanom prijateljstvu opisana je u romanu *Rebel, Bully, Geek, Pariah* koji opisuje situaciju u kojoj su se četiri potpuno različita tinejdžera našla – moraju dokazati svoju nevinosti pred korumpiranim policajcima. Roman *The Monstrous Child* primjer

je djela fantastike u kojemu je opisan život djevojke koja nije mogla biti normalna tinejdžerica već je zapela vladajući paklom do kraja vremena.¹⁰⁵

Tablica 29. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Ujedinjenog Kraljevstva

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
Faber&Faber	<i>The Chaos of Now</i>	Erin Lange	Suvremeno djelo Samoubojstvo
	<i>The Land of Neverendings</i>	Kate Saunders	Pustolovno djelo Mentalno zdravlje
	<i>Sprinkle of Glitter Diary 2017</i>	Louise Pentland	Vodič Kreativnost
	<i>Highly Illogical Behaviour</i>	John Corey Whaley	Suvremeno djelo Mentalno zdravlje
	<i>Dead Ends</i>	Erin Lange	Suvremeno djelo Priateljstvo
	<i>After Iris</i>	Natasha Farrant	Suvremeno djelo Smrt u obitelji
	<i>Between the Devil and the Deep Blue Sea</i>	April Genevieve Tucholke	Fantastika Ljubav
	<i>Rebel, Bully, Geek, Pariah</i>	Erin Lange	Suvremeno djelo Sloboda
	<i>The Monstrous Child</i>	Francesca Simon	Fantastika Podzemlje

7.4.5. Južna Amerika

Argentina

Editorial Guadal nakladnička je kuća sa sjedištem u Argentini i posluje od 2002. godine. Objavljuju najviše knjiga za djecu u dobi od 0 do 12 godina, ali i knjige za tinejdžere, mlade odrasle osobe i specijaliziranu zbirku knjiga o kuhanju za odrasle. U katalogu knjiga za mlade

¹⁰⁵ Usp. Faber & Faber : young adult. URL: <https://www.faber.co.uk/books/young-adult/page/4.html> (2020-09-23)

i tinejdžere nalaze se mnogi argentinski i svjetski klasici. Primjer toga je knjiga *Martin Fierro* koja govori o seoskom čovjeku koji gubi slobodu, prisiljen da se prijavi u vojsku. Ova knjiga smatra se najvažnijim argentinskim klasikom svih vremena. Također, knjiga *Don Juan Tenorio*, klasik svjetskog i španjolskog kazališta, našla se na popisu knjiga u katalogu ovoga nakladnika. Knjiga predstavlja mit o mladiću koji se prepušta strastvenoj ljubavi. Prava žena i feminizam teme su koje su se pojavile u knjigama *Historias de 101 mujeres extraordinarias que cambiaron el mundo* (eng. Stories of 101 extraordinary women who changed the world) i *La casa de bernarda alba* (eng. Bernarda Alba's house). Prva knjiga donosi priče o ženama koje su bile stručne u svom zanatu: znanstvenice, umjetnice, sportašice, aktivistice, itd.; žene koje su prevladale kulturna ograničenja. Druga je knjiga remek djelo klasičnog španjolskog kazališta u kojoj autor rekreira život ženske obitelji u Španjolskoj, gdje licemjerje i mačizam dominiraju u svim sredinama.¹⁰⁶

Tablica 30. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Argentine

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
	<i>Martin Fierro</i>	José Hernández	Povijesno djelo Vojska
	<i>Don Juan Tenorio</i>	José Zorrilla	Fantastika Mitologija
<i>Editorial Guadal</i>	<i>Historias de 101 mujeres extraordinarias que cambiaron el mundo</i>		Biografije Feminizam
	<i>La casa de bernarda alba</i>	Federico García lorca	Kazališno djelo Feminizam

Brazil

Nakladnička kuća *Cortez* osnovana je 1980. godine i od tada je objavila preko 1300 knjiga. U djelima koja objavljuju nastoje ljudima skrenuti pažnju na važnost obrazovanja, međusobnog poštivanja, tolerancije, održivosti, multikulturalizma i socijalne raznolikosti. Knjiga *Na contramão da vida* (eng. Against the grain of life) bavi se pričom djevojke čija je

¹⁰⁶ Usp. Editorial Guadal : catalogo. URL:

<https://editorialguadal.com.ar/catalogo/?categoriald%5B%5D=183&edadld%5B%5D=15> (2020-09-24)

mladost prožimana iskustvima i rizicima seksualnosti, droge i neočekivane trudnoće. U knjizi se navode izazovi odrastanja i zrelosti uz isticanje važnosti obitelji i prijatelja na tom putu. U romanu *Cremalheira* (eng. Rack) intenzivno se zaranja u brazilske dileme sudjelovanja crkve u socijalnim pitanjima, kroz priču o hrabroj mladoj ženi koja se suočava s izazovima posla, nasilja i nedostatka obiteljske podrške. Roman *Chata daquela gorda* (eng. Bored of that fat lady) donosi priču usamljene djevojke koju su svi doživljavali dosadnom i debelom što je dovodi do depresije. Ipak, istovremeno se iz ovog romana može naučiti više o hrabrosti, snazi volje, disciplini i suradnji, pomažući čitatelju da se suoči s izazovima odrastanja i svakodnevnog života. Knjiga *Semente Antibullying* (Anti-bullying seed) bavi se temom društvenih razlika koje se često vide kao prijeteće i dovode do nasilja i agresije od strane vršnjaka, obitelji i preko interneta, uz naglasak da je svaki pojedinac ima puni potencijal transformirati svoj život. Teme misterija i pustolovina zastupljene su u romanu *Em busca da Pirâmide de diamantes* (eng. In search of the diamond pyramid) kroz priču o mladiću u potrazi za dijamantnom piramidom. Roman čitatelja tjera na razmišljanje o istinskim životnim vrijednostima, često probuđenim ljubavlju i poštovanjem prema drugim ljudima. Roman *Geleia de amora* (eng. Blackberry jam) bavi se temom očuvanja okoliša kroz priču o rješavanju tajanstvenog slučaja nestanka stabla. Roman *Segredos de uma quinta-feira* (eng. Secrets of a Thursday) donosi priču o pustolovinama mladih nogometnih talenata koji otkrivaju granice između istina i laži, natjecanja i suradnje te individualizma i timskog rada.¹⁰⁷

Tablica 31. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Brazila

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
	<i>Na contramão da vida</i>	Maria da Glória Cardia de Castro	Suvremeno djelo Problemi mladih
	<i>Cremalheira</i>	Petrucio Araujo	Suvremeno djelo Zlostavljanje
Cortez	<i>Chata daquela gorda</i>	Regina Drummond	Suvremeno djelo Mentalno zdravlje
	<i>Semente Antibullying</i>	Nelson Albissú	Suvremeno djelo Zlostavljanje

¹⁰⁷ Usp. Cortez Editora : adolescencia mudanca. URL: <https://www.cortezeditora.com.br/categorias/literatura-infantil-e-juvenil/adolescencia---mudanca> (2020-09-24)

<i>Em busca da Pirâmide de diamantes</i>	Marconi Leal	Pustolovno djelo Ljubav
<i>Geleia de amora</i>	Sérsi Bardari	Kriminalističko djelo Zaštita okoliša
<i>Segredos de uma quinta-feira</i>	Sérgio Meurer	Pustolovno djelo Sport

Urugvaj

Criatura editora neovisna je nakladnička kuća osnovana 2011. godine u Urugvaju. Objavili su preko 80 naslova koji uključuju romane, kratke priče, kazališne predstave, slikovnice i eseje. Ovaj nakladnik posebno se zanima za knjige za djecu i mlade u kojima kombiniraju urugvajsku kulturu sa suvremenim književnim temama. Trilogija *Martina Valiente* može se svrstati u avanturističke i pustolovne romane za mlade čitatelje. Bavi se pričom o djevojci na pragu adolescencije koje se nosi s razvodom roditelja i prilagođava novom životu s bakom u staroj kući. Među bakinim stvarima djevojka pronalazi zlatnu kocku koja otvara vrata u novi svijet, pun misterija. Roman *I Won't Run Away From my Life* donosi priču o djevojci koja je izgubila oca, majka joj je u zatvoru, a ona živi u ogromnoj kući sa strogom bakom koja ju ne ispušta iz vida. Djevojka se vrlo teško suočava sa situacijom te počinje izmišljati priče o vlastitom životu u srednjoj školi. U romanu *Never Have I Ever* čitatelji upoznaju djevojku koja se s majkom i bratom seli u novi grad i pokušava vratiti popularnost koju je imala prije selidbe. Kada se jedne večeri okupi društvo i ponudi glavnoj junakinji alkohol, djevojka se nađe u dilemi i mora odlučiti koliko je daleko spremna ići kako bi se uklopila. Roman *Red Tattoos* kroz priču o dvije gotovo potpuno različite sestre blizanke istražuje koliko štetu možemo nanijeti sami sebi, ali i radost samootkrivanja i želju za boljom budućnošću. Radnja prati situaciju u srednjoj školi nakon što se tajanstvena slika pojavi na društvenim medijima i započne glasine.¹⁰⁸

Tablica 32. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Urugvaja

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
<i>Cortez</i>	<i>Martina Valiente</i>	Federico Ivanier	Fantastika Izmišljeni svijet

¹⁰⁸ Usp. *Criatura Editora* : catalogolij2020. URL: <http://www.criaturaeditora.com.uy/images/stories/pdf/catalogolij2020.pdf> (2020-09-24)

<i>Criatura</i> editora	<i>I Won't Run Away</i> <i>From my Life</i>	Gabriela Armand Ugon	Suvremeno djelo Obiteljski odnosi
	<i>Never Have I Ever</i>	Gabriela Armand Ugon	Suvremeno djelo Problemi mladih
	<i>Red Tattoos</i>	Federico Ivanier	Suvremeno djelo Društveni mediji

7.4.6. Sjeverna Amerika

Kanada

Annick Press neovisna je nakladnička kuća sa sjedištem u Torontu u Kanadi, osnovana 1975. godine. *Annick Press* prepoznata je kao jedna od najinovativnijih izdavača beletristike i publicistike za djecu i mlade. Knjiga *Patient Zero* donosi zanimljive priče o osam epidemija i pandemija – kako su započele, kako se širile i borbu za njihovo zaustavljanje – uključujući AIDS, ebolu, španjolsku gripu i Covid-19. Knjiga *CRISPR: a powerful way to change DNA* također se bavi znanstvenim temama kroz navođenje prednosti i nedostataka novih metoda uklanjanja bolesti, poboljšavanja stabilnosti opskrbe hranom i upravljanja naporima za očuvanje ugroženih životinja i okoliša. U katalogu ovoga nakladnika često se pojavljuje tema izbjeglica i trgovine ljudima, kao i terorističkih napada. *A Cave in the Clouds* bavi se istinitom pričom o djevojci koja je nakon što je iz prve ruke svjedočila genocidu nad svojim narodom prisiljena u brutalnu mrežu trgovine ljudima. Ova knjiga donosi priču o ratu i preživljavanju, te otpornosti i hrabrosti žena i djevojaka koje su se u tim situacijama našle. Također, knjiga *Stormy Seas* predstavlja pet istinitih priča o mladim ljudima koji su proživjeli mučno isplavljanje u potrazi za azilom. U ovoj priči opisuje se putovanje tih ljudi koji su iza sebe ostavili obitelj, prijatelje i sve što znaju i uputili se na otvoreno more u nadi za boljim životom. Knjiga *The Power of Style* bavi se temom mode i stila, osobito u svijetu LGBT+ populacije. Autor ove knjige raspravlja o temama šminke, kose, *cosplay-a* te istražuje veze između mode i povijesti, kulture, politike i socijalne pravde. Roman *Fire Song* bavi se pričom o mladiću čija sestra počinu samoubojstvo nakon čega mu se život potpuno promijeni. Okreće se svom prijatelju za kojega razvija osjećaje i nađe se u situaciji gdje mora skrivati njihovu vezu. Elementi znanstvene fantastike također se pojavljuju u djelima koje ovaj nakladnik objavljuje. Primjer tome je roman *The Disappearance* koji je usredotočen na malo vjerojatno prijateljstvo između dva mladića koji završavaju u ustanovi za maloljetnike. Jedan od njih nosi se posljedicama ubojstva brata,

drugi ne priča ni s kim. Uspostavlja se da je nijemi mladić vremenski putnik i njihova pustolovina započinje pokušajem vraćanja mladića u njegovo pravo vrijeme. Knjiga *Funny, You Don't Look Autistic* duhovit je memoar i razlaže kako je to živjeti s autizmom. Autor donosi iskrene prizore iz vlastitog života naglašavajući kako autizam izgleda drugačije za gotovo svakoga tko se s tim poremećajem nosi. Knjiga *#NotYourPrincess* donosi zbirku pjesama, eseja, intervjua i umjetnosti o autohtonim ženama širom Sjeverne Amerike. Pričama o zlostavljanju, ponižavanju i stereotipiziranju suprotstavljaju se glasovi strastvenih žena koje se prisjećaju i zahtijevaju promjene. Knjiga *Dear Diary, I'm Pregnant* zbirka je potresnih intervjua i predstavlja glas trudnih tinejdžerica koje pričaju o svojim iskustvima i izborima oko majčinstva, posvojenja i pobačaja. U knjizi su predstavljena različita gledišta i predstavlja dobar izvor informacija za sve koji se u to situaciji nađu.¹⁰⁹

Tablica 33. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz Kanade

Nakladnik	Knjige	Autori	Žanr Tematske odrednice
Annick Press	<i>Patient Zero</i>	Marilee Peters	Znanstveno djelo Bolest
	<i>CRISPR: a powerful way to change DNA</i>	Yolanda Ridge	Znanstveno djelo Nove medicinske metode
	<i>A Cave in the Clouds</i>	Badeeah Hassan Ahmed Susan E. McClelland	Suvremeno djelo Trgovina ljudima
	<i>Stormy Seas</i>	Mary Beth Leatherdale	Suvremeno djelo Imigracija
	<i>The Power of Style</i>	Christian Allaire	Vodič Moda
	<i>Fire Song</i>	Adam Garnet Jones	Suvremeno djelo Smrt u obitelji
	<i>The Disappearance</i>	Gillian Chan	Znanstvena Fantastika Putovanje kroz vrijeme
	<i>Funny, You Don't Look Autistic</i>	Michael McCreary	Suvremeno djelo Bolest

¹⁰⁹ Usp. Annick Press : young adult category. URL: <https://www.annickpress.com/Books/Young-Adult-Category> (2020-09-25)

<i>#NotYourPrincess</i>	Lisa Charleyboy Mary Beth Leatherdale	Biografije Feminizam
<i>Dear Diary, I'm Pregnant</i>	Anrenée Englander	Biografije Trudnoća

Sjedinjene Američke Države

Algonquin Young Readers, grana nakladničke kuće *Algonquin Books* osnovane 1983., objavljuje knjige za djecu i tinejdžere. Od kratkih ilustriranih romana za najmlađe do romana suvremene tematike za mlade, ono što povezuje raznolike knjige ovoga nakladnika su nezaboravni likovi, zanimljive priče i vrhunsko pisanje. U knjizi *Body Talk 37 ljudi* – pisaca, manekenki, glumaca, glazbenika, itd. – dijele eseje, stripove i ilustracije o svemu vezanom uz ljudsko tijelo. Uključuju teme poremećaja prehrane, raka, seksualnosti, rodnog identiteta, korištenja šminke i dr. U knjizi se ističe da je svako tijelo, kao i svaka osobnost, potpuno jedinstveno i nosi svoju priču. Knjiga *(Don't) Call me Crazy* istražuje razne teme vezane uz mentalno zdravlje navodeći osobna iskustva ljudi, upute kako pričati i kako ne pričati o mentalnom zdravlju, kako razumjeti da svaki mozak funkcionira drugačije i što točno nekoga čini *ludim*. U djelu *Here we are 44* spisateljice, plesačice i umjetnice nastoje objasniti što feminizam zapravo predstavlja i nastoje inspirirati djevojke da samo pronađu svoj put do feminizma. Roman *In the Neighborhood of True* donosi priču o djevojci koja se, iako je Židovka, želi uklopiti u kršćansko društvo. Ubrzo se nalazi između dva svijeta, dvije religije i dva dečka. *Here to stay* roman je koji se bavi pitanjima identiteta i predrasuda kroz priču o mladom sportašu koji nakon sportskog uspjeha stekne određenu razinu popularnosti, ali se mora nositi i s internet zlostavljanjem i predrasudama prema kojima je on, zbog svoje baštine Bliskog Istoka, terorist. Roman *Passenger on the Pearl* donosi istinitu priču o mladoj ženi koja je riskirala vlastitu sigurnost i život kako bi pomogla osloboditi robove u najvećem pokušaju bijega u američkoj povijesti. U romanu se opisuje svakodnevni život robova, promjenjivi zakoni koji na njih utječu i visoka cijena neuspjelog pokušaja bijega. U romanu *Wrecked* opisuje se tema seksualnog zlostavljanja kroz priču o djevojci koja je mladića optužila za silovanje, a on je nju optužio da laže. Otkrivanje istine postaje toliko bitno da o tome ovise ugled, odnosi i životi pojedinaca. Roman *Somebody up there hates you* donosi priču o mladiću koji ima rak i provodi posljednje dane svog života najbolje što može. Uz ljubavnu priču o dvoje mladih koji umiru, ovaj roman naglašava koliko je bitno ne odustati i proživjeti život u cijelosti, koliko god on trajao. *If you could be mine* roman je koji se bavi pričom o djevojkama koje su zaljubljene

jedna u drugu, ali žive u zemlji gdje je opasno po život biti u istospolnoj zajednici. Zbog toga glavna junakinja odlučuje promijeniti spol kako bi bila s djevojkom koju voli. Međutim, postavlja se pitanje je li njihova ljubav vrijedna žrtvovanja sebe same.¹¹⁰

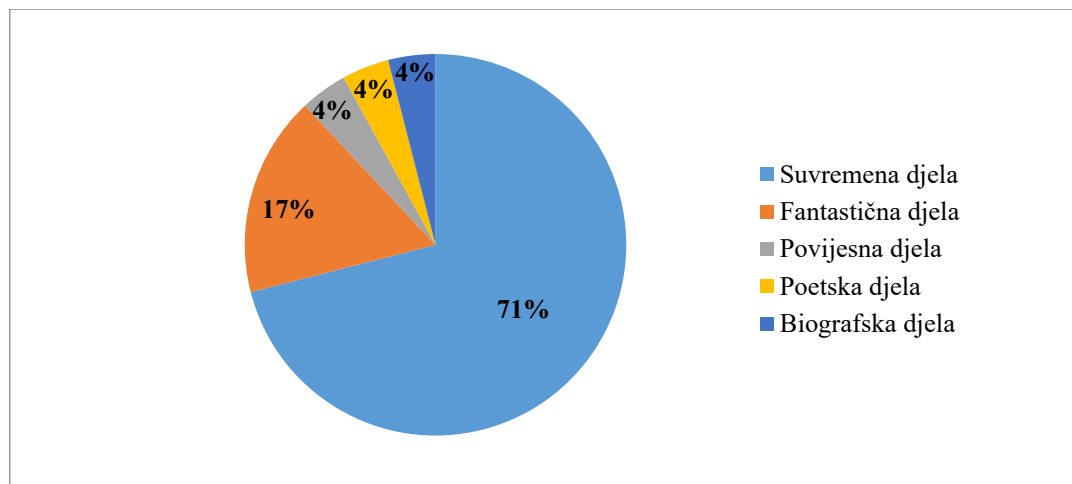
Tablica 34. Popis knjiga, autora i tematskih odrednica nakladnika iz SAD-a

Nakladnik	Knjiga	Autor	Žanr Tematske odrednice
	<i>Body Talk</i>	Kelly Jensen	Vodič Ljudsko tijelo
	<i>(Don't) Call me Crazy</i>	Kelly Jensen	Vodič Mentalno zdravlje
	<i>Here we are</i>	Kelly Jensen	Vodič Feminizam
	<i>In the Neighborhood of True</i>	Susan Kaplan Carlton	Suvremeno djelo Religija
Algonquin Young Readers	<i>Here to stay</i>	Sara Farizan	Suvremeno djelo Predrasude
	<i>Passenger on the Pearl</i>	Winifred Conkling	Povijesno djelo Ropstvo
	<i>Wrecked</i>	Maria Padian	Suvremeno djelo Seksualno zlostavljanje
	<i>Somebody up there hates you</i>	Hollis Seamon	Suvremeno djelo Bolest
	<i>If you could be mine</i>	Sara Farizan	Suvremeno djelo Seksualnost

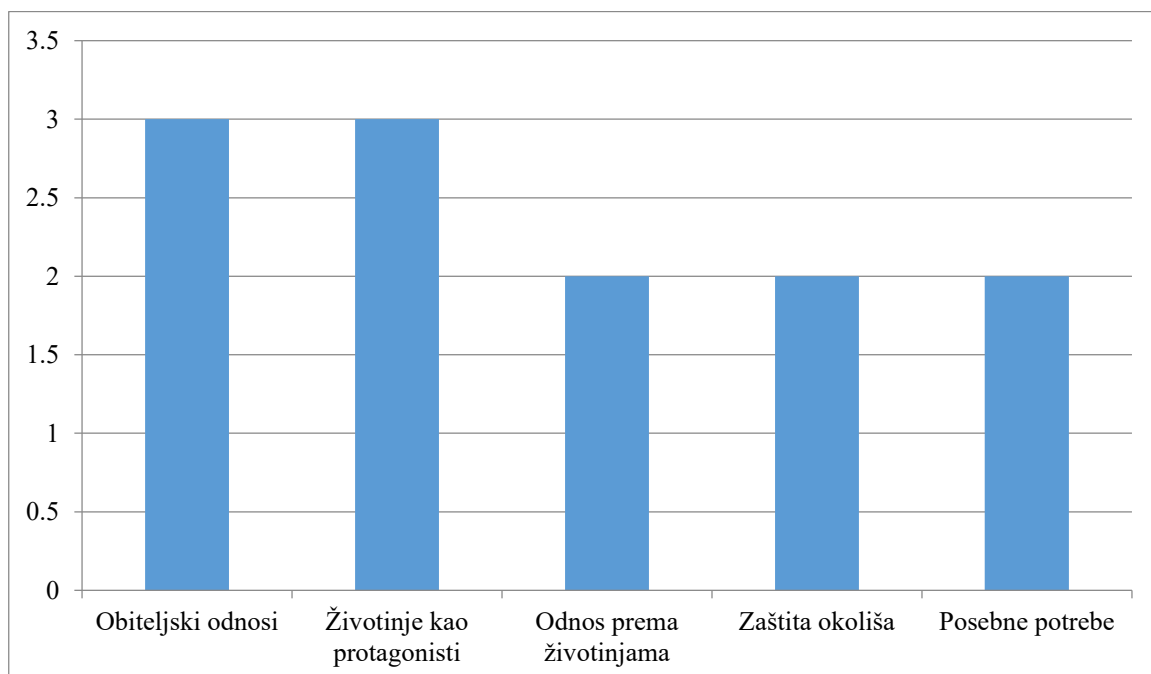
Proučavanjem 24 knjige za mlade koje su navedeni afrički nakladnici objavili utvrdilo se da u najvećem broju izdaju djela suvremene beletristike (eng. Contemporary fiction) (71%). Nekoliko analiziranih djela pripada žanru fantastike (17%), a ostala djela pripadaju žanrovima povijesnih djela (4%), lirske poezije (4%) i biografije (4%). Tematske odrednice u djelima predstavljene su kroz brojeve knjiga u kojima se pojavljuju. Navedena djela uključuju razne

¹¹⁰ Usp. Algonquin Young Readers : books for teens. URL: <https://www.algonquinyoungreaders.com/books/books-for-teens> (2020-09-25)

tematske odrednice od kojih su najzastupljenije odnosi u obitelji mladih (3), djela u kojima su životinje protagonisti (3), djela s temom zaštite okoliša (2) i odnosa prema životinjama (2) te života s posebnim potrebama (2). Ostale tematske odrednice pojavljivale su samo jednom, a uključuju: društvenu hijerarhiju, prijateljstvo, jednakost, trgovinu ljudima, seksualnost, imigraciju, smrt u obitelji, putovanje svemirom, opis afričkog krajolika, ropstvo, rasizam, odrastanje te smrt u obitelji.

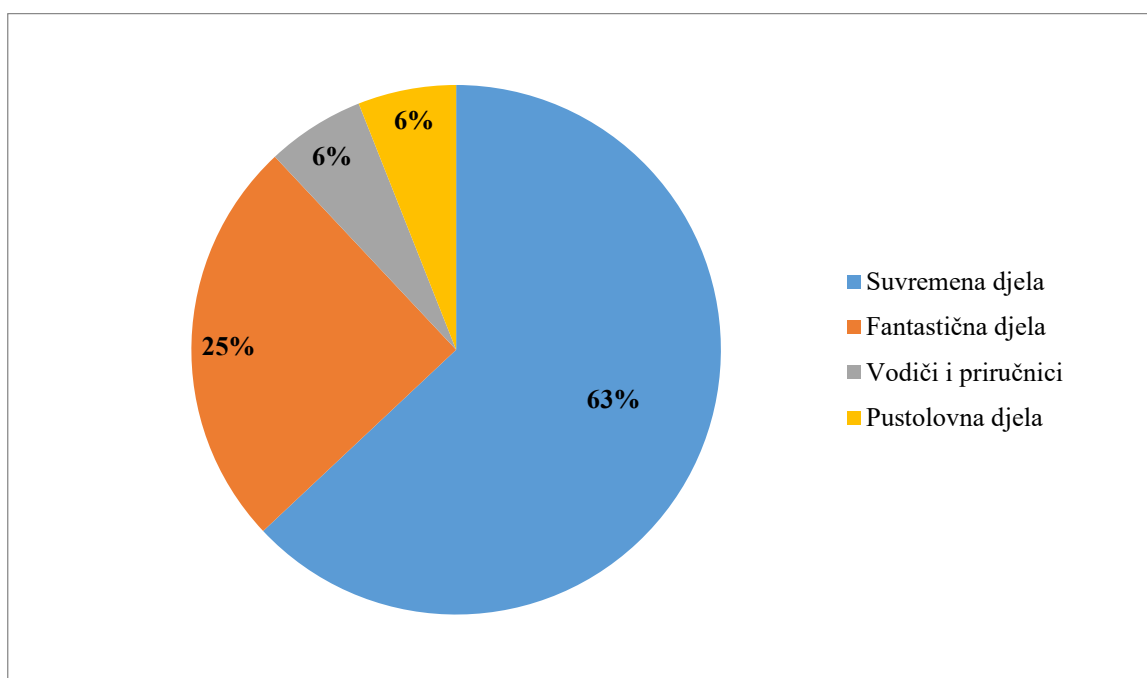

Slika 1 Prikaz postotka djela nakladnika iz Afrike prema žanrovima

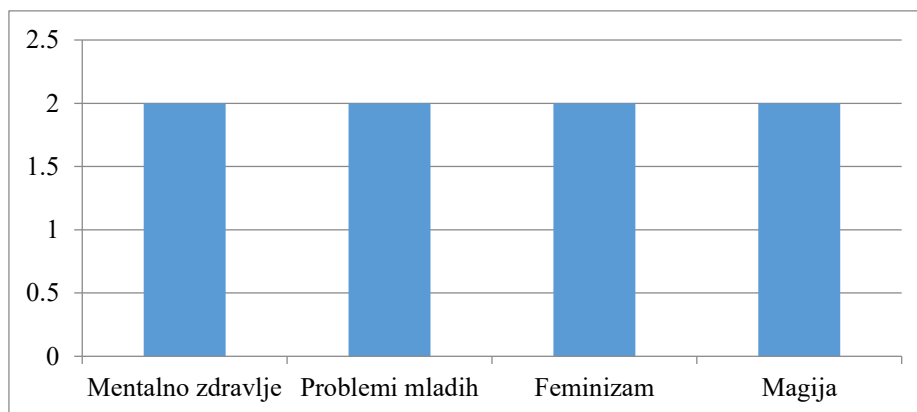

Slika 2 Prikaz broja knjiga nakladnika iz Afrike prema tematskim odrednicama

Od 16 analiziranih knjiga koje su objavili nakladnici iz Australije i Novog Zelanda, najviše knjiga pripada žanru suvremene beletristike (63%). Fantastična djela također se pojavljuju u katalozima ovih nakladnika (25%). Ostale knjige za mlade koje ovi nakladnici objavljuju pripadaju u skupine vodiča i priručnika (6%) i pustolovnih djela (6%). U tim djelima najviše se pojavljuju tematske odrednice mentalnog zdravlja (2), problema s kojima se oni susreću u razdoblju mladenaštva – najčešće problemi u ljubavi, prijateljstvu i obitelji (2), magije (2) i feminizma (2). Ostale tematske odrednice pojavile su se samo jednom i uključuju: bolesti, posebne potrebe, siromaštvo, zlostavljanje, seksualnog zlostavljanja, sliku budućnosti, izmišljeni svijet i preživljavanje.

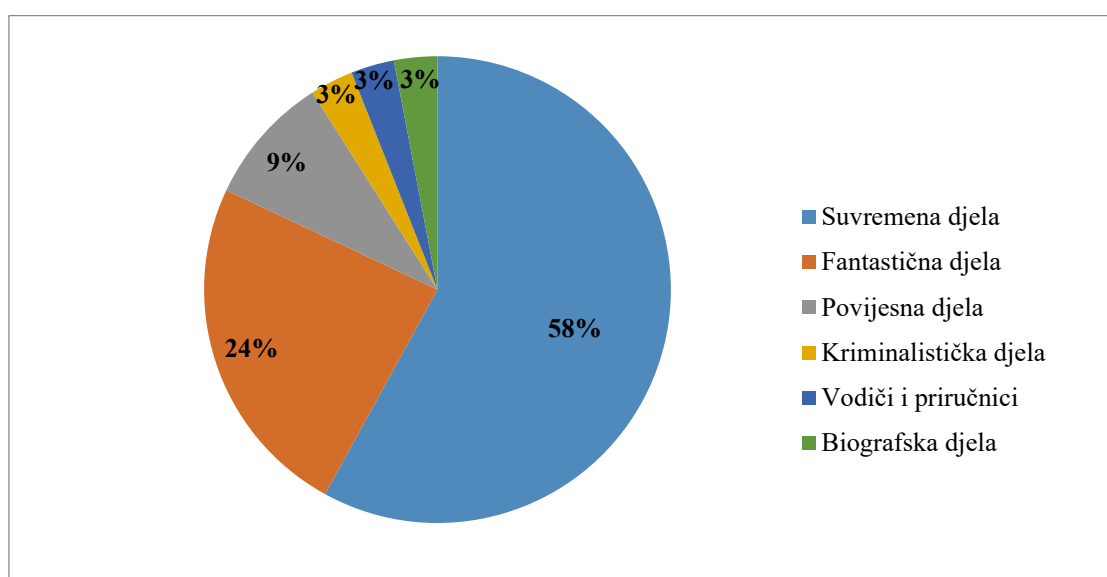

Slika 3 Prikaz postotka djela nakladnika iz Australije i Oceanije prema žanrovima

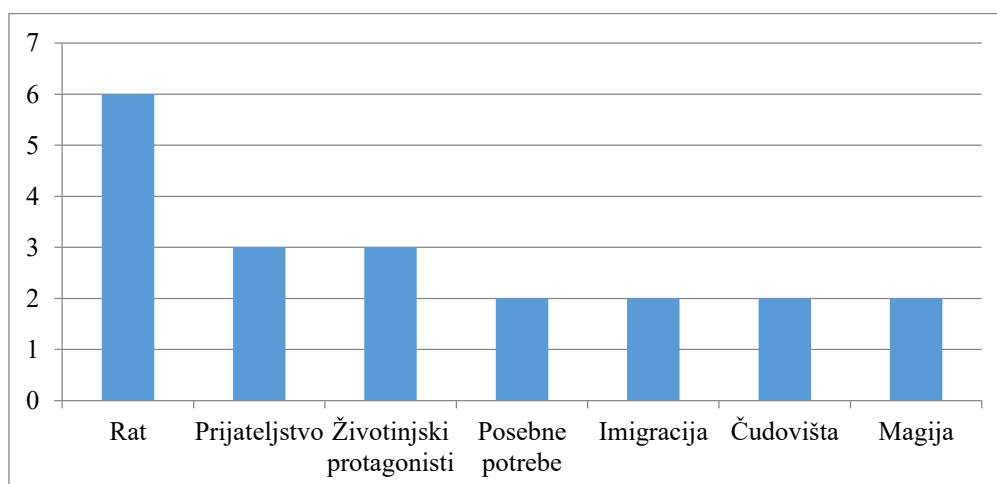

Slika 4 Prikaz broja knjiga nakladnika iz Australije i Oceanije prema tematskim odrednicama

Od 33 analizirane knjige koje su objavili nakladnici iz Azije, najviše knjiga pripada žanru suvremene beletristike (58%). Objavljeno je i nekoliko djela žanra fantastike (24%), kao i povijesnih djela (9%). Ostala djela koja su se analizirala pripadaju skupinama vodiča i priručnika (3%), biografskih djela (3%) i kriminalističkih djela (3%). U navedenim djelima najzastupljenije su tematske odrednice rata (6), prijateljstva (3), životinja kao protagonista (3), imigracije (2), posebnih potreba (2), čudovišta i magije (2). Ostale tematske odrednice pojavile su se samo jednom i uključuju: prijateljstvo, izrabljivanje djece, domaću kuhinju, duhove, tehnologiju i igrice, probleme mladih, ljubav, usamljenost, odrastanje, jednakost, mentalno zdravlje, trgovinu ljudima i školske probleme.

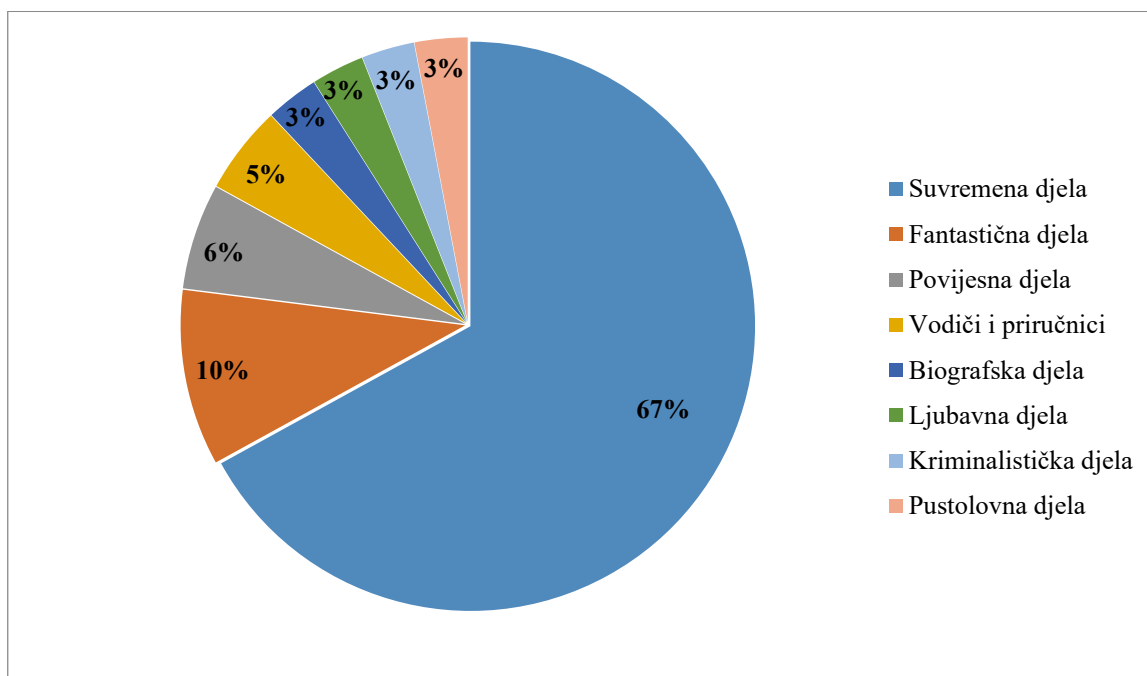

Slika 5 Prikaz postotka djela nakladnika iz Azije prema žanrovima

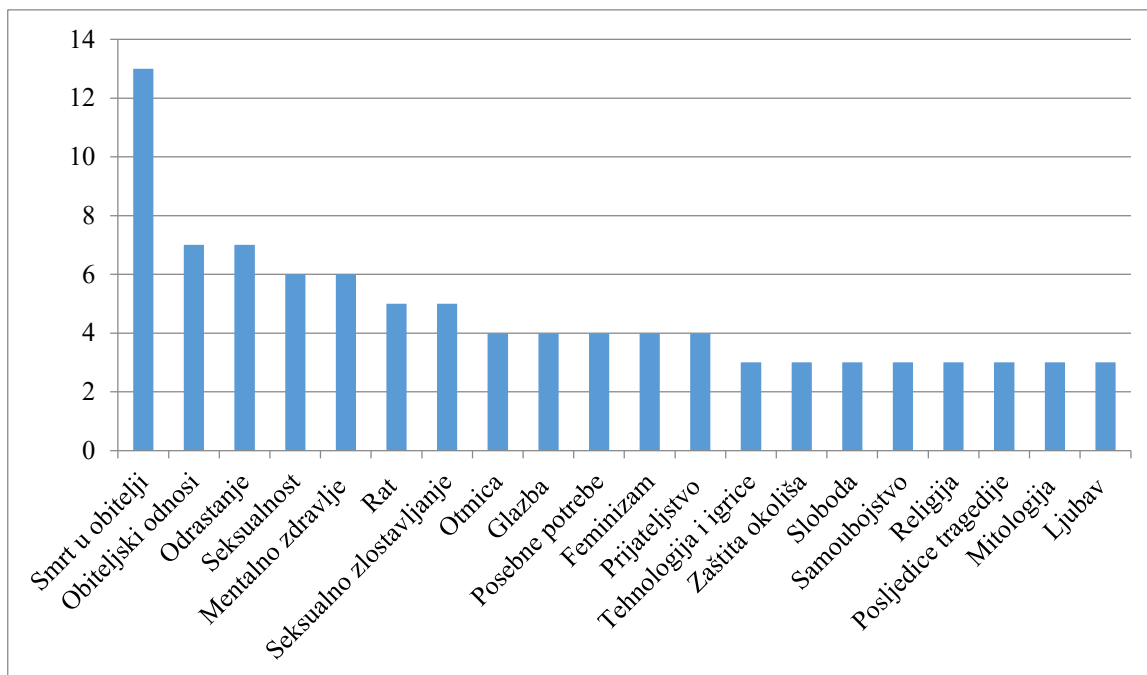

Slika 6 Prikaz broja knjiga nakladnika iz Azije prema tematskim odrednicama

Od 148 analiziranih knjiga koje su objavili nakladnici iz Europe, najviše knjiga pripada žanru suvremene beletristike (67%). U katalogima ovih nakladnika pojavila su se i djela fantastike (10%), povijesna djela (6%), vodiči i priručnici (5%), biografska djela (3%), ljubavna djela (3%), kriminalistička djela (3%) i pustolovna djela (3%). U navedenim djelima najzastupljenije su tematske odrednice smrti u obitelji (13), obiteljskih odnosa (7), odrastanja (7), seksualnosti (6), mentalnog zdravlja (6), rata (5) i seksualnog zlostavljanja (5). Ostale tematske odrednice pojavljivale su se manje od pet puta u literaturi za mlade u Europi, a uključuju: otmicu (4), glazbu (4), posebne potrebe (4), feminizam (4), prijateljstvo (4), tehnologiju i igrice (3), zaštitu okoliša (3), slobodu (3), samoubojstvo (3), ljubav (3), religiju (3), posljedice tragedije (3), mitologiju (3), terorizam (2), udomiteljske obitelji (2), zlostavljanje (2), odnos prema životinjama (2), trudnoću (2), obiteljsko nasilje (2), društvenu hijerarhiju (2), transrodnost (2), budućnost (2), ovisnost (2), preživljavanje (2), jednakost (2), prekid veze (2) i ubojstvo (2). Tematske odrednice koje su se pojavile samo jednom uključuju: bolest, politiku, kreativnost, brigu o sebi, siromaštvo, izmišljeni svijet, život poslije smrti, manjak samopouzdanja, ljubomoru, podzemlje, razvod, steampunk, obrazovni sustav, imigraciju, školske probleme, ples, izdaju, svemir, vampire, zombije, stres, društvene medije, povijest zemlje, magiju, duhove, predrasude i nestanak.

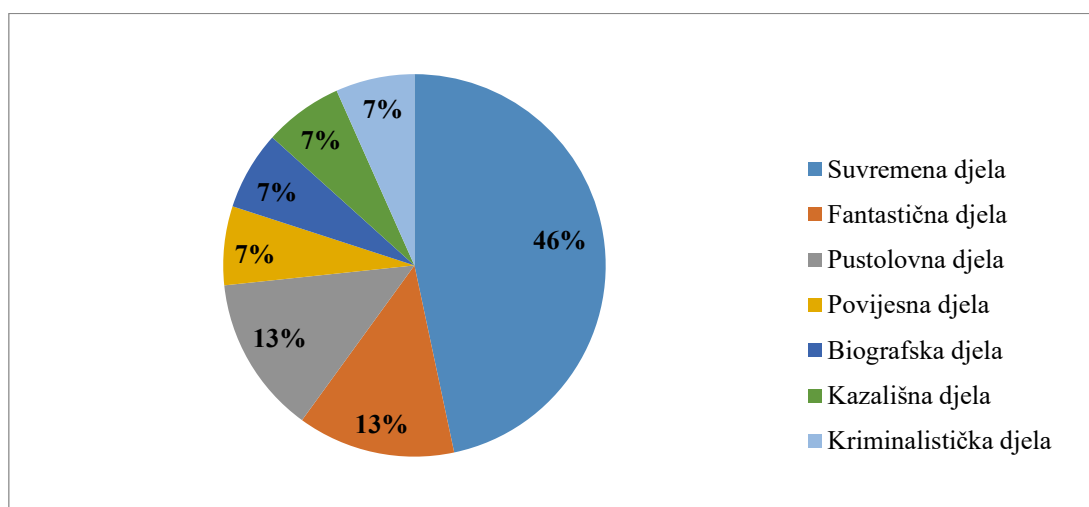

Slika 7 Prikaz postotka djela nakladnika iz Europe prema žanrovima

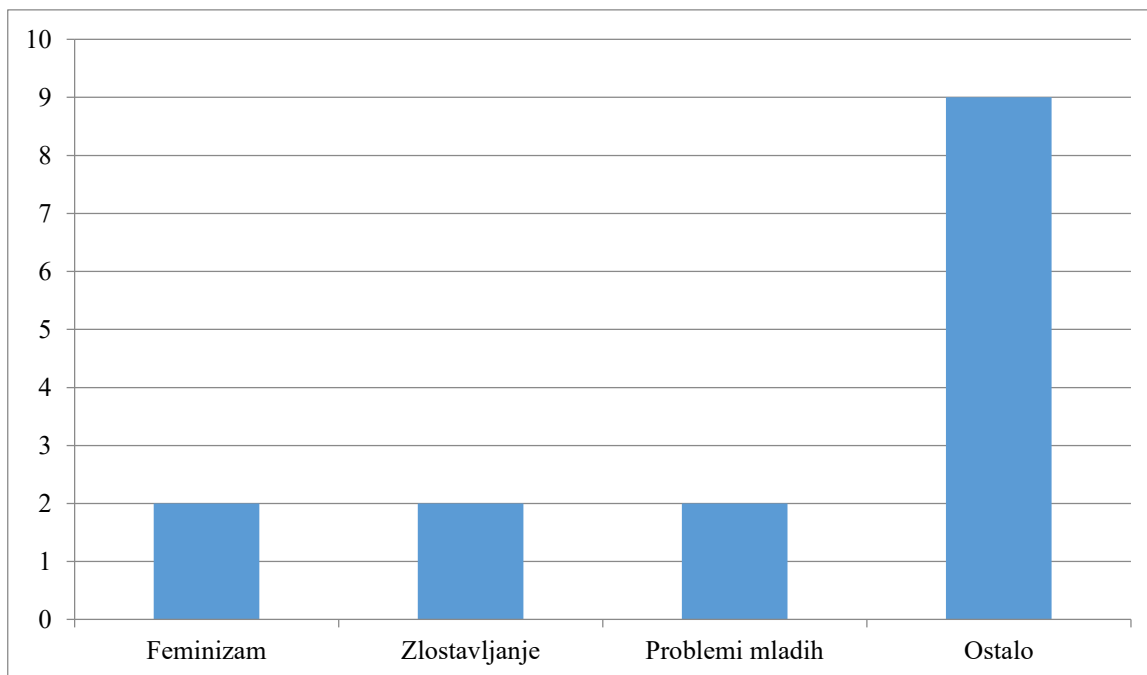

Slika 8 Prikaz broja knjiga nakladnika iz Europe prema tematskim odrednicama

Od 15 analiziranih knjiga koje su objavili nakladnici iz Južne Amerike, najviše knjiga pripada žanru suvremene beletristike (47%). Pojavila su se i djela fantastike (13%) i pustolovna djela (13%). Također, nakladnici su objavili i povijesno djelo (7%), kriminalističko djelo (7%), biografsko djelo (7%) i kazališno djelo (7%). U navedenim djelima podjednako su zastupljene sljedeće tematske odrednice: feminizam (2), zlostavljanje (2) i problemi mladih (2). Ostale tematske odrednice pojavile su se samo jednom i uključuju: vojsku, mitologiju, mentalno zdravlje, ljubav, zaštitu okoliša, sport, izmišljeni svijet, obiteljske odnose i društvene medije.

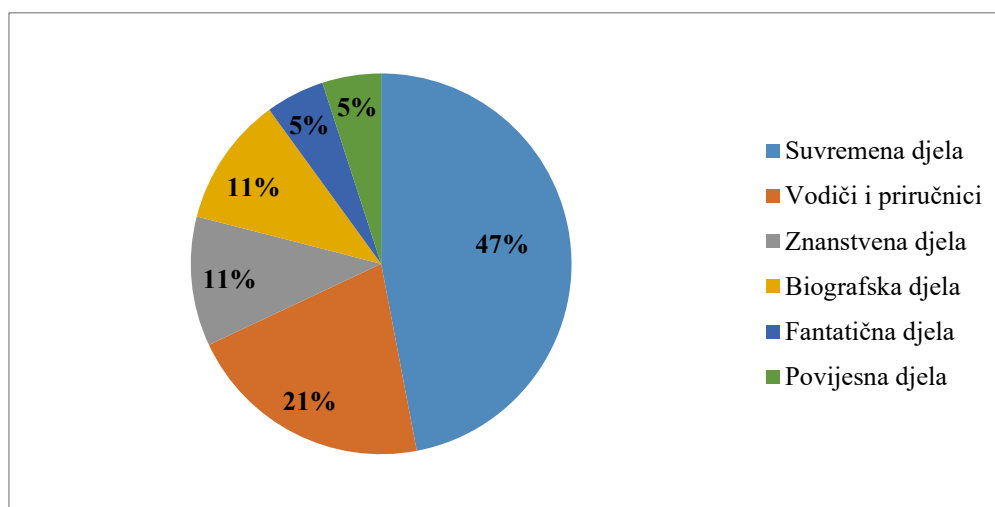

Slika 9 Prikaz postotka djela nakladnika iz Južne Amerike prema žanrovima

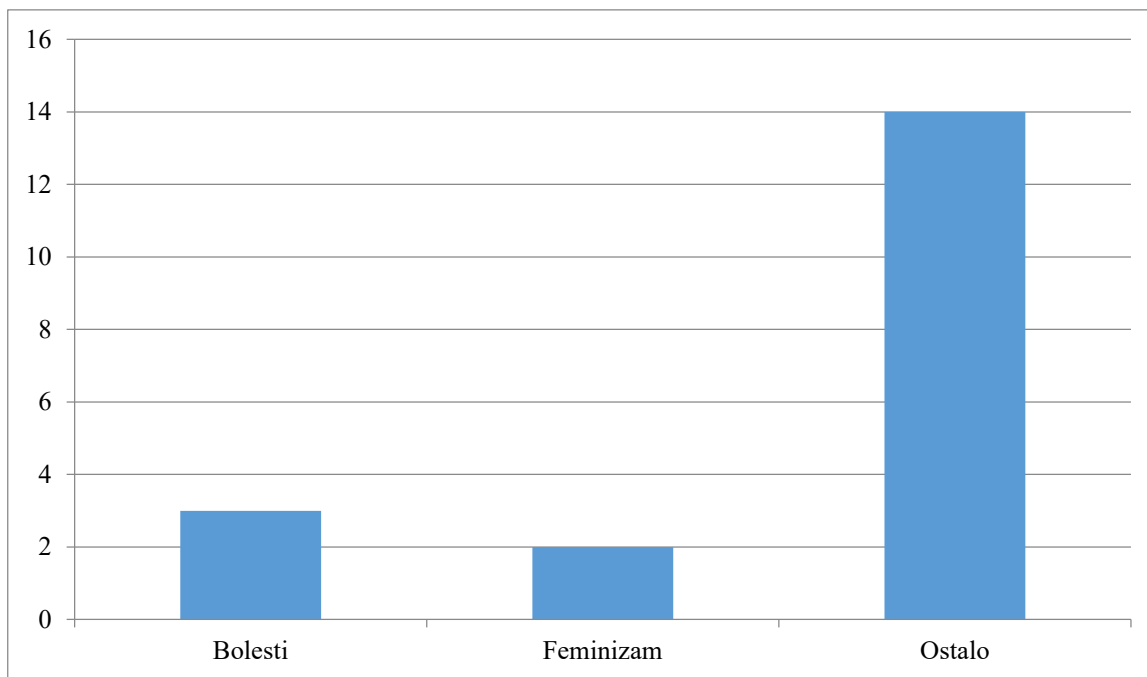

Slika 10 Prikaz broja knjiga nakladnika iz Južne Amerike prema tematskim odrednicama

Od 19 knjiga koje su objavili nakladnici iz Sjeverne Amerike, najviše knjiga pripada žanru suvremene beletristike (47%). Objavili su i nekoliko vodiča (21%), znanstvenih djela (11%) i biografski djela (11%). Također, objavili su i fantastična (5%), kao i povijesna djela (5%). U navedenim djelima najzastupljenija je tematska odrednica bolesti (3), a zatim feminizma (2). Ostale tematske odrednice pojavile su se samo jednom, a uključuju: nove medicinske metode, trgovinu ljudima, imigraciju, modu, smrt u obitelji, putovanje kroz vrijeme, trudnoću, ljudsko tijelo, mentalno zdravlje, religiju, predrasude, ropstvo, seksualnost i seksualno zlostavljanje.

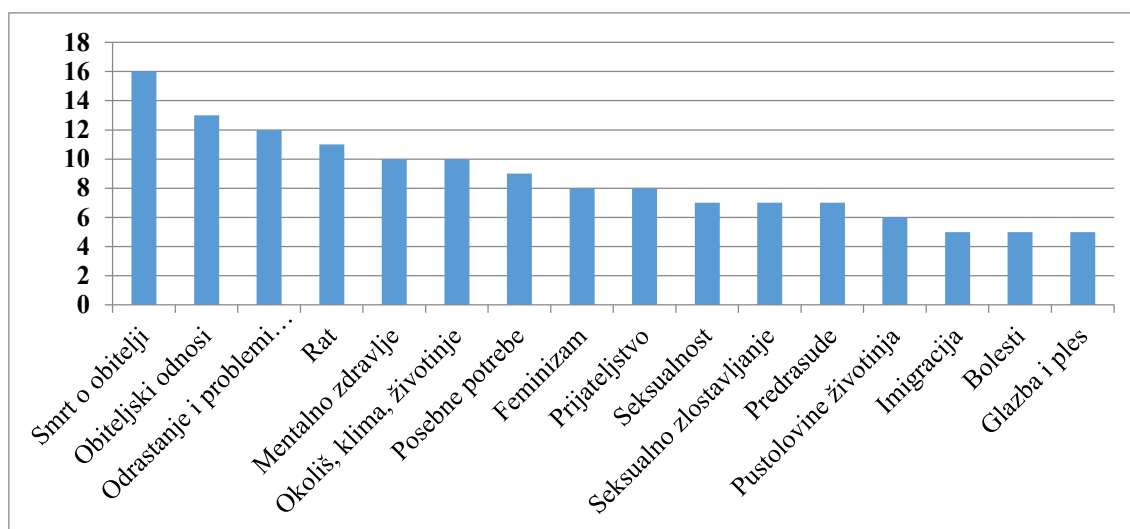

Slika 11 Prikaz postotka djela nakladnika iz Sjeverne Amerike prema žanrovima

Slika 12 Prikaz broja knjiga nakladnika iz Sjeverne Amerike prema tematskim odrednicama

Analiziranjem 256 knjiga svih nakladnika koji su se u ovom istraživanju spomenuli pokazalo se da je najzastupljenija tematska odrednica smrt u obitelji (16). Zatim, obiteljski odnosi (13), odrastanje i problemi mladih (12), rat (11), mentalno zdravlje (10), okoliš, klima i životinje (10), posebne potrebe (9), feminizam (8), prijateljstvo (8), seksualnost (7), seksualno zlostavljanje (7), predrasude (7), pustolovine životinja (6), imigracija (5), bolesti (5) te glazba i ples (5). Ostale ranije navedene tematske odrednice pojavile su se u manje od pet knjiga pa se stoga ne računaju kao najzastupljenije. Neke od njih su tehnologija i igrice, nestanak i otmica, magija, mitologija, trudnoća, itd.

Slika 13 Prikaz broja knjiga u kojima se najzastupljenije tematske odrednice pojavljuju

7.5. Rasprava

Rezultati do kojih se došlo ovim istraživanjem pokazuju da se u najvećem broju analiziranih knjiga za mlade pojavljuje žanr suvremene beletristike. Fantastična su djela, nakon suvremenih, najzastupljenija u navedenim knjigama za mlade objavljenim u svijetu. Konkretnije gledano, tematske odrednice koje su se pojavljivale u najvećem broju knjiga odnose se na smrt u obitelji s kojom se protagonist pokušava nositi. Obiteljski odnosi, odrastanje, seksualnost i problemi mladih također su tematske odrednice zastupljene u većem broju analiziranih knjiga za mlade. Povijesna djela najviše su se bavila tematskim odrednicama ratova, dok su se vodiči i priručnici u najvećem broju pozabavili feminizmom. Tematske odrednice mentalnog zdravlja, bolesti i posebnih potreba također su se javljale u većem broju analiziranih djela. Problemi zaštite okoliša, klimatskih promjena i odnosa prema životinjama ističu se u analiziranim knjigama za mlade, kao i teme prijateljstva, seksualnog zlostavljanja i predrasuda.

Analizirajući rezultate kroz podjelu prema dijelu svijeta gdje su knjige objavljene, utvrdilo se da spomenuti nakladnici svih kontinenata uvjerljivo najviše objavljuju suvremena djela. Kada su u pitanju konkretnije tematske odrednice, pokazalo se da nema značajnih razlika među tematskim odrednicama u analiziranim knjigama s obzirom na područje u kojemu nakladnik objavljuje, tj. gotovo svaka od navedenih tematskih odrednica pojavljuje se u knjigama objavljenim na gotovo svim kontinentima.

Rezultati istraživanja provedenog s ciljem utvrđivanja tema koje se pojavljuju u knjigama za mlade objavljenim u Hrvatskoj (Grgić, Kotromanović, Martinović) pokazali su da se u najvećem broju objavljenih knjiga pojavljuju teme iz žanra fantastike, a zatim realistične i religijske teme. Kako se u rezultatima istraživanja provedenog za potrebe pisanja ovoga rada pokazalo da je objavljeno najviše suvremenih djela za mlade, koja dijele karakteristike s realističnim djelima ranije spomenutog istraživanja, može se zaključiti da se rezultati ovih dvaju istraživanja ne slažu. Bitno je, ipak, napomenuti da se u istraživanju djela iz Hrvatske proučavalo više nakladnika, neki od kojih su bili specijalizirani za npr. vjerske ili fantastične sadržaje, dok su se u ovome istraživanju analizirale knjige nakladnika koji objavljuju knjige raznih sadržaja, a niti jedan nije bio specijaliziran za određenu tematiku.

Sama činjenica da nema istraživanja o tematskim odrednicama u literaturi za mlade, posebice onih koja analiziraju literaturu na svjetskoj razini, dobar je pokazatelj da je područje potrebno posebno proučiti. Rijetko se teme u literaturi za mlade povezuju s navikama čitanja mladih, ali zasigurno imaju veliku ulogu u oblikovanju istih. Velik postotak mladih tvrdi da bi čitali više kada bi uspjeli pronaći literaturu koja ih zanima. Potrebno je detaljnije istražiti objavljena djela, a rezultate istraživanja usporediti s čitateljskim interesima mladih. Na taj bi se način moglo utvrditi objavljuju li se u literaturi teme koje su mladima doista zanimljive i korisne.

8. Zaključak

Literatura za mlade dugo se smatrala samo dijelom literature za djecu, a počelo ju se posebno proučavati tek drugom polovicom prošloga stoljeća. Mladih je čitatelja, naravno, bilo i prije, ali nije se pridavala posebna važnost postavljanju granica između onoga što čitaju djeca i što čitaju mladi. Danas je situacija drugačija, a o literaturi za mlade provodi se sve više istraživanja i piše sve više radova. U literaturi za mlade danas gotovo da ne postoje ograničenja; autori mogu pisati o svakoj temi, pa tako i onima koje su se prije svega nekoliko desetljeća smatrale tabu temama. Mladi vole čitati o stvarnim životnim situacijama i likovima s kojima dijele neke karakteristike. Djela često ne pripadaju točno određenom žanru već sadrže elemente više različitih žanrova.

Navike (ne)čitanja stječu se kroz cijeli život i ovise o mnogim čimbenicima, počevši od najranijih dana kada je roditeljsko usmjeravanje glavna motivacija za čitanje, kroz školske dane u kojima brigu za navike čitanja pojedinaca preuzimaju učitelji i profesori te uzevši u obzir

karakteristike i mogućnosti pojedinih čitatelja i dostupnost velike količine drugih aktivnosti kojima ljudi mogu ispuniti svoje vrijeme. Kroz svako životno razdoblje ključno je da teme koje se pojavljuju u određenim knjigama odgovaraju potrebama tržišta.

Provedeno je istraživanje kojemu je cilj bio utvrditi koje se tematske odrednice pojavljuju u djelima literature za mlade objavljenim u cijelom svijetu te razlikuju li se s obzirom na dio svijeta u kojemu se objavljuju. Pokazalo se da nakladnici čiji su se katalogi proučavali najviše objavljuju suvremena djela koja u najvećem broju uključuju tematske odrednice smrti u obitelji, odnosa u obitelji te odrastanja i problema mladih. Pokazalo se, također, da nema značajnih tematskih razlika u knjigama objavljenim u različitim državama, bez obzira na činjenicu da različite zemlje imaju različite političke, ekonomske, kulturne i vjerske situacije koje su mogle utjecati na sadržaj u knjigama koje se objavljuju.

Ako se polazi od pretpostavke da nakladnici objavljuju knjige koje mladi vole čitati, onda se pokazalo da mladi najviše čitaju djela suvremene problematike. Takva djela najčešće opisuju svakodnevne i iznimne situacije u kojima se mladi pojedinci današnjeg društva mogu naći. Kako je navedeno, mladost je razdoblje u kojem dolazi do psihološkog sazrijevanja tijekom kojeg osoba traži svoj identitet. Pretpostavlja se, stoga, da u pokušaju pronalaska vlastitog identiteta mladi čitatelji u knjigama koje čitaju traže likove s kojima se mogu poistovjetiti i koji im mogu pomoći prebroditi teške situacije u kojima se nalaze te savjete kako se uklopiti u društvo bez gubitka vlastitog identiteta. Većina knjiga koje su se analizirale prenose pozitivnu poruku i čitateljima daju nadu i motivaciju.

Kako bi se dobio detaljniji uvid u tematske odrednice u literaturi za mlade u cijelom svijetu potrebno je, prvenstveno, uskladiti terminologiju koja se koristi kada se govori o mladima i temama knjiga za koje su mladi zainteresirani, kako u literaturi u kojoj se opisuju karakteristike literature za mlade, tako i na mrežnim stranicama nakladnika. Također, potrebno je provesti još istraživanja koristeći kvalitativne i kvantitativne metode da bi se utvrdilo kakve bi teme nakladnici trebali objaviti da interes za čitanje iz užitka u populaciji mladih bude veći od dosadašnjeg.

Literatura

1. Algonquin Young Readers : books for teens. URL: <https://www.algonquinyoungreaders.com/books/books-for-teens> (2020-09-25)
2. Allen & Unwin : young adults. URL: <https://www.allenandunwin.com/browse/young-adults> (2020-08-10)
3. Annick Press : young adult category. URL: <https://www.annickpress.com/Books/Young-Adult-Category> (2020-09-25)
4. Bologna Children's Book Fair : about. URL: <http://www.bookfair.bolognafiere.it/en/about/bologna-childrens-book-fair/5656.html> (2020-08-04)
5. Brown, Joanne; St.Clair, Nancy. The distant mirror : reflections on young adult historical fiction. Oxford: The Scarecrow Press, 2006. Str. 6-10
6. Carlsen Agency. URL: <https://www.carlsenagency.dk/> (2020-09-10)
7. Cart, Michael. From Insider to Outsider : the evolution of young adult literature. // Voices from the Middle 9, 2(2001), str. 96
8. Cart, Michael. Young adult literature: from romance to realism. Chicago: American Library Association, 2016. Str. 8-12
9. China Children's Press & Publication Group : young adults. URL: <http://www.ccppg.com.cn/en/pro/Young%20Adults/> (2020-08-13)
10. Ciampa, Katia. Reading in digital age : using electronic books as teaching tool for beginning readers. // Canadian Journal of Learning and Technology 38, 2(2012), str. 2-3
11. Clark, Christina; Rumbold, Kate. Reading for pleasure : a research overview. London, National Literacy Trust, 2006. Str. 9-10
12. Clark, Giles; Phillips, Angus. O nakladništvu iznutra. Osijek: Filozofski fakultet, 2017. Str. 54-55
13. Cortez Editora : adolescencia mudanca. URL: <https://www.cortezeditora.com.br/categorias/literatura-infantil-e-juvenil/adolescencia--mudanca> (2020-09-24)
14. Criatura Editora : catalogolij2020. URL: <http://www.criaturaeditora.com.uy/images/stories/pdf/catalogolij2020.pdf> (2020-09-24)
15. De Eenhoorn. URL: <https://www.eenhoorn.be/nl/> (2020-09-09)

16. Éditions Amatererra. URL: <https://www.amaterra.fr/> (2020-09-11)
17. Editorial Guadal : catalogo. URL: <https://editorialguadal.com.ar/catalogo/?categoriaId%5B%5D=183&edadId%5B%5D=15> (2020-09-24)
18. EDT. URL: <https://www.edt.it/catalogo/genere/bambini-e-ragazzi/genere/young-adults> (2020-09-16)
19. Elias Modern Publishing House : Children books. URL: http://www.eliaspublishing.com/children_books.html (2020-08-04)
20. Enciklopedija Leksikografskog zavoda : A – Čus. Zagreb: Jugoslavenski Leksikografski zavod, 1966. Str. 705.
21. Extended adolescence: What UK and international research exists on extended adolescence? About Families Evidence Bank, Edinburgh (UK), 2012. Str. 7.
22. Faber & Faber : young adult. URL: <https://www.faber.co.uk/books/young-adult/page/4.html> (2020-09-23)
23. Friesen, Kerry. Using young adult literature as the cornerstone of literacy :pairing young adult novels with the classics. Oklahoma: Sveučilište, 2016. Str. 27-31
24. Glaus, Marci. Text complexity and young adult literature. // Journal of Adolescent & Adult Literacy 57, 5(2014), str. 408.
25. Gottmer Publishing Group. URL: <https://www.gottmer.nl/> (2020-09-17)
26. Grgić, Ivona; Kotromanović, Elizabeta; Martinović, Ivana. Užitak u čitanju : teme u literaturi za mlade objavljenoj u hrvatskoj 2016. – 2019. Godine. // Anafora 6, 2(2019). Str. 8-33
27. Hayn, Judith A.; Kaplan, Jeffrey S. Teaching young adult literature today. New York: Rowman & littlefield publishers, 2012. Str. 7-9
28. Hélium éditions. URL: <https://helium-editions.fr/> (2020-09-11)
29. Hrvatsko društvo književnika za djecu i mlade (Klub prvih pisaca). URL: <http://www.hdkdm-klubprvihpisaca.hr/> (2020-09-15)
30. Kastaniotis Editions S.A. URL: <https://www.kastaniotis.com/> (2020-09-14)
31. Kedros Publishers. URL: <https://www.kedros.gr/> (2020-09-15)
32. Kids and Family Reading Report. UK: Scholastic, 2015. URL: <https://www.scholastic.com/content/dam/KFRR/InternationalReports/kfrрук.pdf> (2020-10-19)
33. Koja Agency : young adult. URL: <http://kojaagency.com/product-category/young-adult/> (2020-09-23)

34. KompasGuide Publishing house : books. URL: https://www.kompasgid.ru/en/books?age_range=15-18&page=1 (2020-09-21)
35. Kreativni centar : knjige. URL: <https://kreativnicentar.rs/knjige.php> (2020-09-22)
36. L'école des Loisirs. URL: <https://www.ecoledesloisirs.fr/> (2020-09-11)
37. MidnightSun Publishing. URL: <https://midnightsunpublishing.com/category/title/> (2020-08-10)
38. Miller, Ann V. Pairing young adult and classic literature in the high school english curriculum. // Electronic Theses and Dissertations 2645(2017.), str. 8
39. Miš Publishing : young adult. URL: <https://www.miszalozba.com/en/categories/young-adult/> (2020-09-21)
40. Mladost. Hrvatska enciklopedija. // Leksikografski zavod Miroslava Krležje. URL: <http://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=532> (2019-10-08)
41. Móra. URL: <https://mora.hu/> (2020-09-17)
42. Mudacumura Publishing House. URL: <http://mudacumurapublishing.com/> (2020-08-07)
43. New Africa Books. URL: <https://newafricabooks.com/> (2020-08-07)
44. OneTree House. URL: <https://www.onetree-house.com/> (2020-08-11)
45. Piccola Casa Editrice. URL: <http://www.piccolacasaeditrice.it/> (2020-09-16)
46. Planeta de Libros. URL: <https://www.planetadelibros.com/> (2020-09-22)
47. POPLAR Publishing Co.. URL: <https://www.poplar.co.jp/foreignRights/index.html> (2020-08-12)
48. Sabolović-Krajina, Dijana. Čitateljske navike tinejdžera u Hrvatskoj. URL: http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/sabolovic-krajina_1993.htm (2020-21-05)
49. Sakyejul Publishing Ltd.. URL: <http://www.sakyejul.co.kr> (2020-08-12)
50. Steffler, Gabrielle. Rise of the Ghosts : a history of YA horror literature. URL: https://dalspace.library.dal.ca/bitstream/handle/10222/79217/YAhotline_98_4.pdf?sequence=1 (2020-10-13)
51. Sub-Saharan Publishers. URL: <https://subsaharanpublishers.com/> (2020-08-05)
52. Tamer Institute for Community Education : products. URL: <https://www.tamerinst.org/en/products/list/94> (2020-09-09)
53. Tara Books. URL: <https://tarabooks.com/> (2020-08-11)
54. Težak, Dubravka. Dvije spisateljice romana za mlade odrasle. // Kolo 3(2008). URL: <https://www.matica.hr/kolo/309/dvije-spisateljice-romana-za-mlade-odrasle-20529/> (2020-10-12)

55. Trupe, Alice. Thematic guide to young adult literature. London, Greenwood Press, 2006. Str. 7 - 217
56. Uganda Children's Writers and Illustrators Association. URL: <http://www.ucwia.or.ug/> (2020-08-07)
57. Velagić, Zoran. Uvod u nakladništvo. Osijek: Filozofski fakultet, 2013. Str. 19-20
58. Vigmostad & Bjørke. URL: <https://www.vigmostadbjorke.no/Boeker/Barn-og-ungdom/12-aar?offset> (2020-09-18)
59. Vrcić-Mataija, Sanja. Prilog tipologiji hrvatskoga dječjeg romana. // Fluminensia 2, 23(2011), str. 144
60. W1-Media : produkte. URL: <https://www.w1-media.de/produkte?ausgabe=allebuecher&kategorie=jugendliche&genre=alle> (2020-09-18)
61. Zielona Sowa : literatura. URL: <https://www.zielonasowa.pl/ksiazki/15-lat/literatura/> (2020-09-21)
62. Lone, Fayaz Ahmad. Reading Habits of Rural and Urban College Students in the 21st century. // Library Philosophy and Practice, 3(2012), str. 3
63. Palani, Kumar K. Promoting Reading Habits and Creating Literate Society. // Researchers world, 3(2012), str. 8
64. Schmitt, Rita. Novi koncepti za knjižnice za mladež. Zagreb : Goethe Institut, 2001. URL: <http://www.goethe.de/mmo/priv/568480-STANDARD.pdf> (2020-10-22)
65. Štefančić, V. Mladi i društvo–pitanje identiteta : kult(ura) mladocentričnosti // Bilten studija o mladima zamlade, 1(2010), str. 5.
66. Književni žanrovi i njihova obilježja. URL: <https://polipharm.ru/bs/buhgalteriya/literaturnye-zhanry-i-ih-priznaki-kakie-byvayut-literaturnye-zhanry-epos-kak/> (2020-10-26)
67. Hranjec, Stjepan. Pregled hrvatske dječje književnosti. Zagreb: Školska knjiga, 2006. Str. 49-203
68. Flaker, Aleksandar. Proza u trapericama. Zagreb: Liber, 1983. Str. 36
69. Kutay, Veli. A survey of the reading habits of Turkish high school students and an examination of the efforts to encourage them to read. United Kingdom: University of Loughborough, 2014. Str. 73. URL: <https://dspace.lboro.ac.uk/dspace-jspui/bitstream/2134/15786/3/Thesis-2014-Kutay.pdf> (2020-10-22)
70. Too, Wei-Keong. Young adult literature : an alternative genre in the classroom reading list. // The English Teacher, 35(2007), str. 42

71. Gilman, Mirna. Analiza tržišta i trendova u području nakladništva dječje knjige: Primjeri prakse u Velikoj Britaniji : diplomski rad. Osijek: Filozofski fakultet, 2015. Str. 28-32
72. Erdem, Aliye. A research on reading habits of university students : sample of Ankara university and Erciyes university. // Procedia - Social and Behavioral Sciences 174(2015), str. 3984